

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ У КРОС-КУЛЬТУРНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

Збірник матеріалів

II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦІЇ

27-28 листопада 2024

Київ-2024

Ministry of Education and Science of Ukraine

Mariupol State University

LANGUAGES AND LITERATURES IN A CROSS- CULTURAL PERSPECTIVE

Abstracts

II INTERNATIONAL ONLINE CONFERENCE

November 27-28, 2024

Kyiv-2024

LANGUAGES AND LITERATURES IN A CROSS-CULTURAL PERSPECTIVE

**Міністерство освіти і науки України
Ministry of Education and Science of Ukraine**

Мариупольський державний університет (Київ)

Mariupol State University

Університет Вітовта Великого (Литва)

Vytautas Magnus University (Lithuania)

Кіпрський університет (Кіпр)

University of Cyprus (Cyprus)

Оттавський університет (Канада)

University of Ottawa (Canada)

Університет Сан-Себастьян (Парагвай)

San Sebastián Autonomous University (Paraguay)

Факультет іноземних мов Мариупольського державного університету вже вдруге виступає організатором міжнародної конференції молодих учених. Мета конференції полягає у сприянні міждисциплінарному діалогу та обміну науковими здобутками, ідеями та інноваційними підходами до вивчення мов і літератур у контексті крос-культурної комунікації. Конференція покликана об'єднати молодих дослідників, які працюють над питаннями взаємодії культур, впливу глобалізаційних процесів на мовознавчий та літературознавчий дискурс, а також пошуку ефективних методів аналізу і викладання мов та літератур у багатокультурному середовищі. Радує, що поруч з молодими дослідниками до конференції долучилося багато досвідчених науковців, які охоче діляться своїм цінним досвідом та напрацюваннями в зазначеній галузі.

The Faculty of Foreign Languages of Mariupol State University is organizing the International Conference of Young Scholars for the second time. The goal of the conference is to promote interdisciplinary dialogue and the exchange of scientific achievements, ideas, and innovative approaches to the study of languages and literatures in the context of cross-cultural communication. The conference aims to bring together young researchers who are exploring issues of cultural interaction, the impact of globalization on linguistic and literary discourse, as well as the search for effective methods of analyzing and teaching languages and literatures in a multicultural environment. It is particularly encouraging that, alongside young researchers, many experienced scholars have joined the conference, eagerly sharing their valuable experience and contributions to this field.

Організаційний комітет

ТРОФИМЕНКО Микола, ректор МДУ, голова оргкомітету
ПИРЛІК Наталія, декан факультету іноземних мов МДУ
ЛАБЕЦЬКА Юлія, завідувач кафедри грецької філології МДУ
ПЕДЧЕНКО Олена, завідувач кафедри прикладної філології МДУ
БОДИК Остап, завідувач кафедри англійської філології МДУ
ТРИФОНОВА Ганна, доцент кафедри романо-германської філології МДУ
ГОРОДНЮК Наталія, професор кафедри англійської філології МДУ
НОВИЦЬКА Оксана, доцент кафедри грецької філології МДУ
ГАЙДУК Неллі, доцент кафедри прикладної філології МДУ
ПОКЛАД Таїсія, ст. викладач кафедри романо-германської філології МДУ
ЕЙДУКЯВІЧЕНЕ Рута, декан гуманітарного факультету Університету Вітовта Великого (Литва)
МАЦІАУСКАЙТЕ-БОНДА Юргіта, заступник декана гуманітарного факультету Університету Вітовта Великого (Литва)
КАРЮЛЕМУ Марілена, завідувач кафедри новогрецьких та візантійських студій Кіпрського університету (Кіпр)
КЛЕЙТОН Даглас, почесний професор Оттавського університету (Канада)
ПРОЦЕНКО Ігор, проректор Університету Сан-Себастьян (Парагвай)

Organizing Committee

MYKOLA TROFYMENKO, Rector of Mariupol State University, Chair of the Organizing Committee
NATALIA PYRLIK, Dean of the Faculty of Foreign Languages, Mariupol State University
YULIYA LABETSKA, Head of the Department of Greek Philology, Mariupol State University
OLENA PEDCHENKO, Head of the Department of Applied Philology, Mariupol State University
OSTAP BODYK, Head of the Department of English Philology, Mariupol State University
HANNA TRYFONOVA, Associate Professor, Department of Romance and Germanic Philology, Mariupol State University
NATALIA HORODNIUK, Professor, Department of English Philology, Mariupol State University
OKSANA NOVYTSKA, Associate Professor, Department of Greek Philology, Mariupol State University
NELLI HAIDUK, Associate Professor, Department of Applied Philology, Mariupol State University
TAISIYA POKLAD, Senior Lecturer, Department of Romance and Germanic Philology, Mariupol State University
RŪTA EIDUKEVIČIENĖ, Professor, Dean of the Faculty of Humanities, Vytautas Magnus University (Lithuania)
JURGITA MACIAUSKAITĖ-BONDA, PhD, vice-dean of the Faculty of Humanities, Vytautas Magnus University (Lithuania)
MARILENA KARYOLEMOU, Professor, Head of the Department of Modern Greek and Byzantine Studies, University of Cyprus (Cyprus)
DOUGLAS CLAYTON, Professor Emeritus, University of Ottawa (Canada)
IHOR PROTSENKO, PhD, Vice-Rector, San Sebastian University (Paraguay)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «МОВА, ДИСКУРС, КОМУНІКАЦІЯ»

PANEL 1 “LANGUAGE, DISCOURSE, COMMUNICATION”

Луців Ірина

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІ.....11

Шерстюк Ольга

Одеський національний морський університет

ДІАХРОНІЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ЕВОЛЮЦІЯ
ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ14

Надолінська Катерина

Маріупольський державний університет

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ІДІОСТИЛЬ» ТА «ІДІОЛЕКТ» У ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ
СТУДІЯХ.....17

Артюшевська Тетяна

Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ГРЕКОМОВНОЇ
ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ19

Репецька Вікторія

Маріупольський державний університет

ПРЕФІКСАЦІЯ ЯК СПОСІБ СЛОВОТВОРЕННЯ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ.....21

Матвієнко Владислава

Маріупольський Державний Університет

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД.....24

Гайдук Неллі

Маріупольський державний університет

СУЧАСНИЙ МЕДІЙНИЙ ТЕКСТ: ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ТИПОЛОГІЇ.....26

Піскус Єлизавета

Маріупольський державний університет

ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ..28

Сафронов Артем

Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ТЕКСТУ У МЕДИЧНІЙ СФЕРІ.....30

Сафронов Артем

Маріупольський державний університет

РИТОРИЧНІ ПРИЙОМИ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ ГРЕЦЬКОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ.....33

Гушул Мар'яна

Маріупольський державний університет

АРХАЇЗМИ В ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ВИЗНАЧЕННЯ, ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ І КЛАСИФІКАЦІЯ.....36

Карцелюба Уляна

Маріупольський державний університет

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФОНЕТИЧНИХ ЯВИЩ МАЛОЯНИСОЛЬСЬКОГО ДІАЛЕКТУ РУМЕЙСЬКОЇ МОВИ ІЗ ПІВДЕННО-СХІДНИМИ ДІАЛЕКТАМИ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ.....38

Трофименко Інна

Маріупольський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ТВОРУ ЕРСІ СОТИРОПУЛУ «НАВІТЬ У РАЮ ХТОСЬ БЛЕФУЄ».....40

Блюденова Марія

Маріупольський державний університет

«ХИБНІ ДРУЗІ» ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК ПРОЯВ ЯВИЩА МІЖМОВНОЇ ОМОНІМІЇ.....43

Новицька Оксана

Маріупольський державний університет

НОВОГРЕЦЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....45

Огородник Єлизавета

Маріупольський державний університет

ГРЕЦЬКА ТА ТУРЕЦЬКА МОВА: ЗБІЖНОСТІ ТА ЗАПОЗИЧЕННЯ.....47

Богаєвська Валерія

Маріупольський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ З ГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.....49

Ιουλία Λαμπέτσκα

Κρατικό Πανεπιστήμιο Μαριούπολης

ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΑΖΟΦΙΚΗΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ CHARLES TAYLOR.....52

Ольга Гаргаєва

Маріупольський державний університет

ЛЕКСИКА З КУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ.....56

СЕКЦІЯ 2 «ЛІТЕРАТУРА ТА МИСТЕЦТВО»

PANEL 2 “LITERATURE AND ARTS”

Аврамова Ольга

Маріупольський державний університет

РИСИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В РОМАНІ «КОЛЕКЦІОНЕР» ДЖ. ФАУЛЗА.....59

Кривоший Іванна

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

ДЕКОНСТРУКТИВНІ ПРАКТИКИ У СВІДОМОСТІ РЕЦИПІЄНТА (НА ПРИКЛАДІ ВИСТАВОК СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА).....61

Raškevičiūtė, Kamilė

Vytautas Magnus University

Identity and/in Digital Space in Jennifer Egan's Novel The Candy House.....64

Білан Анастасія

Маріупольський державний університет

РОМАН ДЖЕЙН ОСТІН "ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ" ТА ЙОГО ЕКРАНІЗАЦІЇ.....65

Абуладзе Аріна

Маріупольський державний університет

ТЕМАТИКА, ПРОБЛЕМАТИКА ТА ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО РОМАНУ ДЖОДІ ПІКОЛТ «АНГЕЛ ДЛЯ СЕСТРИ».....67

Міронова Наталія

Запорізький національний університет

ДО ПИТАННЯ БІНАРНИХ ОПОЗИЦІЙ «ОРИГІНАЛ» ТА «КОПІЯ» (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГЕРОЯ РОМАНУ АЙРІС МЕРДОК «ПІД СІТКОЮ»)....70

Ліпич Яна

Маріупольський державний університет

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОГО ТРИЛЕРА ТЕСС ГЕРРІТСЕН «ДВІЙНИК» ІЗ ЦИКЛУ «РІЦЦОЛІ ТА АЙЛС».....72

Чудінова Ніка

Маріупольський державний університет

КОНФЛІКТ ВНУТРІШНЬОГО ТА ЗОВНІШНЬОГО ЩАСТЯ У НОВЕЛІ «БЛАЗЕНЬ» ТОМАСА МАННА.....74

Ірина Краснікова

Маріупольський державний університет

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНЕ ТА ХУДОЖНЄ ЗІСТАВЛЕННЯ КІНОВЕРСІЙ РОМАНУ «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ» 1945 РОКУ ТА 2009 РОКУ76

Грекова Ангеліна

Маріупольський державний університет

ОБРАЗИ ВІДЬОМ У РОМАНІ «ІСТВІКСЬКІ ВІДЬМИ» ДЖОНА АПДАЙКА ТА ЙОГО КІНОВЕРСІЇ.....79

Силенко Еліна

Маріупольський державний університет

ОБРАЗ СЕРІЙНОГО МАНЬЯКА З РОМАНУ БРЕТА ІСТОНА ЕЛІСА «АМЕРИКАНСЬКИЙ ПСИХОПАТ» ЯК МЕМ ТА СИГМА-ФЕЙС.....81

Єфремова Ольга

Маріупольський державний університет

ДЕКОНСТРУКЦІЯ МІФУ ПРО ОДІССЕЯ ТА ПЕНЕЛОПУ У РОМАНІ МАРГАРЕТ ЕТВУД «ПЕНЕЛОПАДА».....83

Кононенко Андрій

Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕРСОНАЖІВ РОМАНУ ПАТРИЦІЇ ГАЙСМІТ «ТАЛАНОВИТИЙ МІСТЕР РІПЛІ» У ФІЛЬМІ ЕНТОНІ МІНГЕЛЛІ.....85

СЕКЦІЯ 3 «ЛІНГВОДИДАКТИКА»

PANEL 3 “FOREIGN LANGUAGE TEACHING”

Подрезенко Валерія

Маріупольський державний університет

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ АВТОНОМІЇ В АНГЛОМОВНОМУ КЛАСІ.....88

Терехов Олександр

Маріупольський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ.....90

Mennillo, Alba Rosa

Vytautas Magnus University

ESCAPE ROOMS AS A TOOL TO ENHANCE STUDENT ENGAGEMENT.....93

Бояркіна Ганна

Маріупольський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ЗНАНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС
ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....94

Балан Анастасія

Маріупольський державний університет

КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ...96

Стьопін Максим

Маріупольський державний університет

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....98

Настаченко Юлія

Маріупольський державний університет

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ.....101

Поклад Таїсія

Маріупольський державний університет

ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ЗА
СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ 035.052103

Тарапата Єлизавета

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ЕКСПРЕСИВНИЙ СИНТАКСИС ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ГРАМАТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....105

Глебов Даниїл

Маріупольський державний університет

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ НА
УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....107

Глебов Даниїл

Маріупольський державний університет

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО: ЙОГО
КОРИСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ.....109

Халаши Михайло

Запорізький національний університет

ПОКАЗНИКИ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ.....111

Olha Polous

State University “Kyiv Aviation Institute”

PECULIARITIES OF CREATION CONTENT ABOUT ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE
ELECTRONIC VERSION OF “THE ECONOMIST”114

СЕКЦІЯ 1 «МОВА, ДИСКУРС, КОМУНІКАЦІЯ»

PANEL 1 “LANGUAGE, DISCOURSE, COMMUNICATION”

Луців Ірина Іванівна

Студентка ОС Магістр,

ОП «Середня освіта. Мова і література (англійська, німецька)»,

Дрогобицький державний педагогічний університет(Київ), Україна

ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

SOURCES OF ORIGIN OF ENGLISH PHRASEOLOGICAL UNITS. The article shows the main sources of origin of English idioms. The main attention is paid to such spheres of origin as: history, literature, technologies, foreign cultures. Examples of these phraseological units are added.

Keywords: *phraseological units, analysis, origin, development.*

Ключові слова: *фразеологічні звороти, аналіз, походження, розвиток.*

Важливо розпочати із того, що дослідження походження фразеологізмів є складним завданням, оскільки вони можуть мати різні варіанти походження та еволюціонувати з часом. Тому вивчення фразеологізмів може бути цікавою та захоплюючою темою для лінгвістів, культурологів та інших науковців. Усі мови світу мають фразеологізми, які різняться за формою та змістом. В англійській мові є надзвичайно велика кількість фразеологізмів, які можуть походити з різних джерел. Фразеологізми є динамічним явищем у мовному процесі, тому простежити його еволюцію – це непростий виклик для лінгвістів.

Більшість фразеологізмів англійської мови є істинно англійськими зворотами (корінними), автори яких невідомі. Наприклад, «a black sheep» (український відповідник – «біла ворона») – фразеологічний зворот, пов'язаний з повір'ями. Вважалося, що чорна вівця була відзначена знаком диявола.

Особливу увагу ідіоматичним виразам англійської мови приділяв британський фразеолог Л. Сміт, який наголошував, що джерелом їх виникнення є, у першу чергу, різні сфери життя та діяльності простих людей [7, с. 19]. Саме тому мовознавець визначив групи ідіом, пов'язаних із поняттями та реаліями сільського господарства, побуту, тваринного світу, спорту тощо. До того ж, лінгвіст виокремив запозичені ідіоми, біблійні ідіоми та крилаті шекспірівські вирази.

Давайте проаналізуємо різні джерела походження детальніше. За нашими спостереженнями, англійські фразеологізми можна розділити на декілька основних категорій щодо їхнього виникнення:

- **історичні:** історія Великобританії дуже багатогранна. Саме історичні фразеологізми пов'язані з певними історичними подіями, людьми або місцями. Вони стали невід'ємним елементом мовного процесу завдяки використанню в літературі та наукових дослідженнях. Наприклад, «to cross the Rubicon» (український відповідник – «перейти Рубікон» - прийняти рішення, від якого немає повороту назад). Ця ідіома походить з часів Юлія Цезаря, полководця, який переступив річку Рубікон зі своїми військами.

- **літературні:** ця група ідіоматичних виразів виникла під впливом літературних творів. Деякі з них є авторськими неологізмами. Вони допомагають авторам у вираженні різних ідей та понять в короткій та зрозумілій формі, додаючи більше емоційності та виразності до мовлення. Дуже багато британських письменників та поетів стали авторами популярних ФО: Чарльз Діккенс, Вільям Шекспір, Вальтер Скотт.

Зупинімося детальніше на аналізі шекспірівських виразів. «За кількістю фразеологізмів, що збагатили англійську мову, твори Шекспіра займають друге місце після Біблії. Кількість таких фразеологізмів налічує понад 100» [2]. Такі фразеологічні одиниці називаються **шекспіризмами**. Велике число фразеологічних зворотів, створених Шекспіром, увійшло в загальне вживання у всіх видах мовлення, що вчергове доводить як і лінгвістичну геніальність Шекспіра, так і його колосальну популярність:

- «to wear one's heart upon one's sleeve» [6, с.46] - виставляти напоказ свої почуття, відверта душа; можливо, цей вислів пов'язано з традиціями лицарських турнірів, коли лицарі на знак відданості своїй дамі серця пов'язували на руку шарф, подарований нею. Однак перше вживання цієї фрази в фігуральному сенсі зафіксовано саме у Шекспіра.

- «to give the pause to somebody» [5, с.74] - збентежувати когось, змушувати призадуматися; ця ідіоматична фраза вживається у творі «Гамлет», підкреслюючи внутрішні переживання та перипетії головного героя.

- «hit or miss» [4, с.75] - як попало, навгад; цей вираз означає, що щось може статися успішно або невдало, і що результат не є гарантованим.

Наступне джерело, яке ми проаналізуємо теж стосується літературного походження. Це **Біблія**. Біблія є найважливішим літературним джерелом фразеологічних одиниць. «Кількість біблійних зворотів і виразів, що увійшли до англійської мови така велика, що зібрати та перелічити їх було б дуже важко» [1]. Біблійні фразеологізми в англійській мові грають важливу роль як у мовному, так і в культурному аспектах. Оскільки Біблія є однією з найбільш впливових книг у західній культурі, біблійні фрази та вирази стали невід'ємною частиною англійської мови та часто використовуються як загальноновживані вирази, які передають певну ідею чи концепцію. Окрім того, біблійні фразеологізми є важливим засобом для розуміння культурної спадщини, традицій та цінностей, що формували суспільство впродовж століть.

Вони можуть мати духовну чи етичну складову, тому їх використання може спонукати людей до думок про свій внутрішній світ, осмислення моральних цінностей та пошуку відповідей на складні життєві питання.

1. **Біблеїзми**, які в тексті Біблії мають пряме значення, а в мовленні можуть набувати переносного. Однак варто зазначити, що в літературі релігійного спрямування ці вирази в більшості випадків зберігають те значення, яке вони мали в Біблії: «manna from Heaven» [3, с.253] – «манна з неба», «golden calf» [3, с.56] – «золотий тілець» -ідол, якому людина поклоняється замість Бога.

2. **Група фразеологічних зворотів біблійного походження**, що вже в самому тексті Біблії характеризуються переносним та метафоричним значенням, а також емоційним забарвленням, які і переносять до текстів релігійного характеру: «tablets of hearts» [3, с. 37] – «скрижалі сердець», «to cast lots» [3, с. 42] – «кидати жереб», «crown of life» [3, с. 18] – «вінець життя» (вічне життя).

3. **Біблійні вирази, які містять алюзію** на певну біблійну притчу чи епізод або представляють їх: «bronze serpent on the pole» – «мідний змія на жердині» (історія в Старому заповіті про те, як ізраїльтяни були помилувані, коли підносили свій погляд на змія на жердині) (Книга Чисел 21: 1-9), «sin of Jeroboam» – «гріх Єровоама» (цар, який проміняв Бога на золотих тельців) (1-а Книга Царів 12: 25-33).

- **іншомовні**: англійська мова містить велику кількість іншомовних запозичень у сфері фразеології. Зокрема, найбільше англійських фразеологізмів походять з латини, французької та німецької мов. Ці фразеологізми мають визнані загальновідомі визначення та використовуються англійськими носіями мови, щоб передати певні ідеї, принципи, концепції. Пропонуємо декілька прикладів для аналізу:

- I. «Carpe diem» (лат.) – «Відчуй мить»;
- II. «Hasta la vista» (ісп.) – «До зустрічі»;
- III. «Veni, vidi, vici» (лат.) – «Прийшов, побачив, переміг»;
- IV. «Zeitgeist» (нім.) – «Дух часу».

- **технологічні**: існує багато фразеологізмів, які виникли внаслідок техногенної революції. Вони містять відповідну термінологію. Наприклад, «zoom fatigue» - втома від відеоконференцій; «cyberchondria» – надмірна тривога за своє здоров'я через постійне перевіряння симптомів в Інтернеті; «infodemic» – надмірна кількість інформації, яка є фейковою, та поширюється через Інтернет та соціальні мережі.

Отже, проаналізувавши основні джерела походження англійських фразеологічних зворотів, можна зробити висновок, що кожне із них включає у себе мовні традиції, історію, культуру, технологічний процес та багато інших факторів. Розуміння походження

фразеологізмів може допомогти краще зрозуміти культурні та історичні зв'язки між різними країнами та народами, використовувати їх належним чином у мовленні. Також ця тема має історичну цінність, адже фразеологічні одиниці можуть мати коріння у старовинних традиціях, літературі, міфології та історії.

Література

1. «Англійські фразеологізми». URL: <https://supermif.com/category/frazeologizm/england> (Дата звернення 13.11.2024 р.)
2. «Походження фразеологічних одиниць сучасної англійської мови». URL: <https://ukrbukva.net/page,2,87084-Proishozhdenie-frazeologicheskikh-edinic-sovremennogo-angliyskogo-yazyka.html> (Дата звернення 13.11.2024 р.)
3. Jong P. Return to the Gospel of Water and the Spirit. Seoul: Nephzibah Publishing House, 2001. – 260 p.
4. Shakespeare W. Comedies / Shakespeare W. - London: Campbell, 1995. - 606 p.
5. Shakespeare W. Hamlet, prince of Denmark / Shakespeare W. - USA: Penguin books, 1985 - 178 p.
6. Shakespeare W. The sonnets and narrative poems / Shakespeare W. - London: Campbell, 1992. - 248 p.
7. Smith L.P. Words and Idioms: Studies in the English Language: Houghton Mifflin Company, 1925. P. 299

Ольга Шерстюк

*кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри «Філологія»
Одеський національний морський університет, Одеса, Україна*

ДІАХРОНІЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРОЄКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ЕВОЛЮЦІЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

DIACHRONIC ANALYSIS OF PROJECT MANAGEMENT TERMINOLOGY: EVOLUTION AND CURRENT TRENDS. This study examines the evolution of project management terminology over the past 30 years, analyzing how methodologies such as Agile, Lean, and AI-driven approaches have shaped the field's lexicon. The corpus analysis of professional texts from 1990 to 2024 identifies shifts toward simplified, intuitive terms and the rise of AI and automation-related terminology. The findings highlight emerging trends, such as integrating AI into project planning and the need for standardized hybrid terminology, projecting future directions in professional language and education

adaptation.

Keywords: *project management terminology, terminology evolution, agile methodologies, digital transformation, artificial intelligence, terminology standardization, hybrid methodologies.*

Ключові слова: *термінологія проєктного менеджменту, еволюція термінів, гнучкі методології, цифрова трансформація, штучний інтелект, стандартизація термінології, гібридні методології.*

На сучасному етапі розвитку проєктного менеджменту спостерігається стрімка еволюція професійної термінології, що зумовлює необхідність системного дослідження змін у термінологічному апараті галузі. Особливої актуальності набуває вивчення трансформації термінів під впливом нових методологій та цифрової трансформації бізнесу.

Метою дослідження є виявлення основних тенденцій розвитку термінології проєктного менеджменту за останні 30 років, аналіз впливу різних методологій на формування терміносистеми та прогнозування подальших змін у професійній лексиці галузі.

Методологія дослідження базується на корпусному аналізі професійних текстів періоду 1990-2024 років, включаючи стандарти PMI [1], документацію методологій (Waterfall, Agile, Lean, Kanban) [3], професійні публікації та навчальні матеріали.

Результати дослідження демонструють суттєві зміни у термінологічній системі проєктного менеджменту. У 1990-х роках домінувала термінологія традиційного проєктного управління, зосереджена навколо понять планування, контролю та ієрархічної структури робіт. Ключові терміни цього періоду включали *“work breakdown structure”*, *“critical path”*, *“milestone”*, *“deliverable”*[1].

Початок 2000-х років характеризується появою гнучких методологій, що призвело до виникнення нової групи термінів: *“sprint”*, *“backlog”*, *“user story”*, *“daily stand-up”* [3]. Спостерігається тенденція до спрощення професійної мови та відходу від формальної термінології на користь більш гнучких та інтуїтивно зрозумілих термінів.

Період 2010-2020 років відзначається впливом цифрової трансформації та появою гібридних методологій. З'являються нові терміни, пов'язані з віддаленою роботою та цифровими інструментами: *“virtual team”*, *“digital kanban”*, *“remote sprint planning”*. Також спостерігається тенденція до конвергенції термінології різних методологій.

Сучасний етап (2020-2024) характеризується впливом штучного інтелекту та автоматизації на проєктний менеджмент, що відображається у появі термінів: *“AI-assisted project planning”*, *“automated sprint analytics”*, *“predictive project metrics”* [2].

Аналіз словотворчих моделей показує збільшення кількості термінів-комполітів та аббревіатур. Якщо в 1990-х роках переважали однослівні терміни або прості словосполучення, то сучасна термінологія характеризується складними багатоконпонентними термінами та

активним використанням скорочень.

Семантичний аналіз виявив тенденцію до розширення значення традиційних термінів та появи нових конотацій під впливом зміни парадигми управління проєктами. Наприклад, термін “*sprint*” розширив своє значення від строго часового проміжку до комплексного поняття, що включає планування, виконання та ретроспективу.

Отже, на основі виявлених тенденцій у розвитку термінології проєктного менеджменту можна спрогнозувати кілька ключових напрямків її подальшої еволюції протягом наступних 5-10 років. По-перше, очікується подальша інтеграція термінології зі сфери штучного інтелекту та машинного навчання в проєктний менеджмент. Ймовірна поява нових термінів, пов'язаних з AI-керованим плануванням, предиктивною аналітикою проєктів та автоматизованим прийняттям рішень. По-друге, тенденція до спрощення складних термінологічних конструкцій, ймовірно, продовжиться. Це пов'язано з глобалізацією проєктного менеджменту та необхідністю забезпечити ефективну комунікацію в міжнародних командах. По-третє, процес стандартизації гібридної термінології набуватиме більшого значення. Із розвитком гібридних методологій управління проєктами виникне потреба в уніфікації термінів, що поєднують елементи різних підходів. Це може призвести до створення нових міжнародних стандартів термінології проєктного менеджменту.

Також можна прогнозувати активний розвиток термінології, пов'язаної з віртуальною та доповненою реальністю в управлінні проєктами. З розширенням використання цих технологій у проєктному менеджменті з'являться нові терміни для опису віртуальних робочих просторів, змішаної реальності в управлінні проєктами та нових форм візуалізації проєктної інформації.

З огляду на ці тенденції, важливим завданням стає розробка гнучких механізмів адаптації професійної освіти та систем документації до швидких змін у термінології. Це вимагатиме створення динамічних глосаріїв, регулярного оновлення навчальних матеріалів та розвитку інструментів автоматизованого перекладу професійної термінології.

Література

1. A Guide to the Project Management Body of Knowledge: PMBOK Guide. Fourth Edition, 2008.
URL: http://www.works.gov.bh/English/ourstrategy/Project%20Management/Documents/Other%20PM%20Resources/PMBOKGuideFourthEdition_protected.pdf. (Дата звернення: 7.11.2024 р.).
2. PRINCE 2 glossary. URL: <https://www.whatisprince2.net/glossary> (Дата звернення: 4.11.2024 р.).
3. The Scrum Guide™. The Definitive Guide to Scrum: The Rules of the Game. URL:

Надолінська Катерина

Студентка ОС Магістр,

ОП «Переклад та міжкультурна комунікація (новогрецька, англійська)»,

Маріупольський Державний Університет, Київ, Україна

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ІДІОСТИЛЬ» ТА «ІДІОЛЕКТ» У ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ СТУДІЯХ

DISTINGUISHING THE CONCEPTS OF «IDIOSTYLE» and «IDIOLECT» IN TRANSLATION STUDIOS. *The concept of «idiostyle», its connection with the term «idiolect», different views on the correlation of these terms are analyzed; approaches to the study of idiostyle are investigated through the novel by M. Koumandareas «T-shirt number nine». The concept of reproducing idiostyle in translation is considered and the requirements for the translator are identified.*

Keywords: *idiostyle, idiolect, translation*

Ключові слова: *ідіостиль, ідіолект, переклад.*

З огляду на співіснування споріднених понять «ідіостиль» та «ідіолект» необхідно провести виразні межі між ними, аби в перекладознавчих студіях, спрямованих на аналіз особливостей відтворення стилю оригінального художнього твору у перекладі оперувати чіткими дефініціями. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю дослідити основні риси ідіостилю М. Кумандареаса на матеріалі роману «Футболка номер дев'ять» та особливості їхнього відтворення в українському перекладі.

Термін «ідіостиль» вживається для позначення унікального мовного стилю конкретного автора, який визначає його індивідуальне використання мовних засобів та особливостей. Ідіостиль охоплює різні аспекти мовлення, такі як лексичні, синтаксичні, стилістичні та тематичні характеристики. Унікальність ідіостилю полягає в тому, що він відображає не лише мову автора, а й його особистість, світогляд, а також культурний і соціальний контекст, в якому він творить [1].

У контексті перекладознавства, збереження або адаптація ідіостилю в перекладених текстах має суттєве значення для сприйняття оригіналу читачем. Це стосується не лише лексичних засобів, а й стилістичних прийомів, що формують унікальний авторський стиль. Таким чином, ідіостиль відіграє ключову роль у крос-культурних дослідженнях, оскільки він

служує містком для вивчення культурних відмінностей та особливостей, що впливають на мову та літературу різних народів [2].

У сучасному мовознавстві терміни «ідіостиль», «ідіолект» та «стиль автора» використовуються для опису специфічних характеристик мовлення, проте кожен з цих термінів має свої особливості та застосування.

1. Ідіостиль - це лінгвістичний термін, що являє собою скорочення від словосполучення «індивідуальний стиль», що позначає комплекс змістовних мовних характеристик, які є знаковими для стилю будь-якого автора.

Різні підходи трактують індивідуальний стиль як сукупність мовно-виражальних засобів, що виконують естетичну функцію та вирізняють мову окремого письменника з поміж інших, як феномен, що належить до царини естетики, та як єдність змістових і формальних лінгвальних характеристик, притаманних творам певного письменника, яка створює унікальний авторський спосіб мовної реалізації [3].

2. Ідіолект є більш вузьким поняттям, яке описує мовний варіант, що використовує конкретна особа, враховуючи її лексичний запас, граматичні конструкції, акценти, вимову та інші мовні особливості.

Ідіостиль, ідіолект та стиль автора, хоча і взаємопов'язані, мають різні акценти. Ідіостиль відзначає унікальність мовлення автора в його творчих працях, ідіолект описує специфіку мовлення окремої особи, а стиль автора відображає загальні характеристики, притаманні його творчості в певний період. Розуміння цих відмінностей є важливим для глибшого аналізу мовних та літературних явищ [1].

Відтворення ідіостилу у перекладі – це складне завдання, яке вимагає збереження не лише змісту, а й стилістичних особливостей тексту, що відображають мовну особистість автора. У випадку перекладу роману «Футболка номер дев'ять» важливо враховувати специфіку грецького культурного та мовного середовища, яке впливає на ідіолект та ідіостиль М. Кумандареаса. Перекладач повинен передати мовні особливості, стилістичні прийоми і фразеологію джерельного тексту, адаптуючи їх до українського культурного контексту. При цьому збереження емоційного забарвлення тексту, його тональності та ритміки є ключовими аспектами відтворення ідіостилу.

Література

1. Ковальов В.П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон, 1992. 216 с.

2. Задорожна А. Перекладацькі трансформації як засіб досягнення еквівалентності перекладу. Головна. URL: <http://www.apfn->

journal.in.ua/archive/27_2020/part_2/9.pdf???history=0&pfid=1&sample=861&ref=1 (дата звернення: 10.11.2024).

3. Брославська Л.Я., Шевченко І.С. Ідіостиль і концептуальна ідіосфера автора у художньому дискурсі: URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/6293/2/Broslavskaya%20L.Y.,%20Shevchenko,%20I.S..pdf> (дата звернення: 15.11.2024).

Артюшевська Тетяна

Студентка ОС Магістр,

ОП: «Переклад та міжкультурна комунікація (новогрецька, англійська)»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРАМАТИЧНИХ КАТЕГОРІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ГРЕКОМОВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ

TRANSFORMATION OF GRAMMATICAL CATEGORIES IN THE TRANSLATION OF GREEK-LANGUAGE PROSE. Everyone knows that each word in a text has a certain grammatical form, and all words in a sentence are in the correct syntactic order. However, grammatical form and structure not only ensure the correct arrangement of words in a text, but also convey information that is part of the overall meaning. Grammatical form and structure reveal semantic relationships between words and sentences in a text and highlight parts of the text that are particularly important for communication.

Keywords: *grammatical category, prose, grammatical form, equivalent, transformation.*

Ключові слова: *граматична категорія, проза, граматична форма, еквівалент, трансформація.*

Для передачі змісту вихідного тексту і досягнення еквівалентності в процесі перекладу, у професійного перекладача є два основних варіанти: шукати граматичні та лексичні еквіваленти одиницям вихідної мови або використовувати перекладацькі трансформації. Оскільки постійних граматичних еквівалентів не існує, перекладачі вдаються до перекладацьких трансформацій. [1, с. 106]

Структурні відмінності між українською та грецькою мовами часто призводять до змін у структурі речення оригіналу. У процесі перекладу речення слід пам'ятати, що ми маємо справу з двома різними типами мов: аналітичним (грецькою) та синтетичним (українською). Проблема полягає в тому, що в більшості випадків мови оригіналу та

перекладу суттєво відрізняються за своєю внутрішньою будовою. Відмінності в структурі двох мов неминуче призводять до граматичних трансформацій.

Ці відмінності можуть бути повними або частковими. Коли в українській мові відсутні граматичні типи, наявні в грецькій, виникає зовсім інша ситуація. Це стосується поширення неспіввідносної граматичної категорії: артиклів, герундія та складних некатегоріальних дієслівних типів. Існують також випадки часткового збігу, коли певна граматична категорія існує в обох мовах, але не збігається за всіма типами та функціями. Вона може бути ширшою за свій граматичний еквівалент. Наприклад, інфінітиви та дієприкметники мають граматичні еквіваленти в мові перекладу, але більш репрезентативні в англійській мові як за формою, так і за функціями.

Зазвичай граматична трансформація відбувається під впливом відмінностей між двома мовними системами. Можна виділити наступні фактори, які зумовлюють необхідність застосування граматичних трансформацій: - відсутність еквівалентних граматичних одиниць у мові перекладу; - відмінності у формі та функції подібних граматичних одиниць у мові оригіналу та мові перекладу; - відмінності у семантичній структурі лексичних одиниць у мові оригіналу та мові перекладу. Я. І. Рецкер наводить більш репрезентативну класифікацію цих факторів: - синтаксична функція речення; - лексичне наповнення речення; - семантична структура речення. зміст речення; - семантична структура речення; - контекст (оточення) речення; - експресивно-стилістична функція речення. [2, с. 45]

Переклад текстів із грецької мови на українську вимагає особливої уваги до синтаксису, оскільки грецька мова має свої унікальні граматичні особливості, які впливають на структуру речення. Наприклад, порядок слів у грецькій мові може змінюватися залежно від акценту в реченні, що вимагає адаптації в українському перекладі. У грецькому реченні може бути така структура: «Ο άντρας αγόρασε το αυτοκίνητο» (Чоловік купив автомобіль), де підмет стоїть на початку. Однак в українському перекладі можливі перестановки, залежно від акценту: «Автомобіль купив чоловік» або «Чоловік купив автомобіль», щоб зберегти логіку та наголос тексту.

Найбільш частотними типами граматичних трансформацій при перекладі з грецької мови є заміни частин мови, типів речень та перестановки. Наприклад, у реченні «Το παιδί παίζει» (Дитина грає), український переклад може зберегти початкову структуру, але за стилістичних обставин перекладач може змінити її: «Грає дитина» або «На подвір'ї дитина грає».

Ще один важливий аспект стосується трансформації пасивних конструкцій. У грецькій мові пасивні форми використовуються частіше, ніж в українській, тому перекладачі інколи перетворюють їх на активні форми. Наприклад, у реченні «Το στίτι χτίστηκε το 1900» (дослівно: «Будинок був побудований у 1900 році») пасивна конструкція «χτίστηκε» передається активною формою: «Будинок побудували у 1900 році», що є більш природним для українського тексту. [3, с.111]

Література

1. Пономарів, О. Д. «Специфічна українська лексика грецького походження». Мовознавство 5, 1973.
2. Мінцис Ю.Б., Калиняк О.Б. Перекладацькі трансформації у художніх англійських творах як засіб досягнення еквівалентності. Філологічні науки: історія, сучасний стан та перспективи дослідження, 2018. 43-45.
3. Федоренко С. В. Міжкультурна комунікація і переклад реалій // Наукові записки. Серія «Філологічна». К.: Національний технічний університет України, 2012. Вип. 25. 110–113.

Репецька Вікторія

Студентка ОС «Бакалавр»,

ОП «Новогрецька мова і література, англійська мова, переклад»,

Маріупольський Державний Університет, Київ, Україна

ПРЕФІКСАЦІЯ ЯК СПОСІБ СЛОВОТВОРЕННЯ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

*PREFIXATION AS A WORD-FORMATION PROCESS IN MODERN GREEK. Prefixation is a key word-formation process in Modern Greek, enabling the creation of new lexical units and the modification of existing meanings. Common prefixes such as *α-, *αν-, and *προ- reflect core linguistic functions like negation, direction, and precedence, while borrowed prefixes like *τηλε- highlight the influence of globalization. This process demonstrates the adaptability of Modern Greek to contemporary linguistic and cultural challenges.*

Словотвір у новогрецькій мові включає різноманітні механізми, зокрема префіксацію, яка є одним з провідних способів розширення лексичного складу. Завдяки префіксації новогрецька мова збагачується лексичними одиницями з новими значеннями, що відображає як історичний розвиток, так і сучасні комунікативні потреби. Дослідження префіксів дозволяє

зрозуміти, як мова адаптується до сучасних соціокультурних умов та надає унікальні можливості для крос-культурного аналізу.

Словотворення є одним із найважливіших аспектів мовної системи, оскільки воно дозволяє мові адаптуватися до нових соціокультурних реалій, глобалізаційних процесів та викликів сучасного світу. У випадку новогрецької мови, що має багатовікову історію та розвивається під впливом численних соціально-політичних змін, дослідження префіксації є важливим для розуміння її здатності до інновацій і динамічної адаптації. Продуктивність префіксації, зокрема у сферах науково-технічної термінології та медіа, свідчить про її функціональну значущість і культурну цінність, що дозволяє новогрецькій мові інтегруватися в глобальний культурний простір. Таким чином, дослідження префіксації у новогрецькій мові не лише збагачує теоретичні знання про словотворення, але й має практичну значущість для розробки методик викладання новогрецької мови в умовах інтеркультурної комунікації.

У новогрецькій мові заперечувальні префікси, такі як α - та $\alpha\nu$ -, широко використовуються для створення слів із протилежним значенням. Наприклад, α -στέγος (*астегос*) означає «бездомний», а $\alpha\nu$ -ισότης (*анісотімос*) — «нерівноправний». Інші приклади включають α -νόητος (*аноітос*) — «безглуздий» і $\alpha\nu$ -ικανός (*аніканос*) — «нездатний». Ці префікси додають значення відсутності або заперечення певної властивості.

Інші префікси, як-от $\kappa\alpha\tau\acute{\alpha}$ - («вниз», «проти»), $\epsilon\pi\iota$ - («на», «над») та $\upsilon\pi\omicron$ - («під»), слугують для позначення напрямку, простору чи опозиції. Наприклад, $\kappa\alpha\tau\alpha$ -στρέφω (*ката-стрєфо*) означає «руйнувати», $\kappa\alpha\tau\alpha$ -πιέζω (*катапієзо*) — «пригнічувати», $\epsilon\pi\iota$ -φάνεια (*епіфанія*) — «поверхня», $\epsilon\pi\iota$ -θυμία (*епіфімія*) — «бажання», $\upsilon\pi\omicron$ -γράφω (*іпографо*) — «підписувати», $\upsilon\pi\omicron$ -λογίζω (*іпологізо*) — «обчислювати».

Префікси $\delta\iota\alpha$ - («через», «розподіл», «між») та $\sigma\upsilon\nu$ - / $\sigma\upsilon\mu$ - («з», «разом») додають значення взаємодії чи розподілу. Наприклад, $\delta\iota\alpha$ -χωρίζω (*діахорізо*) означає «розділяти», $\delta\iota\alpha$ -λύω (*діаліо*) — «розчиняти», $\sigma\upsilon\nu$ -εργάζομαι (*сінергазомай*) — «співпрацювати», $\sigma\upsilon\nu$ -δέω (*сіндео*) — «з'єднувати», $\sigma\upsilon\mu$ -μετέχω (*сімметехо*) — «брати участь».

Антонімічні відтінки часто надаються за допомогою префікса $\alpha\nu\tau\iota$ - («проти»), як у словах $\alpha\nu\tau\iota$ -βιοτικά (*антибіотіка*) — «антибіотики», $\alpha\nu\tau\iota$ -παράθεση (*антипаратесі*) — «протиставлення», $\alpha\nu\tau\iota$ -συμβατικός (*антісімватікос*) — «неконвенційний». Префікс $\pi\rho$ - («перед», «до») вказує на дію, що передує іншій, наприклад, $\pi\rho$ -βλέπω (*провлєпо*) — «передбачати», $\pi\rho$ -γραμματίζω (*програматізо*) — «планувати», $\pi\rho$ -σαρμόζω (*просармозо*) — «приспособувати».

Сучасні технології сприяли активному використанню запозичених префіксів, таких як $\tau\eta\lambda\epsilon$ - («дистанційно»), у словах $\tau\eta\lambda\epsilon$ -διάσκεψη (*тіледіаскефсі*) — «відеоконференція», $\tau\eta\lambda\epsilon$ -κατεύθυνση (*тілекатефтінсі*) — «дистанційне управління», $\tau\eta\lambda\epsilon$ -πικοινωνία (*тілепікінонія*) —

«телекомунікація». Запозичення латинського походження, такі як *σούπερ-* («супер»), активно вживаються у сучасній лексиці: *σούπερ-μάρκετ* (*супермаркет*), *σούπερ-ήρωας* (*суперіроас*) — «супергерой».

Інноваційність префіксації у новогрецькій мові також проявляється у сферах техніки, науки та культури. Наприклад, префікс *ψηφιακό-* («цифровий») у словах *ψηφιακό-ποίηση* (*псіфіакопісі*) — «цифровізація», та *υπερ-* («над», «вищий за норму»), як у *υπερ-δραστήριος* (*іпердрастіріос*) — «гіперактивний» або *υπερ-βολή* (*іперволі*) — «перебільшення».

Префіксація в новогрецькій мові демонструє її багатство та динамічність, дозволяючи створювати нові терміни у відповідь на виклики глобалізації. Вона зберігає свою функціональну актуальність як у побутовій, так і в науково-технічній лексиці, сприяючи комунікативній гнучкості мови.

Дослідження префіксації в новогрецькій мові дозволяє оцінити її важливість як інструменту для динамічного збагачення словникового запасу. Продуктивність префіксації підкреслює здатність мови до адаптації в сучасному глобалізованому середовищі, а також сприяє поглибленню розуміння новогрецької мови в крос-культурному контексті. У результаті дослідження префіксації можуть бути розроблені нові методики для викладання новогрецької мови, орієнтовані на розуміння лексичних і семантичних структур.

Література

1. Браунінг, Р. *Середньовічна та новогрецька мова* / Р. Браунінг. – Кембридж : Cambridge University Press, 1983. – 216 с.
2. Холтон, Д., Макрідж, П., Філіппакі-Варбертон, І. *Грецька мова: повна граматики сучасної мови* / Д. Холтон, П. Макрідж, І. Філіппакі-Варбертон. – Лондон : Routledge, 1997. – 676 с.
3. Раллі, А. *Морфологія та синтаксис сучасної грецької мови* / А. Раллі. – Ньюкасл : Cambridge Scholars Publishing, 2005. – 312 с.
4. Трудгілл, П. *Граматики сучасного грецького діалекту: Вступ до діалекту Сілії, Кантадохія* / П. Трудгілл. – Лондон : Routledge, 2003. – 247 с.
5. Greek Language and Linguistics Gateway [Електронний ресурс] // Modern Greek Grammar: Prefixation. – Режим доступу: https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/grammar/prefixation.html – Дата звернення: 14.11.2024.

Матвієнко Владислава
Студентка ОС Бакалавр,
ОП «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»,
Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В НОВОГРЕЦЬКІЙ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД

PHRASEOLOGIES IN MODERN GREEK AND THEIR TRANSLATION. The article analyzes the structure of phraseologies in Modern Greek. The main attention is paid to the problem of translating phraseologies.

Keywords: *phraseology, translation, meaning, ethnoculture, winged words.*

Ключові слова: *фразеологія, переклад, значення, етнокультура, крилаті вислови*

Переклад фразеологізмів грає значну роль в перекладі художніх творів, публіцистичної та суспільно-політичної літератури. З іншого боку, одним з найскладніших моментів в перекладі є саме переклад фразеології. На їх утворення в мові впливають регіональні та культурні особливості, що робить їх складними для інтерпретації іншою мовою.

Фразеологізми виражають національні цінності, світогляд етнокультурної спільноти. Досліджуючи їх в діяхронному аналізі можна відстежити зміни в суспільному житті народу, зміну системи цінностей та навіть геополітичні події, оскільки ті відображаються в народній творчості та художній літературі.

Відомі науковці, що досліджували фразеологізми в новогрецькій мові — Х. Сімеонідіс, М. Тріандафіллідіс та П.С. Хараламбос. Хоча існують порівняльні (Н.Ф. Клименко, О.Ю. Мігачева) та контрастивні (У.В. Головач, О.Д. Пономарів) дослідження, які розкривають подробиці типологічних характеристик одиниць фразеологічного мікрівня, фразеологія залишається недостатньо вивченою.

Перш за все, фразеологізми у формі речення розподіляються на великі лексико-граматичні групи:

1. Дієслівні (κάνω πως δεν βλέπω)
2. Субстантивні (αχίλλειος πτέρνα)
3. Ад'єктивні (είναι περήφανο το αφτί μου)

Фразеологічні одиниці, що утворені за граматичними моделями змінних сполучень і речень. можна поділити на такі групи:

1. Прості речення (δεν κόβει ούτε Οβραίου μύτη)
2. Складносурядні речення: (έπεσα από την Ακρόπολη και στάθηκα όρθιος)
3. Складнопідрядні речення: (ξαίρ' ο Γιάννης τέχ' στον τουρμπά του)

Фразеологічні словосполучення ділять на:

1. Прикметник + іменник (αλκυονίδες ημέρες)
2. Іменник + форма родового відмінка іншого іменника (το μήλο της Έριδος)
3. Прийменникова-відмінникова форма іменника + форма родового відмінка іменника (στις αγκάλες του Μορφέα)
4. Конструкції зі сполучниками сурядності (κάθε Πάσχα και Χριστούγεννα)
5. Конструкції зі сполучниками підрядності (σαν το φούρνο του Ναστραδίν-χότζα)

Є декілька способів перекладів фразеологізмів. Найлегший з них — фразеологічний еквівалент, що є передачею фразеологізму іншим фразеологізмом (укр. білий як полотно — гр. άσπρος σαν το πανί). Але варто пам'ятати, як згадувалося раніше, фразеологія має соціальне та культурне значення для мови. Тобто важливо зберегти сенс при перекладі. Часто використовують описовий переклад — опис прямого значення фразеологізму, без відтворення та передачі метафоричних образів. Якщо фразеологізм немає еквівалентів або аналогів, тоді такий переклад вважається нефразеологічним. Крилаті вислови перекладають так само, як фразеологізми. Важливо зберігати традицію і значення при перекладі.

В цілому, способи перекладу фразеологізмів та фразеологічних одиниць:

1. З повним збереженням оригінального образу в іншій мові;
2. З частковою зміною образу і його значення;
3. З повною заміною образу і його значення;
4. Відсутність образу (опис прямого значення).

Перекладати за допомогою еквівалентів та аналогів найлегше і найкраще саме крилаті вислови, застигли фрази та приказки. Найчастіше саме вони мають свої аналоги та/або еквіваленти. При частковій втраті оригінального образу, як, наприклад, при перекладі за допомогою калькування, може змінюватись один з компонентів фразеологізму. Бувають випадки, коли образ змінюється повністю при перекладі, через відсутність аналогів. В тому числі, коли в реченні присутні слова-реалії.

Таким чином, фразеологія залишається загадковою та найцікавішою частиною не тільки перекладу, а й досліджень в цілому. Виникаючи через культурне та соціальне життя носіїв мови як в побуті, так і в художній літературі, вони складні для перекладу іншими мовами. Перед перекладачами стоять важливі задачі: збереження автентичності образу і зрозуміла інтерпретація для читача.

Література

1. Кревсун Я. Основні шляхи перекладу фразеологічних одиниць. м. Суми, 12–13 берез. 2015 р. Суми, 2015. С. 71–72.

2. Особливості перекладу фразеологізмів з української мови англійською / упоряд. Н. Ф. Венжинович. Ужгород : ПП Данило С.І., 2021. 104 с.

3. Савенко А. О. Новогрецька фразеологія та її відтворення в українських перекладах романів Н. Казандзакіса та С. Міривіліса : дис. ... канд. Київ, 2006. 236 с.

4. Сагірова О. М. Грецька фразеологія з ономастичним компонентом. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/43755>.

Неллі Гайдук

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри прикладної філології, доцент,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

СУЧАСНИЙ МЕДІЙНИЙ ТЕКСТ: ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ТИПОЛОГІЯ

MODERN MEDIA TEXT: PROBLEMS OF IDENTIFICATION AND TYPOLOGY. The mass media produce a specific type of discourse that is implemented in the media space – media discourse. It is in media discourse that significant political events are described, social, philosophical, cultural, and socio-public trends are reflected. Media discourse occupies a special place among other communicative types of discourse. The modern world is characterized by the digitalization of a developed society, each member of which can no longer imagine life without computer technologies.

Keywords: *discourse, discourseology, communicative discourse, media, mediatized society, digitalization.*

Ключові слова: *дискурс, дискурсологія, комунікативний дискурс, медіа, медіатизоване суспільство, цифровізація.*

Сучасний світ характеризується цифровізацією розвиненого суспільства, кожен член якого вже не уявляє собі життя без комп'ютерних технологій. Весь світ з його різноманіттям уміщується у екран невеликого за розміром але майже безмежного за функціоналом гаджету. Важко сперечатися, що за допомогою новітніх технологій людина отримала швидкий доступ до такого прошарку знань, який неможливо засвоїти навіть за кілька життів. І це стосується вже існуючих знань, а якщо брати до уваги, що життя щодня поповнюється новими світовими подіями, які миттєво документуються у пресі, то людина взагалі отримує безперервний потік інформації, який не здатна обробити та засвоїти.

Отже, разом із цифровізацією суспільства, тенденції до цифровізації спостерігаються і у сучасних засобах масової інформації, у поточному столітті ЗМІ прогресують кожний день, і,

якщо раніше основним джерелом отримання інформації було друковане слово газет, журналів, потім – радіо та телебачення, то тепер основним та масовим джерелом отримання оперативної, проте не завжди достовірної інформації, став Інтернет – нескінченна світова мережа, акцент у якій робиться на аудіовізуальну інформацію або ж на короткі тексти, що містять стислий опис події, що сталася, коментарі, дискусії з цього приводу.

Як зазначає І. Мірошніченко, науковці «наразі говорять про «медіатизоване суспільство» та «медіатизовану особистість» [2, с. 228-229].

Дослідниці медійного дискурсу Д. Коритнік та С. Баранова акцентують увагу на тому, що «дослідження проблематики медіа-дискурсу у сучасному мовознавстві набуло значущості та актуальності саме через вагомість тенденцій, відображуваних у ньому: як то тенденцій політичних, соціальних, філософських, культурних, а також через дискурсознавчу орієнтованість лінгвістичних студій; ретельний аналіз цієї тематики спричинив до виникнення низки робіт, які націлені саме на вивчення структури, тенденцій, функцій, прийомів, класифікацій, різноманітних підходів до трактування терміну медіа-дискурсу» [1, с. 268].

Медійний дискурс існує та функціонує у медійному просторі, і, оскільки суспільство ХХІ століття характеризується цифровізацією, то медіа-дискурс являє собою складну структуровану систему взаємодії мовлення та технічних засобів.

До складових медійного дискурсу можна віднести не лише власне висловлювання, мовців, які повинні найчастіше мати офіційний статус, масовість аудиторії, до якої доносять інформацію, канал спілкування, але й велику кількість екстралінгвістичних складників, без яких медійний дискурс просто не буде таким, адже медійний простір наразі настільки тісно заповнив життя кожного індивіда окремо та суспільства у цілому, що людина вже не може уявити своє життя без щоденного та постійного поповнення медійної інформації. Саме через це медійний дискурс непросто класифікувати, адже для цього можна назвати чимало вагомих критеріїв.

І. Мірошніченко з приводу таксономії медійного дискурсу висловлюється, що «у мовознавстві на даному етапі функціонує декілька класифікацій, проте вважати їх комплексними та вичерпними не можна: типологія мас-медійного дискурсу у найзагальнішому сенсі розподіляє його на види, перш за все, за типами самих медіа, тобто за каналами передачі інформації» (Мірошніченко, 2016, с. 231).

Усі медіа за своєю структурою підпорядковуються схемам (стилістичним, структурним, репрезентаційним тощо), притаманним конкретному підтипові медійного дискурсу. За формою передачі повідомлення виділяються усний та письмовий мас-медійний дискурси. Ми будемо аналізувати письмовий вид існування медійного дискурсу.

Дискурсивні практики та стратегії, безумовно, реалізуються у певних сферах людського

життя, які мають усталені ознаки тих чи інших комунікативних сфер. І коли ці сфери знаходять відображення у медійному дискурсі, а сучасні ЗМІ, як відомо, можуть торкнутися будь-яких відомих сфер, то в медіа дискурсі дані сфери та притаманні їм усталені риси, отримують певні прагматичні, стилістичні, функціональні особливості.

Слідуючи за І. Мірошниченко, ми притримуємося твердження, що медіадискурс являє собою когнітивно-прагматичне середовище, що транслює своїй аудиторії певні смисли та метафоричні факти людського буття за допомогою як вербальних, так і екстралінгвістичних контекстуальних факторів, і тим самим створює певний вплив на свою аудиторію.

Література

1. Коритнік, Д. Ю., Баранова, С. В., 2020. Медіадискурс як різнопланове явище сучасних медіадосліджень. *Collection of scientific papers "New Philology"*. № 80. Vol. I. С. 266 – 271.

2. Мірошниченко, І. Г., 2016. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу. *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку* : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Вінниця, 12–13.10.2016. Вінниця, 2016. С. 227–231.

Піскус Єлизавета

Студент ОС «Магістр»,

ОП «Філологія. Переклад (англійська)»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна.

ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ

LEGAL TERMINOLOGY AS THE MAIN TOOL OF LEGAL TECHNIQUE. Legal terminology is the fundamental basis of legal communication, ensuring the accuracy and unambiguity of the wording of legal provisions in a complex system of legal regulation. Its meaning goes beyond a simple set of words: it is a dynamic system that is constantly transforming in line with social changes, the development of the legal system, and the growing demands of society.

Keywords: *legal system, legal norms, legal terminology, legal style.*

Ключові слова: *правова система, правові норми, юридична термінологія, юридичний стиль.*

Юридична термінологія становить фундаментальну основу правової комунікації, забезпечуючи точність і однозначність формулювання правових норм у складній системі

нормативно-правового регулювання. Її значення виходить за межі простого набору слів: це динамічний організм, який постійно трансформується відповідно до суспільних змін, розвитку правової системи та зростаючих вимог суспільства.

Однією з ключових функцій юридичної термінології є забезпечення чіткого формулювання правових норм, необхідного для їх коректного тлумачення та ефективного застосування. У свою чергу, саме точність термінів є запорукою належного функціонування судової системи, підготовки правових документів та забезпечення зрозумілості для різних категорій користувачів. Термінологія не лише відображає поточний стан правових відносин, а й акумулює історичний досвід правозастосування, збагачуючи правову доктрину.

Сучасна правова система України перебуває у стані активного реформування, що висуває нові вимоги до термінологічного апарату. Однією з основних проблем є відсутність узгодженості термінів між різними галузями права. Зокрема, у господарському та цивільному праві однакові терміни можуть мати відмінне змістовне наповнення, що створює правові колізії. Крім того, частина термінів застаріла і не відповідає сучасним реаліям.

Іншим важливим аспектом є переклад міжнародно-правових актів та гармонізація українського законодавства з правом Європейського Союзу. Перекладачі часто стикаються з термінами, які не мають прямих аналогів в українській правовій системі. У таких випадках необхідно або запозичувати іншомовні терміни, або створювати нові відповідники, які точно передають суть правового явища. Це завдання ускладнюється необхідністю врахування національних правових традицій, щоб уникнути механічного копіювання. [1, с. 132].

Особливу увагу слід приділити сферам цифрового права та електронної комерції. Ці галузі є новими для українського законодавства, тому традиційна термінологія часто виявляється недостатньою. Наприклад, запровадження електронного судочинства потребує створення нових термінів, зрозумілих для пересічних громадян. Адаптація юридичної мови до потреб цифрової епохи є викликом, який вимагає системного підходу. [3, с. 72].

У процесі аналізу сучасного стану юридичної термінології виявляється ще одна важлива проблема: неоднакове тлумачення термінів судами різних інстанцій. Це особливо помітно у нових сферах регулювання, де відсутність усталеної термінології призводить до правової невизначеності. Уникнення цих проблем можливе через створення єдиного термінологічного довідника, який би уніфікував визначення термінів.

Роль правової науки у формуванні термінології є визначальною. Вчені аналізують існуючі поняття, пропонують нові підходи до їх інтерпретації та застосування, а також розробляють понятійний апарат для нових галузей права. Однак важливо, щоб наукові розробки знаходили своє практичне втілення. Це сприяє не лише покращенню термінології, а й підвищенню ефективності правозастосування загалом.

Євроінтеграційні процеси та впровадження альтернативних способів вирішення спорів, таких як медіація, також потребують ретельного термінологічного опрацювання. У випадку медіації важливо, щоб нові терміни були доступними та зрозумілими для всіх учасників правовідносин, оскільки ця сфера активно розвивається і впроваджується у практику. Юридичні терміни не є чимось сталим – це динамічна система, яка відображає еволюцію правових відносин, соціальних норм та державних інституцій. Кожен термін несе в собі глибокий юридичний зміст, акумулюючи багаторічний досвід правозастосування та теоретико-правові напрацювання [2, с. 56].

Отже, юридична термінологія є критично важливим елементом правової системи, від якого залежить ефективність функціонування судової влади, правотворчості та правозастосування. Основними напрямками її вдосконалення є уніфікація термінів, розробка понять для нових сфер права та забезпечення відповідності міжнародним стандартам. Вирішення цих завдань можливе лише за умови системної роботи над розвитком термінології, яка враховуватиме як національні особливості, так і виклики глобалізації.

Література

1. Балинська О. Проблеми тлумачення правових норм: посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 392 с.
2. Кочан І. Юридична термінологія крізь призму лінгвістики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2018. Вип. 32(3). С. 57-61.
3. Кельман М., Мурашин О. Загальна теорія держави та права: Підручник. Київ : Кондор, 2005. 609 с.

Сафронов Артем

Студент ОС Магістр,

ОП «Філологія. Переклад (англійська, німецька)»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ТЕКСТУ У МЕДИЧНІЙ СФЕРІ

FEATURES OF TRANSLATION OF ENGLISH TEXT IN THE MEDICAL SPHERE. The translation of English-language medical texts is characterized by its terminological richness and complex structure, which requires high standards and specialized knowledge. The main challenges

include terminological complexity, cultural differences and interference from the translator's native language, which can create misunderstandings and inaccuracies. To achieve a quality translation, it is important to take into account grammatical, lexical and stylistic aspects.

Key words: *Medical terminology, accuracy, normative requirements, grammar, equivalence.*

Ключові слова: *Медична термінологія, точність, нормативні вимоги, граматики, еквівалентність.*

Переклад англомовних текстів у медичній сфері має свої унікальні особливості, які обумовлені специфікою самої галузі. Медична термінологія, що містить велику кількість спеціальних термінів, абревіатур та латинських виразів, потребує глибоких знань як у медицині, так і в мовознавстві. Крім того, медичні тексти часто мають складну структуру і потребують точного та чіткого передавання інформації, оскільки будь-яка помилка може призвести до серйозних наслідків для пацієнтів. Варто наголосити, що основним поняттям в теорії перекладу є еквівалентність або адекватність, що означає збереження відносної рівності змістової, семантичної, стилістичної, функціональної та комунікативної інформації, що міститься в оригіналі та перекладі. Переклад науково-технічної літератури досягається за допомогою інших прийомів, ніж переклад творів художньої літератури.

Виходячи з цього ми вже можемо зрозуміти, що галузь медичного перекладу вирізняється особливою увагою до стандартів і якості. Основні відмінності полягають у наступному [1]: високі стандарти та якість, спеціалізовані знання, відповідність нормативним вимогам, індивідуальні підходи та багатогранний вплив

Безумовно зазначені елементи відрізняють медичний переклад від інших галузей перекладу, підкреслюючи важливість експертних знань, суворих процесів і дотримання нормативних вимог, але варто також пам'ятати що сам процес перекладу вимагає одночасного врахування граматичного, лексичного та стилістичного аспектів мови, які взаємопов'язані між собою. Взаємозалежність граматики і лексики проявляється в тому, що граматичне значення фрази може змінюватися в залежності від використаних слів, а зміна звичної сполучуваності слів може призвести до появи нового лексико-семантичного варіанту слова, фактично створюючи нове слово. Лексика і граматики тісно пов'язані з жанрово-стилістичними особливостями, оскільки стилістичні характеристики тексту включають частоту вживання певних слів і використання певних граматичних форм і конструкцій. Саме тому розмежування лексичних, термінологічних та жанрово-стилістичних проблем перекладу є умовним, але корисним для детального аналізу та розгляду особливостей і труднощів науково-технічного перекладу.

Переходячи від спільних до суцільно тематичних особливостей перекладу, Лобанова В. вважає, що існує два основні типи проблем, які пов'язані з перекладом медичних текстів: це об'єктивні та суб'єктивні, а саме [2. с.54].:

До об'єктивних проблем перекладу належать: *термінологічна насиченість, контамінація термінології, контамінація мов, наявність ідіом і стилістичних фігур, конверсія, фальшиві друзі перекладача.*

Суб'єктивні проблеми включають: *пунктуаційне оформлення, інтерференція мов, милозвучність української мови та наявність граматичних невідповідностей*

Підсумовуючи можемо сказати, що об'єктивні проблеми включають термінологічну складність, де необхідно правильно інтерпретувати та передавати медичні терміни, часто походження яких може бути латинським або грецьким. Іншою складністю є культурні відмінності, що можуть вплинути на сприйняття та розуміння медичних концепцій. Також варто сказати, що суб'єктивні проблеми, такі як інтерференція рідної мови перекладача та індивідуальні стилістичні переваги, можуть вплинути на якість перекладу, створюючи непорозуміння чи неточності. Наприклад, перекладач може несвідомо використовувати структури рідної мови, що можуть бути неадекватними для мови перекладу. Можна вже сказати, що перспективи подальших досліджень включають не тільки вдосконалення методик перекладу та розробку нових технологій для підтримки перекладачів, але й більш глибоке розуміння культурних та мовних нюансів, що можуть вплинути на точність та ефективність медичного перекладу. Виходячи з цих положень ми можемо дійти висновку, що розвиток та впровадження спеціалізованих курсів для медичних перекладачів, допоможе удосконалити їх навички та знання, а сама специфіка медичного перекладу стане більш прогресивною у якості перекладацького мистецтва.

Література

1. Medical Translations: Challenges and Solutions. URL: <https://www.adverbium.com/en/blog/medical-translations-challenges-solutions> (дата звернення: 20.11.2024).

2. Лобанова В. В. Деякі проблеми перекладу англійських медичних текстів українською мовою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 39 том 2// с.53-55.

Сафронов Артем
Студент ОС Магістр,
ОП «Переклад і міжкультурна комунікація (новогрецька, англійська)»,
Маріупольський державний університет, Київ, Україна

РИТОРИЧНІ ПРИЙОМИ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ ГРЕЦЬКОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ

RHETORICAL TECHNIQUES IN POLITICAL SPEECHES OF GREEK-SPEAKING POLITICIANS. This paper analyzes the rhetorical techniques used in the political speeches of Greek-speaking politicians. The main attention is paid to the pragmatic characteristics of the genre of political speech and stylistic techniques, which are key tools for influencing the audience. The diversity of approaches to transmitting information is an important aspect of achieving the desired result in political speech.

Key words: *pragmatic characteristics, genre of political speech, stylistic techniques, impact on the audience*

Ключові слова: *прагматичні характеристики, жанр політичної промови, стилістичні прийоми, вплив на аудиторію*

В тезах розглянуті прагматичні характеристики жанру політичної промови. Стилiстичні прийоми, що використовуються у політичних виступах, є ключовими інструментами впливу на аудиторію. Різноманітність підходів для передачі інформації є ключовим функціональним аспектом отримання бажаного результату у політичній промові.

Роль промови у політичному житті країни неможливо переоцінити. Вона відіграє вирішальну роль у формуванні політичної думки на рівні країни, нації та людства. З розвитком технологій змінилися не лише канали поширення політичних промов, але й значно розширилися підходи до аудиторії та засоби впливу.

Безумовно риторика та політична промова є невід'ємними складовими політичного процесу. Вони не лише інформують, але й формують громадську думку, впливають на емоції та переконання людей. Ефективна риторика здатна об'єднати людей навколо спільних цілей, надихнути на дії та сприяти соціальним змінам. Уміння політиків використовувати мовні засоби для досягнення своїх цілей є важливим аспектом їхньої діяльності, що вимагає постійного вдосконалення та адаптації до нових умов через покращення методів подачі інформації у політичній промові, обираючи той чи інший метод.

В основному можна виділити такі найпопулярніші методи, а саме:

Порівняльний метод часто застосовується в політичних промовах для зіставлення та протиставлення різних політик, ідей або ситуацій. Використовуючи порівняльну мову, політики можуть виділити сильні та слабкі сторони різних підходів або підкреслити значущість певної ініціативи чи ідеї. [1, с. 17].

Гіперболізація також є поширеним методом. Це риторичний прийом, який використовує перебільшення для підсилення певної думки чи ідеї. Часто застосовується у політичних виступах для підкреслення важливості певної політики або створення відчуття терміновості чи емоційного впливу на аудиторію. [1, с. 17].

Переходячи до 3-го пункту є необхідність підкреслити ідею використання політичних евфемізмів. Як вважають Полюжин М.М., та Юричко І.О., то на їх думку «**політичні евфемізми**» виступають як мовні прояви іншості, що відображають соціальні погляди та наміри мовців, а також їхні вербальні стратегії. Політична мова та явище евфемізму мають спільні риси. Серед них соціальна детермінованість їхнього формування в мові, бінарна опозиція паралельних позначень та прагнення змінити семантику слів шляхом замовчування або спотворення концептуальних компонентів. Деякі лінгвісти вважають, що термін "**політичні евфемізми**" охоплює назви понять, створених з метою спотворення фактів, особливо тих, що стосуються соціально-політичної сфери. [3, с. 69].

Приклади з промов грецькомовних політиків

Для впливу на свідомість широких мас у політичних промовах застосовують різні риторичні прийоми. Вони включають емоційно-експресивну лексику, оцінні висловлювання, метафори, епітети, антитези та паралельні конструкції, які виконують основну функцію політичного дискурсу впливу.

1. Αυτό που νομίζω ότι έχει ανάγκη η εξωτερική μας πολιτική είναι οι σκέψεις σας. Βέβαια, έχουμε διαφορετικές αφετηρίες και, ορισμένες φορές, διαφορετική φιλοσοφία, αλλά φαντάζομαι ότι πάντα έχουμε **κοινές αγωνίες για την τύχη και τον ρόλο της χώρας** [2].

- «Я думаю, що наша зовнішня політика потребує ваших думок. Звичайно, у нас різні відправні точки і, іноді, різні філософії, але я уявляю, що у нас завжди є **спільне занепокоєння щодо долі та ролі країни.**»

Використання сильних емоційних виразів, таких як "**спільне занепокоєння**" та "**доля та роль країни**", підсилює важливість обговорюваних питань та створює емоційний відгук у слухачів, заохочує їх до прийняття серйозних змін у країні. Також політик підкреслює спільні занепокоєння та інтереси, що об'єднують різні сторони, навіть якщо вони мають різні відправні точки та філософії. Через метод порівняння у своїй у промові Н.Котзіас намагається продемонструвати, що незважаючи ні на що існує те, що об'єднує грецький народ. Це створює

відчуття єдності та спільної мети, а визнання того, що існують різні досвіди та погляди, що можуть доповнити та збагатити політику, показує відкритість до різних точок зору та готовність до співпраці.

Говорячи про евфемізми, то можна проаналізувати їх використання через наведений приклад:

2. Όταν στα τέλη του Γενάρη του 2015 μιλήσαμε για το **τρίγωνο αστάθειας**, το οποίο περιλαμβάνει το ελληνικό κράτος στο οποίο στην πάνω κορυφή είναι η Ουκρανία, στην κάτω κορυφή αριστερά η Λιβύη και δεξιά η Συρία, το θεώρησαν όλοι ένα παράξενο σχήμα [4].

- «*Κοιι ναπρικίνκι σίχνια 2015 ροκυ μι γογορλι προ τρικυτνικ νεσταβίλνοστί, γκιυί βκλυαε β σεβε γρετςκυ δερζαβυ, β γκιυί Υκραινά νναχοδιτςα βγορί, Λιβία βνιζυ, Λιβία ζλίβα ι Συρία σπραβα, βσίμ ζδαβαλοσγ, ζο ζε διβνα φίγυρα.*»

"Τρίγωνο αστάθειας" (τριкутник нестабiльностi): Цей термін використовується для опису геополітичної напруженостi між Україною, Лівією та Сирією. Використання слова "трикутник" створює враження структурованостi та впорядкованостi, що може зменшити відчуття хаосу та небезпеки.

Основні методи, такі як порівняльний аналіз, гіперболізація та використання евфемізмів, є ключовими інструментами для впливу на аудиторію. Вони допомагають підкреслити важливість певних політик, створити емоційний відгук та пом'якшити сприйняття негативних аспектів. Ці прийоми сприяють формуванню політичної думки, об'єднанню людей навколо спільних цілей та забезпеченню ефективної комунікації.

Література

1. Катеринчук Є.О. Особливості перекладу політичних текстів з корейської мови на українську. Київ, 2023. С. 1–41.
2. Протоλογία ΥΠΕΞ Ν. Κοτζιά στη Διαρκή Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων. www.mfa.gr. URL: <https://www.mfa.gr/protologia-upeks-kotzia-ste-diarke-epitrope-ethnikes-amunas-kai-exoterikon-upotheseon-tes-boules-ton-ellenon-231115/> (дата звернення: 20.11.2024).
3. Poluzhyn M., Yurychko I. The use of euphemisms in modern political discourse. Young Scientist. No 10 (122). October, 2023. С. 67–73.
4. Ομιλία του Υπουργού Εξωτερικών, Νίκου Κοτζιά, κατά την παρουσίαση των Προγραμματικών Δηλώσεων στη Βουλή των Ελλήνων. www.mfa.gr. URL: <https://www.mfa.gr/omilia-tou-upourgou-exoterikon-nikou-kotzia-kata-ten-parousiase-ton-programmatikon-deloseon-ste-boule-ton-ellenon-071015/> (дата звернення: 20.11.2024).

Гушул Мар'яна Іванівна

Студентка ОС Магістр,

ОП «Перекладознавчі студії: італійська мова та культура, англійська мова»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

АРХАЇЗМИ В ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ВИЗНАЧЕННЯ, ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ І КЛАСИФІКАЦІЯ

ARCHAISMS IN THE ITALIAN LANGUAGE: DEFINITION, CHARACTERISTIC FEATURES, AND CLASSIFICATION. This article explores the concept of archaisms in the Italian language, examining their definitions, distinctive features, and classification. The study highlights the historical significance of archaisms and their role in reflecting the evolution of the language over time.

***Keywords:** archaisms, Italian language, historical linguistics, language evolution, linguistic features*

***Ключові слова:** архаїзми, італійська мова, історичне мовознавство, еволюція мови, лінгвістичні особливості.*

Архаїзми в італійській мові є важливим елементом її лексичного та граматичного складу. Вони відображають еволюцію мови, соціокультурні зміни та історичний контекст. Архаїзми визначаються як слова, вирази або граматичні конструкції, які вийшли з ужитку або зазнали змін у своєму значенні. У сучасній італійській мові ці елементи часто зберігають старі фонетичні, морфологічні та семантичні особливості, що робить їх цікавими для лінгвістів, культурологів і істориків [1].

Характерні риси архаїзмів включають фонетичні зміни, які можуть бути відображені в старих формах слів. Наприклад, втрата певних звуків або зміни в їхній вимові призводять до того, що архаїзми звучать незвично для сучасного вуха. Граматичні архаїзми можуть включати старі форми дієслів, іменників та прикметників, що свідчить про зміни в граматичних правилах і структурі речень. Ці зміни часто пов'язані з історичними змінами в італійській мові, від яких архаїзми є свідками [3].

Класифікація архаїзмів може бути проведена за кількома критеріями. Лексичні архаїзми — це слова, які вийшли з ужитку, наприклад, терміни, що використовувалися в минулі епохи, які сьогодні вважаються застарілими. Граматичні архаїзми можуть включати старі граматичні форми, які більше не вживаються в сучасній мові, тоді як синтаксичні архаїзми відображають старі конструкції речень, які вже не є звичними для сучасного мовлення [4].

Важливість архаїзмів в італійській мові також проявляється в їхній ролі в літературі та історичних текстах. Вони допомагають створити історичну атмосферу, підкреслюючи зв'язок між минулим і сучасністю. Наприклад, в поезії та прозі архаїзми можуть бути використані для відтворення певного стилю або епохи, створюючи унікальний нарративний контекст.

Дослідження архаїзмів може також включати порівняльний аналіз з іншими романськими мовами, що підкреслює їхнє значення в контексті розвитку мов. Наприклад, вивчення архаїзмів в італійській мові в порівнянні з французькою або іспанською може дати уявлення про загальні тенденції в еволюції романських мов [2].

Окрім цього, архаїзми виконують функцію збереження культурної ідентичності, оскільки часто асоціюються з традиціями і звичаями, які можуть бути втрачені в сучасному суспільстві. Вивчення архаїзмів в італійській мові може навести на думку про те, як мова може служити віддзеркаленням історії і культурних змін, а також сприяти розумінню італійської ідентичності.

Отже, архаїзми в італійській мові є не лише лексичними елементами, а й важливими носіями історичної та культурної пам'яті. Їх детальне вивчення може відкрити нові горизонти для розуміння мовної еволюції та культурних трансформацій, які відбувалися протягом історії.

Література

1. Гайдученко, Г. (2009). Історизми та архаїзми як основні виражальні засоби історичної стилізації. Науковий вісник ХДУ: Серія «Лінгвістика». С. 65-68.
2. Crocco, R. (2013). Archaic Lexicon in Modern Italian. In: *Journal of Historical Linguistics*, 1(2), 145-162.
3. De Mauro, T. (2000). *Storia linguistica dell'italiano*. Roma: Carocci.
4. Mazzoleni, M. (2018). Archaic Forms in the Italian Language: A Historical Perspective. In: *Lingua e Storia*, 4(1), 10-30.

Карцелюба Уляна

Студентка ОС Бакалавр,

ОП «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФОНЕТИЧНИХ ЯВИЩ МАЛОЯНИСОЛЬСЬКОГО ДІАЛЕКТУ РУМЕЙСЬКОЇ МОВИ ІЗ ПІВДЕННО-СХІДНИМИ ДІАЛЕКТАМИ НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PHONETIC PHENOMENA OF THE MALOYANISOL DIALECT OF THE RUMEIKA LANGUAGE AND THE SOUTHEASTERN DIALECTS OF THE MODERN GREEK LANGUAGE. This article shows phonetic similarities and differences between the Maloyanisol dialect of Rumeika language of North Azovian Greeks, descendants of Crimean Greeks, and the southeastern Modern Greek dialects that are widespread among the inhabitants of Greek islands of Rhodes, Cos, Carpathos and Republic of Cyprus.

Key words: *dialectology, North Azovian Greeks, phonetics, comparative analysis*

Ключові слова: *діалектологія, греки Надазов'я, фонетика, порівняльний аналіз*

Румейська мова, що сформувалася як різновид грецької народної мови в Криму, за класифікацією Д. С. Спірідонова [1, с. 171-181] поділяється на п'ять територіальних діалектів, названих за найбільшими селами Приазов'я, в яких вони побутують. Самі ж представники спільноти називають їх так: ялтиньотку (урзуф-ялтинський за Д. Спірідоновим) (Ялта, Урзуф), тирнухуротку (великоянисольський) (Велика Новосілка, Костянтинопіль, Стила), аргінотку (каракубський) (Велика Каракуба, Нова Каракуба, Бугас), сартаньотку (сартанський) (Сартана, Чермалик, Македонівка, Келерівка, Кирилівка й ін.), харахлотку (малоянисольський) (Малоянисоль, Чердаклі, Касянівка й ін.). Носії малоянисольського діалекту є нащадками мешканців кримських Єнісали, Уйшуня, Джемрека, Єнікоя, діалект є фонетично і лексично відмінним від інших, зокрема ялтинського, хоча має схожі феномени [2, с. 44 - 48].

За класифікацією Пітера Траджила сучасна новогрецька мова поділяється на 14 діалектів за шістьма ознаками : випадіння ненаголошених голосних, збереження *υ* в певних позиціях слова, палаталізація задньоязикових приголосних, чітакізм, подвійні приголосні звуки, збереження звуку [n] на кінці слова [3]. Ми розглядатимемо північний і південно-східний діалекти. Північний діалект поширений у Центральній і Східній Македонії, Фессалії, сході Епіру, островах Левкада, Хіос, Мітиліні, Скопелос, північній частині Еввії. Його особливостями є випадення ненаголошених голосних Південно-східний діалект новогрецької поширений на островах Родос, Лерос, Кос, Карпатос й у Республіці Кіпр, а його

особливостями є палаталізація приголосних, чітакізм (Кіпр і певні острови) [4], подвійні приголосні звуки, збереження звуку [n] на кінці слова.

Щодо малоянісольського діалекту румейської мови, то чітакізм (перехід звуку [k] перед [i], [e] у [tʃ]) є найяскравішою особливістю мовного різновиду. Чі(е)рос [tʃe'ros] (МЯ) – καίρος [ce'ros] (НГР) – ті(е)рос [ti'ros] (інш.рум.д), калчерс [kal'tʃers] (МЯ) – кальтері (калтерс) [kal'teri] / [kal'ters] (ІДР) – καλοκαίρι [kalo'cegi] (НГР), мача ['matʃa] (МЯ) – матя ['matja] (ІДР) – μάτια ['matia] (НГР). Дане явище поширене й у діалекті Кіпру: καί [ke] (НГР) – τζαί [tʃe] (К), κύρης ['kirys] (НГР) – τζύρη ['tʃiry] (К).

Наступною особливістю діалекту є випадіння звуку [ɣ] або перехід його в [й] – йинитъи [ji'nyθy] / инитъи [in'nyθy] (МЯ) – γεννήθηκε [ɣe'niθike] (НГР), інека [i'neka] (МЯ) – γυναίκα [ɣi'neka] (НГР), єнименус [jeni'menus] (МЯ) – γεννημένος [ɣeni'menos] (НГР). Дане явище поширене й у кіпрському діалекті μαερεύκω [mai'refko] (МЯ) – μαγειρεύω [mai'revo] (НГР), τριυρίζω [triirizo] (МЯ) – τριγυρίζω [trijirizo] (НГР) [5].

Також наявна редукція ненаголошених голосних [e], [o], що не є характерною для південно-східних діалектів, а є особливістю півногрецьких. Прикладами є: Дълия ['δлуја] (МЯ) – δουλειά [ðu'la] (НГР), зісму ['zismu] (МЯ) / зісімо ['zisimo]. Натомість явище зустрічається рідше, ніж в інших діалектах румейської (сартанському й великокаракубському).

Щодо подвійних приголосних, то у малоянісольському діалекті румейської мови зустрічаються такі випадки: йєннарс [je'n:ars], кордъелла [korðel:a], однак явище збереження [n] на кінці слова повністю відсутнє [6].

Отже, у підсумку малоянісольський діалект румейської мови і південно-східна група діалектів новогрецької мають три подібних фонетичних явища, що є визначальними, й по одному відмінному.

Література

1. Спірідонов Д.С. Историчний інтерес вивчення говірок Маріупольських греків, «Східний світ», 1930, № 12 (3), стр. 171-181.
2. Чернишова Т.М. Короткий звіт про діалектологічну експедицію КДУ до сіл Кременівка (Чердакли) Приморського району і Куйбишево (Малоянісоль) Володарського району Сталінської області УРСР. Вибрані праці, Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013, стр.44 - 48.
3. Trudgill, Peter. Modern Greek Dialects, Πύλη για την ελληνική γλώσσα https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/dialects/thema_a_1_1en/index.html

4. Ο νεοελληνικός τσιτακισμός, Smerdaleos.wordpress.com

<https://smerdaleos.wordpress.com/2018/11/06/>

5. Κυπριακή διάλεκτος <https://smerdaleos.wordpress.com/2016/02/04/%ce%b7-%ce%b1%cf%81%cf%87%ce%b1%ce%b9%ce%bf%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%ce%b4%ce%b9%ce%b1%ce%bb%ce%b5%ce%ba%cf%84%ce%bf%ce%b3%ce%ad%ce%bd%ce%b5%cf%83%ce%b7-2/>

6. Аніміца Г., Галікабарова М. Румеку глоса. Володарське, 2013.

Трофименко Інна

Студентка ОС Бакалавр,

ОП «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ТВОРУ ЕРСИ СОТИРОПУЛУ «НАВІТЬ У РАЮ ХТОСЬ БЛЕФУЄ»

TRANSLATION TRANSFORMATIONS IN THE UKRAINIAN TRANSLATION OF ERSI SOTIROPOULOU'S WORK «EVEN IN PARADISE, SOMEONE BLUFFS». *The article analyses Ersi Sotiropoulou's work 'Even in Paradise, Someone Bluffs' translated by Anastasia Dorofeeva. The main attention is paid to translation transformations.*

Keywords: *translation, translation transformation, classification, equivalence*

Ключові слова: *переклад, перекладацька трансформація, еквівалентність*

«Перекладацька діяльність по визначенню носить посередницький характер, оскільки її мета полягає в тому, щоб зробити доступним для читачів перекладу повідомлення, зроблене автором оригіналу на іншій мові» [3, с. 40]. У процесі перекладу часто стає неможливим використати буквальний словарний відповідник, і перекладач вдається до перетворення внутрішньої форми слова чи словосполучення або ж його повної заміни, тобто до перекладацької трансформації.

За визначенням, поданим у лінгвістичній енциклопедії О.О. Селіванової, трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [4, с. 536].

На прикладі українського перекладу оповідання сучасної грецької письменниці Ерсі Сотиропулу «Навіть у раю хтось блефує», виконаного Анастасією Дорофєєвою, розглянемо декілька цікавих перекладацьких трансформацій.

Оригінал: Κοίταξε τα λουλούδια στις γλάστρες, τα τρυφερά βλαστάρια που σάλευαν στο αλογευματινό φως [2, с. 51].

Переклад: Він глянув на квіти в горщиках, на ніжні пагони, що погойдувалися у вечірньому світлі [1, с. 81].

Лексична трансформація

Оригінал: "Κοίταξε τα λουλούδια" (буквально "Він подивився на квіти").

Переклад: "Він глянув на квіти".

У цьому випадку використано синоніми ("глянув" замість "подивився"), що робить фразу більш природною для української мови.

Синтаксична трансформація

Оригінал має структуру, яка в українській мові звучить дещо інакше. Зміна порядку слів і використання конструкцій, які є звичними для української, допомагає зберегти плавність висловлювання.

Наприклад, "τα τρυφερά βλαστάρια που σάλευαν" перекладено як "на ніжні пагони, що погойдувалися", що є більш природним у контексті української мови.

Стилістична адаптація

Оригінал використовує поетичні образи ("τρυφερά βλαστάρια" – "ніжні пагони"), які зберігаються у перекладі. Це дозволяє передати емоційний заряд та візуальність опису.

Контекстуальна адаптація

Переклад враховує контекст, в якому відбувається дія. Вечірнє світло ("вечірнє світло") вказує на певну атмосферу, що підкреслює спокій та красу моменту.

Ці трансформації допомагають зберегти не лише зміст, але й емоційний та образний характер оригіналу, роблячи переклад зрозумілим і привабливим для українського читача.

Оригінал: Να κάνουν έρωτα κι αυτή να γραπώνεται στο σώμα του και να σπαρταράει και στα μάτια της να βλέπει μόνο το βλέμμα του, να καθρεφτίζεται μόνο αυτός, τα όνειρά του, οι επιθυμίες του, σε μια αβυσσαλέα σπείρα που την καταβροχθίζει και την εξαφανίζει ενώ αυτός αναδύεται ακέραιος, υπέροχος, μοναδικός, ένας άνδρας που δεν χρειάζεται να ονειρευτεί γιατί ό,τι ευχήθηκε έγινε πραγματικότητα, ένας άνδρας που δεν ποθεί τίποτα γιατί είναι ο ίδιος η ενσάρκωση κάθε επιθυμίας [2, с. 51].

Переклад: Кохатися так, щоб вона впивалася в його тіло і тремтіла, бачити в її очах тільки власний погляд, щоб там віддзеркалювався лише він, його мрії, його бажання, і наче величезний черепашковий завиток поглинав би її, не лишаючи нічого, тоді як сам він

піднімався б угору цілісний, чудовий, винятковий чоловік, якому не потрібно мріяти, тому що все, чого б він не бажав, уже стало дійсністю, чоловік, який нічого не бажає, тому що сам є втіленням будь-якого бажання [1, с. 81].

Лексична трансформація

Оригінал: "Να κάνουν έρωτα" (буквально "Щоб вони займалися коханням").

Переклад: "Кохатися так".

Використання слова "кохатися" є більш природним для української мови і передає той же сенс.

Синтаксична трансформація

У перекладі змінюється структура речення, що робить його більш зрозумілим для українського читача. Наприклад, фраза "κι αυτή να γυαλώνεται στο σώμα του" перекладена як "щоб вона впивалася в його тіло", що є більш звичним формулюванням в українській мові.

Стилістична адаптація

Оригінал містить поетичні образи ("μια αβυσσαλέα σπείρα"), які в перекладі передані через фразу "якщо величезний черепашковий завиток поглинав би її". Це зберігає образність і емоційний відтінок оригіналу.

Використання таких слів, як "цілісний", "чудовий", "винятковий", допомагає зберегти позитивний емоційний заряд.

Контекстуальна адаптація

Переклад враховує контекст і атмосферу описуваного моменту. Фрази про те, що він не потребує мрій, оскільки все вже стало дійсністю, підкреслюють ідею про досягнення бажаного.

Повторення

В оригіналі та в перекладі присутнє повторення конструкцій, що підкреслює важливість теми бажання та втілення мрій у реальність («чоловік, якому не потрібно мріяти», «чоловік, який нічого не бажає»). Це допомагає створити ритм тексту і підкреслити основну ідею.

Ці трансформації забезпечують адекватність перекладу, зберігаючи не лише зміст, але й емоційний та образний характер оригіналу. Переклад звучить природно для українського читача, передаючи глибину почуттів і думок персонажів.

Український переклад не лише передає зміст, а й адаптує його до художніх традицій української мови, створюючи текст, який звучить природно й виразно.

Переклад будь-яких матеріалів на практиці виявляє низку проблем, під час вирішення яких перекладачеві нерідко доводиться застосовувати різні перекладацькі трансформації. Зважаючи на це, переклад, яким би адекватним він не був, завжди є трансформацією в широкому розумінні цього терміна. Перекладацькі трансформації є важливим засобом

досягнення адекватності та еквівалентності перекладу і, відповідно, забезпечення міжкультурної комунікації.

Література

1. Антологія грецького оповідання XXI століття / пер. з новогрецької; упорядн. А. Савенко. – Львів: Видавництво «Апріорі», 2024, 176 с.
2. ANΘΟΛΟΓΙΑ Ι . ΔΙΗΓΗΜΑ-ΝΟΥΒΕΛΑ; Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού – Αθήνα, 2020, 119 σ. dgr_ANTHOLOGIA_DIΗGHMATOS-NOYBELAS PDF (www.culture.gov.gr)
3. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов : [навч.пос.]. Вінниця : Нова книга, 2003, 464 с.
4. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2011, 844 с.

Марія Блюденова

ОП «Переклад, міжкультурна та ділова комунікація (російська, польська, українська), Маріупольський державний університет, Київ, Україна.

«ХИБНІ ДРУЗІ» ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК ПРОЯВ ЯВИЩА МІЖМОВНОЇ ОМОНІМІЇ

TRANSLATOR'S "FALSE FRIENDS" AS A MANIFESTATION OF THE PHENOMENON OF INTERLINGUAL HOMONYMY. The article is devoted to the study of the phenomenon of interlingual analogies within the Ukrainian and Polish languages and their influence on the translation process. The phenomenon of “false friends” of the translator as one of the forms of interlingual homonymy that arises in the translation of related languages is considered. Particular attention is paid to Ukrainian-Polish interlingual homonyms as a typical example of translator's “false friends”.

Keywords: *“False friends of the translator”, interlingual homonymy, Ukrainian-Polish homonyms, lexical errors, lexical and semantic level.*

Ключові слова: *“Хибні друзі перекладача”, міжмовна омонімія, українсько-польські омоніми, лексичні помилки, лексико-семантичний рівень.*

Мова – це динамічний інструмент комунікації, який постійно розвивається та взаємодіє з іншими мовами. Ця взаємодія призводить до формування міжмовних омонімів – слів, що мають схожість у графічній чи фонетичній формі, але суттєво різняться за значенням. Подібність фонетичної та графічної форми є однією з основних причин формування хибних

асоціацій, що вводить в оману навіть досвідчених мовців. Це явище провокує як незначні неточності у перекладі, так і доволі суттєві похибки, які впливають на коректність передачі змісту іншою мовою. В такому випадку, маємо справу з «хибними друзями перекладача» – специфічною лексикою, якій притаманна особлива семантична природа.

У сфері українсько-польської лексичної типології можна запропонувати систематизацію міжмовних омонімів за такими основними критеріями: 1) семантичний – різниця між семантичним обсягом українського й польського відповідників, яка може бути а) абсолютною, якщо значення слів зовсім різні, немає навіть часткових збігів у семантиці; б) відносною, якщо частина семантичної структури багатозначного слова збігається, а частина відрізняється; 2) фонетичний – звуковий збіг лексичних одиниць, який може бути а) повним, якщо вимова українського й польського слів повністю збігається; б) неповним, якщо вимова відповідників дещо специфічна внаслідок регулярних українсько-польських звукових та акцентних співвідношень.

Також важливо зазначити, що проблемою є помилкове вживання слів або виразів, що можливе внаслідок недостатнього знання чи розуміння значень уживаних слів через схожість їх за звучанням з українськими словами, вживання слів у невідповідному контексті, а також помилки, що виникають внаслідок словотворчих асоціацій. Вивчаючи семантичні особливості, деякі вчені зазначають, що у формально спільній лексиці наявні також функціональні відмінності, які є «типовими з визначальними у відношеннях близькоспоріднених мов» [1, с. 20].

Вже на побутовому рівні ми можемо спостерігати слова неоднакового семантичного обсягу, які можуть стати «хибними друзями» перекладача. Таких прикладів чимало: гарнітур («комплект, набір предметів певного призначення») – garnitur («чоловіче вбрання, яке складається із брюк і піджака, костюм; набір предметів для певного призначення»); пенсія («грошове забезпечення, що видається громадянам, звичайно щомісячно, у встановлених законом випадках (у разі старості, інвалідності та ін.), а також гроші, отримані в рахунок того забезпечення») – pensja («стала оплата за певний період праці, заробітна плата»); склеп («закрите підземне приміщення, в якому зберігаються труни з померлими; підсобне приміщення для зберігання зброї») – sklep («магазин»); Варто пам'ятати, що фахова майстерність майбутнього перекладача, не останньою чергою залежатиме від мовної пильності й уваги до семантичних відмінностей «фальшиво» схожих лексем, що потрібно прищепити йому ще під час початкового етапу опанування польської мови.

Тому подальше розроблення методів і прийомів роботи з українськомовними особами, які вивчають польську мову не лише в безпосередньому мовному оточенні, а й за його межами, тобто в самій Україні, укладання словника українсько-польських омопар та іншої навчально-

довідкової літератури сьогодні дає значний простір для роботи методистів, дидактів і мовознавців загалом [2, с.106].

Отже феномен «хибних друзів перекладача» є важливим аспектом дослідження у сфері міжмовної омонімії, особливо у контексті споріднених мов, таких як українська та польська. Вивчення цього явища дозволяє глибше зрозуміти механізми формування помилкових асоціацій, зумовлених графічною та фонетичною схожістю слів, і сприяє вдосконаленню перекладацької компетенції.

Література

1. Бублейник Л. Типологічні співвідношення в лексиці української та російської мов К.: ІЗМН, 1996. 84с.
2. Струкова Н. В., Маслова Г. М. Проблеми викладання польської мови українськомовним громадянам. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2018 №32 том 1. С. 105 – 107.

Новицька Оксана Анатоліївна

Кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри грецької філології,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

НОВОГРЕЦЬКА ФРАЗЕОЛОГІЯ ТА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

NEW GREEK PHRASEOLOGY AND ITS REPRODUCTION IN UKRAINIAN TRANSLATIONS. The article is aimed at studying and revealing difficulties in the translation of phraseological units, as well as identifying key aspects of lexical-semantic translation. The obtained results determine important directions for further research and can serve as a basis for the further development of translation methods and strategies between these two languages.

Keywords: *phraseology, phraseological unit, method, identification, image.*

Ключові слова: *фразеологія, фразеологічна одиниця, метод, ідентифікація, образ.*

Актуальність теми дослідження забезпечена не лише різноманітністю культур та мов, а й безперервним взаємодією між ними. Сучасний світ, охоплений глобалізацією, вимагає ретельного вивчення інших мов та культур, щоб ефективно сприймати та взаємодіяти з різнобічним спектром ідей і переконань. У цьому контексті, велика увага приділяється перекладу, який виступає не лише технічним процесом, але й мистецтвом передачі виражень

та культурного контексту. У сучасній елліністиці фразеологічний міжрівень мовної системи, його обсяг та якісний склад одиниць є маловивченим явищем. Окремі порівняльні (Н.Ф. Клименко, О.Ю. Мігачева, Г.І. Шевченко) та контрастивні (У.В. Головач, О.Д.Пономарів) дослідження грецької фразеології розкривають багато типологічних характеристик одиниць фразеологічного міжрівня та їхнього функціонування, проте є недостатніми для його цілісного, системного вивчення, з'ясування мотиваційних особливостей використання його одиниць в різножанрових текстах.

Теоретичний аналіз показав, що наразі відсутнє єдине визначення понять «фразеологія» та «фразеологізм», проте у даному дослідженні ми спираємося до думки, що фразеологізм – це стійке словосполучення або вислів, що має стале, неочевидне значення, відмінне від суми значень його окремих слів. Невизначеність єдиного терміну призводить до відсутності єдиної класифікації фразеологічних одиниць. Проте у лінгвістиці вже наявні доробки окремих науковців, на чії роботи можна спиратися при власних дослідженнях.

Розглядаючи культурологічну роль фразеологізмів в новогрецькій картині світу, ми прийшли до висновку, що картина світу будь-якого суспільства обов'язково містить елемент самоідентифікації, що особливо яскраво проявляється у протиставленні членів цього суспільства іншим, які не належать до групи. Ми також визначили найбільш характерні риси національного характеру грецької картини світу, які відображені у фразеології: самостійність і відповідальність, гендерна рівність, патріотизм, здоров'я, приватність, активність і працьовитість, успіх, конкуренція, мудрість, стриманість, обережність, практичність, почуття власної гідності та змагання. Систематизація новогрецьких фразеологізмів за семантичними ознаками дозволяє визначити групи та підгрупи виразів за їхніми основними значеннями та концепціями. Це допомагає в подальшому аналізі та перекладі, надаючи важливий орієнтир для вибору ефективних перекладацьких стратегій.

Аналіз шляхів відтворення новогрецьких фразеологізмів українською мовою вказує на різноманіття методів, що можуть бути використані перекладачем. Віддзеркалення образності та емоційного заряду вислову в українському перекладі виявляється складним завданням, яке вимагає творчості та глибокого розуміння культурних контекстів.

Труднощі перекладу новогрецьких фразеологізмів українською мовою виникають не лише через розбіжності у будові мов, але й через складність семантичної структури, образний характер і національно-культурну специфіку значень фразеологічних одиниць. Ефективним рішенням у таких випадках є пошук еквівалентів українською мовою та застосування різних перекладацьких стратегій, включаючи калькування та перекладацькі трансформації.

Аналіз труднощів та успіхів у лексико-семантичному перекладі новогрецьких фразеологізмів вказує на потребу подальших наукових досліджень у цьому напрямі. Можливі

напрямки подальших досліджень можуть включати розвиток перекладацьких стратегій, вивчення культурних особливостей, розробка комп'ютерних інструментів, навчання та викладання, мовна інтеграція.

Література

1. Ляшевич Р. О. Фразеологічний образ (прислів'я та приказки) та способи його передачі при перекладі. Київ, 2019. 82 с.
2. Мойсеєнко Л. А. Теоретико-методологічні засади досліджень фразеологічних одиниць. Наукові записки [Національного університету Острозька академія]. Сер.: Філологічна. 2013. № 34. С. 159-162.
3. Mirambel A. Η νέα ελληνική γλώσσα. Περιγραφή και ανάλυση / Α. Mirambel. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών. Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 1978. 600 σ.

Огородник Єлизавета
Студентка ОС «Бакалавр»,
ОП «Новогрецька мова та література, англійська мова, переклад»,
Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ГРЕЦЬКА ТА ТУРЕЦЬКА МОВА: ЗБІЖНОСТІ ТА ВЗАЄМОЗАПОЗИЧЕННЯ

GREEK AND TURKISH LANGUAGES: SIMILARITIES AND MUTUAL BORROWINGS. The article examines the lexical, phonetic, morphological, and syntactic exchanges between Greek and Turkish. Despite their origins in different linguistic families (Indo-European and Altaic), these languages share substantial common vocabulary due to historical, cultural, and social interactions. The analysis highlights direct borrowings, calques, and word-formative elements, illustrating their mutual influences, particularly during the Ottoman Empire era. Observations extend to dialectal adaptations and semantic shifts, showcasing how linguistic contact reflects broader cultural exchanges.

Keywords: *mutual borrowing, lexical exchange, adaptation, dialects, historical linguistics.*

Ключові слова: *взаємозапозичення, лексичний обмін, адаптація, діалекти, історична лінгвістика.*

Грецька та турецька мови, попри належність до різних мовних сімей (індоєвропейської та алтайської відповідно), мають значну кількість спільної лексики, що виникла внаслідок історичних, культурних і соціальних контактів. Тривала взаємодія цих народів, зокрема в часи Османської імперії, призвела до інтенсивного обміну лексичними елементами.

Словниковий обмін між мовами можна умовно поділити на три категорії:

1. **Прямі запозичення**— слова, які перейшли з однієї мови в іншу майже без змін. Наприклад, слово *καφές* (кава) походить від турецького *kahve*, яке, у свою чергу, має арабське коріння.

2. **Кальки та перекладні запозичення**— передання структури та значення, але зі збереженням мовного формату. Наприклад, турецьке *karşılık* (відповідь, взаємність) має грецький відповідник *αντίκρισμα*.

3. **Словотвірні запозичення**— утворення нових слів за допомогою іншомовних коренів. Наприклад, турецьке *lokanta* (їдальня) утворено з італійського *locanda*, але стало спільним для багатьох регіональних мов, зокрема грецької.

Взаємозапозичення також простежуються у фонетиці, морфології та синтаксисі. Так, турецька мова вплинула на грецький народний діалект (наприклад, критський чи кіпрський), а грецька залишила слід у турецьких регіональних говірках. Слова з таких галузей, як кулінарія (*μπακλαβάς, σουβλάκι*), архітектура (*χαϊμά, τζαμί*) та адміністрація (*καϊμάκης, μουχτάρης*), є типовими прикладами цього впливу.

На думку лінгвістів, взаємозапозичення між грецькою та турецькою мовами відображають не лише мовні контакти, але й культурні впливи, що формувалися століттями спільної історії.

Продуктивні суфікси

Однією з особливостей запозичень є адаптація турецьких суфіксів у грецьку мову:

-τζής: виокремлює зменшувальні або емоційно забарвлені форми

Діалектні особливості

У діалектах, таких як каппадокійський, відбувається часткова або повна адаптація запозичених слів. Наприклад:

- **«Ασίκης»** (асікіс) — з тур. *Asik* (гордовитий, елегантний).
- **«Μουρτάρης»** (муртаріс) — з тур. *Murdar* (грішник).

У каппадокійських говірках запозичення адаптуються до граматичних норм грецької мови, хоча інколи зберігаються оригінальні турецькі форми.

Деякі грецькі слова отримали додаткові значення через вплив турецької мови. Наприклад, слово «*ποντίκι*» (миша) означає не лише гризуна, а й комп'ютерну мишу, що є калькою турецького семантично ристовується для позначення професій чи звичок (наприклад, *καφετζής* — продавець кави).

- **-λίκι**: означає стан або якість (*παλικαρίκι* — хоробрість).
- **-τζίκος**: утворює зменшувальні або емоційно забарвлені форми.

Дослідження взаємозапозичень між грецькою та турецькою мовами показує, як історичні, культурні та соціальні контакти між цими народами сприяли інтенсивному обміну лексикою. Запозичення в основному відбувались через прямі запозичення, кальки та словоутворення, що демонструє взаємний вплив на мовну структуру обох мов. Ці мовні зміни зокрема стосуються таких аспектів, як кулінарія, архітектура та адміністрація, що є свідченням спільного культурного розвитку.

Література:

1. Τουρκικές λέξεις που έγιναν ελληνικές: Διαβάστε το λεξιλόγιο της καθημερινότητας. URL:<https://www.tanea.gr/2018/11/08/lifearts/tourkikes-lekseis-pou-eginan-ellinikes-diaavaste-to-leksilogio-tis-kathimerinotitas/>(Дата звернення: 15.11.2024 р.).
2. Βοσνακίδου, Αικατερίνη. Η προσαρμογή των τουρκικών δάνειων λέξεων στην ελληνική γλώσσα. URL:<https://ikee.lib.auth.gr/record/302254/files/GRI-2019-23370.pdf> (Дата звернення: 15.11.2024 р.).
3. Pappas, Ioannis. Παραγωγικές καταλήξεις και δανεισμένα επιθήματα στην ελληνική γλώσσα. URL: <https://pasithee.library.upatras.gr/pwp/article/view/2156/2208> (Дата звернення: 15.11.2024 р.).

Богачевська Валерія

студентка ОС Бакалавр,

ОП «Новогрецька мова і література, англійська мова (переклад)»,

Маріупольський державний університет (Київ), Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ З ГРЕЦЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

FEATURES OF TRANSLATING FICTION FROM GREEK INTO UKRAINIAN. This paper explores the complexities of translating Greek fiction into Ukrainian, focusing on lexical, syntactic, and cultural adaptation challenges. The analysis is grounded in translation theories by Nida and works by modern Greek and Ukrainian researchers.

Keywords: translation, fiction, Greek language, Ukrainian language, stylistics, cultural adaptation.

Ключові слова: переклад, художня проза, грецька мова, українська мова, стилістика, культурна адаптація.

Переклад художньої прози з грецької мови на українську є актуальною темою у сучасному перекладознавстві. Це обумовлено унікальністю грецької літературної традиції, яка багата на міфологічні алюзії, культурні реалії та багатшарові стилістичні конструкції. Збереження цих елементів при перекладі вимагає від перекладача не лише мовної компетентності, але й глибокого розуміння культури, історії та менталітету обох народів.

Теоретичні аспекти перекладу. Переклад художньої літератури базується на кількох ключових теоретичних концепціях. Однією з найпоширеніших є теорія динамічної еквівалентності Юджина Найди, яка передбачає не буквальный, а смисловий переклад, спрямований на створення у читача аналогічного емоційного ефекту, як і оригінальний текст.

Значна увага приділяється також культурно орієнтованому підходу. Згідно з цим підходом, перекладач повинен враховувати культурні особливості та контекст оригіналу, щоб зробити текст зрозумілим для цільової аудиторії.

Дослідження Е. Кіоссеса та Л. Паламарчук підтверджують, що адаптація культурних реалій і стилістичних особливостей є основою якісного перекладу грецької художньої прози.

Особливості грецької художньої прози

1. Лексичні виклики

Грецька мова багата на багатозначні слова, ідіоми та терміни, які важко відтворити українською мовою без втрати значення. Наприклад, слово “φιλότης” описує поняття честі, обов’язку й поваги, але не має прямого відповідника в українській. Для його передачі використовують описовий переклад. Крім того, грецькі реалії, такі як “μεζέζς” (традиційна закуска) чи “ρετσίνα” (вино з ароматом смоли), потребують пояснень або адаптації.

2. Синтаксичні особливості

Складні конструкції грецької мови, зокрема багатоповерхові підрядні речення, потребують перебудови в українському перекладі. Наприклад, довгі синтаксичні ланцюжки у творах Казандзакіса чи Сеферіса часто вимагають скорочення для збереження ритму та зрозумілості тексту.

3. Стилiстичні аспекти

Грецька художня література насичена алюзіями на античну міфологію, метафорами та символами. Наприклад, образи з Одиссеї чи античних трагедій можуть бути незрозумілими для української аудиторії без додаткового контексту. Перекладачеві важливо зберегти художню цінність таких текстів, залишаючи їх доступними для читача.

4. Культурна адаптація

Грецька література глибоко інтегрована у свою культурну та історичну специфіку. Наприклад, у творах сучасного грецького письменника Петроса Маркаріса часто згадуються сучасні політичні події, які потребують пояснення для української аудиторії.

5. Роль діалектів

Грецька мова має численні діалекти, які активно використовуються в художній прозі. Передача їх українською вимагає застосування діалектизмів або стилістичних маркерів для збереження автентичності персонажів. Перекладацькі стратегії

- Транскрипція для власних назв і специфічних реалій (наприклад, топоніми, імена героїв).

- Описовий переклад для культурно специфічних термінів.
- Адаптація стилістики відповідно до норм української мови.
- Аналогія при передачі метафоричних образів.

Методи перекладу

- Описовий переклад: для передачі культурно специфічних термінів.
- Транскрипція: використовується для власних назв і топонімів.
- Креативний підхід: для збереження метафоричності й стилістичних особливостей тексту.

Дослідження особливостей перекладу грецької прози дозволяє розвивати міжкультурний діалог і сприяє збагаченню української літературної традиції. Успішний переклад сприяє інтеграції грецької літератури в український культурний контекст і відкриває нові горизонти для літературознавчих досліджень.

Отже, переклад грецької художньої прози на українську є складним, але надзвичайно цікавим завданням, що вимагає від перекладача:

- Глибокого розуміння культур обох народів.
- Балансу між збереженням автентичності тексту та адаптацією до культурних очікувань українського читача.
- Використання різноманітних стратегій, спрямованих на передачу стилістики, змісту та впливу оригіналу.

Дослідження цього процесу не лише розкриває особливості міжмовної взаємодії, але й сприяє популяризації грецької літератури в Україні.

Література

1. Kazantzakis, Nikos. *Zorba the Greek*. Athens: Estia, 1946.
2. Kiosses, E. *Translation Challenges in Greek-Ukrainian Fiction*. Athens: University of Athens Press, 2019.
3. Паламарчук, Л. М. Особливості перекладу літературних текстів з грецької мови на українську. *Вісник Київського університету. Літературознавство*, 2021.

Ιουλία Λαμπέτσα
Αναπληρώτρια καθηγήτρια,
Κρατικό Πανεπιστήμιο Μαριούπολης, Ουκρανία

ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΗΣ ΑΖΟΦΙΚΗΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΟΥ CHARLES TAYLOR

THE DEMAND FOR RECOGNITION BY THE AZOV GREEKS IN THE LIGHT OF THE CRITICAL ANALYSIS OF CHARLES TAYLOR'S THEORY. This paper examines Charles Taylor's theory regarding the politics of recognition, as developed in his renowned article on multiculturalism, and attempts to apply it to the case of the Azov Greeks. This community also made a demand for recognition 35 years ago and had the opportunity to develop a corresponding policy.

Key words: *Demand for recognition, Azov Greeks, Ethnopolitics, Modern Greek language, Misrecognition.*

Λέξεις-κλειδιά: *αίτημα για αναγνώριση, Έλληνες της Αζοφικής, εθνοπολιτική, Νεοελληνική γλώσσα, εσφαλμένη αναγνώριση.*

Στην εργασία αυτή έχουμε στόχο να εξετάσουμε τη θεωρία του Charles Taylor αναφορικά με την πολιτική της αναγνώρισης που ανέπτυξε στο φημισμένο άρθρο του για την πολυπολιτισμικότητα και να προσπαθήσουμε να την εφαρμόσουμε στην περίπτωση των Ελλήνων της Αζοφικής που και αυτοί είχαν θέσει αίτημα για αναγνώριση πριν από 35 χρόνια και είχαν την ευκαιρία να αναπτύξουν τη σχετική πολιτική.

Η πολιτική της πολυπολιτισμικότητας γεννήθηκε μέσα στη δυτική φιλελεύθερη φιλοσοφική παράδοση. Ένας από τους πιο εξέχοντες υποστηρικτές της που δημιούργησε θεωρητικά θεμέλια για την πολιτική της «πολιτισμικής ποικιλομορφίας» είναι ο Καναδός στοχαστής Charles Taylor. Η πεμπτουσία των απόψεων του Taylor για την πολυπολιτισμικότητα περιέχεται στο άρθρο του «The Politics of Recognition».

Ο Taylor ισχυρίζεται ότι η Δύση, η οποία πλέον κυριαρχεί στον κόσμο, πρέπει να αναγνωρίσει την «πολιτισμική ποικιλομορφία» τόσο στα πλαίσια του πολιτισμού της όσο και πέρα απ' αυτόν. Η «πολιτιστική ποικιλομορφία» υπάρχει σε κάθε κοινωνία όπου υπάρχουν διαφορετικές μειονοτικές ομάδες - από εθνοτικές έως σεξουαλικές. Είναι φορείς της δικής τους πολιτιστικής ταυτότητας, η οποία διαφέρει από την ταυτότητα της κυρίαρχης πλειοψηφίας. Η κοινωνία, κατά κανόνα, δεν είναι στο πλευρό των μειονοτήτων. Θεωρούνται, πρώτα απ' όλα, ως πιθανή απειλή: είτε για την ακεραιότητα του κράτους είτε για τη διατήρηση των παραδοσιακών ηθικών αρχών. [Taylor 1994, 87].

Η «πολιτική της αναγνώρισης» του Taylor καλύπτει, πρώτα απ' όλα, εκείνες τις πτυχές της ανθρώπινης κουλτούρας που, κατά τη γνώμη του, δεν υπόκεινται ούτε σε πολιτική ούτε σε οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση. Πρέπει να μάθουμε να συμβιώνουμε με διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες, πρέπει να αναγνωριστεί το δικαίωμά τους για ύπαρξη. Ένα από τα μέτρα που εφαρμόζονται για την ενίσχυση της μειονοτικής θέσης ορισμένων ομάδων ατόμων είναι η εφαρμογή των *αντίρροπων διακρίσεων* που καθιστούν τα άτομα αυτά ανταγωνιστικά στον αγώνα για την εξεύρεση εργασίας ή για την εισαγωγή στο πανεπιστήμιο [ό.π., 89-90].

Αναφέροντας ως παράδειγμα την περίπτωση του Κεμπέκ, ο Ταίηλορ καταδεικνύει ότι η υιθέτηση των συλλογικών στόχων που εξυπηρετούν μια εθνοτική ομάδα μπορεί να θεωρηθεί ως επιβολή ουσιαστικών διακρίσεων, καθώς στο σύγχρονο κόσμο δεν μπορούν όλοι οι πολίτες να ανήκουν στην εθνοτική ομάδα που ευνοείται [ό.π., 107]. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, ο φιλελευθερισμός τελικά δεν αποτελεί σημείο συνάντησης όλων των πολιτισμικών ενοτήτων. Αποτελεί την πολιτική έκφραση μερικών, αλλά είναι ασύμβατος με κάποιες άλλες [ό.π., 119].

Ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα που υποδεικνύει ο Ταίηλορ στην πολιτική της πολυπολιτισμικότητας είναι η παραδοχή της ότι ήδη διαθέτουμε κριτήρια για να προβαίνουμε στις κρίσεις, ενώ τα κριτήρια δεν είναι καθολικά, είναι αυτά του βορειοατλαντικού πολιτισμού» [ό.π., 119]. Η προσέγγιση του στοχεύει να αναγνωρίσει την ισότητα των εθνοτικών πολιτισμών και να τους αντιμετωπίσει με ίσο σεβασμό. Αυτό θα δημιουργήσει τη βάση για έναν ευεργετικό διάλογο πολιτισμών, θα μειώσει το επίπεδο έντασης στις σχέσεις μεταξύ των πολιτισμών, θα εξομαλύνει τις αντιφάσεις τους και θα συμβάλει στη διαμόρφωση μιας ενιαίας δημοκρατικής κουλτούρας με ένα κοινό σύνολο αξιών. Ο Ταίηλορ ισχυρίζεται ότι ο στόχος μας είναι να φτάσουμε στο «σημείο από το οποίο η σχετική αξία διαφορετικών πολιτισμών θα είναι προφανής» [ό.π., 131].

Το εθνικό και πολιτιστικό κίνημα της ελληνικής μειονότητας στην ουκρανική επικράτεια αναπτύχθηκε χάρη στην φιλελεύθερη εθνική πολιτική της «περεστρόικα» της πρώην ΕΣΣΔ στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80 του 20^{ου} αιώνα και ενισχύθηκε μετά την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της Ουκρανίας το 1991. Ένα θεμελιώδες πολιτικό και νομικό έγγραφο που εγγυήθηκε την ελεύθερη ανάπτυξη όλων των εθνοτικών κοινοτήτων του λαού της Ουκρανίας υπήρξε η Διακήρυξη των Δικαιωμάτων των Εθνοτήτων της Ουκρανίας (1991) [Piskizhova 2018, 275]. Εδώ λοιπόν προκύπτει το αίτημα για αναγνώριση από τη μεριά της ελληνικής καταγωγής πολιτών της Ουκρανίας. Η Πισκίζοβα επισημαίνει ότι κατά το πρώτο μισό της δεκαετίας του 1990 σημειώθηκε η κορύφωση της εθνικής ανόδου και εθνοτικού αυτοπροσδιορισμού της ελληνικής κοινότητας της Ουκρανίας που είχε ως αποτέλεσμα την ενεργοποίηση της αναζωογόνησης της εθνικής και πολιτιστικής της ζωής [ό.π., 275]. Στην Αζοφική διαμένει η πλειοψηφία των Ελλήνων της Ουκρανίας (σύμφωνα με την απογραφή του 2001 - 77,5 χιλιάδες άτομα, δηλαδή πάνω από το 80% του συνολικού αριθμού των Ελλήνων της Ουκρανίας). Από το 1995 μέχρι σήμερα ο εθνοπολιτισμικός δημόσιος

οργανισμός που έχει πανουκρανική εκπροσώπηση είναι η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων Ουκρανίας (ΟΕΣΟΥ) με έδρα στη Μαριούπολη. Αλλά μέχρι να ξεχωρίσει η ΟΕΣΟΥ και να αποκτήσει την ιδιότητα του πανουκρανικού οργανισμού προηγήθηκε περίοδος διαμάχης με άλλους εθνοπολιτισμικούς οργανισμούς, ειδικά με την Ένωση των Ελλήνων της Ουκρανίας (ΕΕΟΥ) που δημιουργήθηκε το 1989.

Εδώ όμως πρέπει να σημειώσουμε, ότι οι πληροφορίες που διασώθηκαν αναφορικά με την κριμαϊκή περίοδο των Ελλήνων της Αζοφικής, την πλειοψηφία δηλαδή των Ελλήνων της Ουκρανίας, ήταν πολύ αποσπασματικές και δεν υπήρχε κοινή άποψη για το αν ήταν απόγονοι των Ελλήνων που είχαν αποικήσει την Κριμαία στην αρχαιότητα, ή αν ήταν απόγονοι των ρωμιών που έφταναν σταδιακά στην Κριμαία από το 10^ο αιώνα και αργότερα από διάφορες περιοχές του ελληνόφωνου κόσμου. Λαμβάνοντας υπόψη το πολύ περίπλοκο πρόβλημα της καταγωγής τους, προκαλεί εντύπωση το πόσο γρήγορα και με πόση σιγουριά αρθρώθηκαν από τους εσωτερικούς εκπροσώπους των εθνοτικών ελίτ οι κυρίαρχοι λόγοι για την ταυτότητά τους και τους στόχους τους. Άμα δούμε το σκοπό και τους επιμέρους στόχους της οργάνωσης, και έχοντας υπόψη και το ιστορικό πλαίσιο της περιόδου μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και την κατάρρευση των υφιστάμενων κοινωνικοοικονομικών δομών στο νεοσύστατο ουκρανικό κράτος, μπορούμε να διαπιστώσουμε, ότι υπήρχε έντονος προσανατολισμός προς την Ελλάδα και την Κύπρο (όπου σημειώθηκε κάποια οικονομική άνοδος εκείνη την εποχή), και τον απανταχού ελληνισμό. Ο τοπικός πολιτισμός σίγουρα έχανε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του σ' αυτήν την προσπάθεια προσομοίωσης και εξίσωσης. Ακόμα και το πολύ σύνθετο γλωσσικό ζήτημα λύθηκε «πολύ εύκολα». Αγνοώντας παντελώς την ύπαρξη των δύο τοπικών γλωσσικών ποικιλιών των Ελλήνων της Αζοφικής, τη μία ελληνογενή και την άλλη τουρανικής προέλευσης, που είχαν και την εσωτερική διάκριση σε ιδιώματα, και το απειλούμενο χαρακτήρα τους, οι Έλληνες της Αζοφικής επιλέγουν ως «μητρική γλώσσα» τους να μαθαίνουν την Νεοελληνική Κοινή. Τώρα, με το πέρασμα των 35 χρόνων μπορούμε να δούμε και να σχολιάσουμε τα αποτελέσματα.

Στο άρθρο της Σ. Ντούμποβα «Εξασφάλιση των πολιτιστικών δικαιωμάτων και δικαιώματος για εκπαίδευση της ελληνικής εθνότητας στην Ουκρανία» διαπιστώνεται η πλήρης κάλυψη των εν λόγω δικαιωμάτων της κοινότητας [Dubova 2019, 53]. Αν όμως σκάψουμε πιο βαθιά και δούμε τις εξελίξεις μέσα στην ίδια την κοινότητα, θα δούμε μια πολύ αντιφατική εικόνα. Μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία και την κατοχή του μεγαλύτερου τμήματος της Αζοφικής από τα ρωσικά στρατεύματα οι γνώμες των Ελλήνων της Αζοφικής διχάστηκαν. Άλλοι μετέβησαν στα ελεύθερα εδάφη της Ουκρανίας, άλλοι βρήκαν καταφύγιο στην Ελλάδα, άλλοι έμειναν στα σπίτια τους και προσαρμόζονται στην καινούρια πραγματικότητα. Αν υποθέσουμε τους αριθμούς, οι περισσότεροι μάλλον έμειναν στην Αζοφική. Αλλά ανάμεσα σ' αυτούς που έφυγαν παρουσιάστηκαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σοβαρές φιλονικίες, με τους νέους ανθρώπους να κατηγορούν την ελίτ στο

πρόσωπο των σπουδαιών παραγόντων της ΟΕΣΟΥ για τη λανθασμένη πολιτική και κακομεταχείριση των ευκαιριών που είχαν.

Η αρκετά φιλελεύθερη εθνοπολιτική του ανεξάρτητου ουκρανικού κράτους, και ταυτόχρονα υψηλό επίπεδο εθνικού αυτοπροσδιορισμού και δημόσιας δραστηριότητας των εκπροσώπων της ελληνικής κοινότητας δημιούργησαν μια ευνοϊκή βάση για την ανάπτυξη ισχυρού εθνοπολιτιστικού κινήματος, κύριος στόχος του οποίου ήταν η αναβίωση της μητρικής γλώσσας, του πολιτισμού και των παραδόσεων των Ελλήνων της Ουκρανίας. Ο δείκτης που μαρτυρεί την δύναμη του κινήματος αυτού είναι ένα ευρύ δίκτυο εθνοπολιτιστικών συλλόγων ως δομικών στοιχείων της ελληνικής κοινότητας, διαμορφωμένων για να εκφράζουν τις εθνοπολιτιστικές ανάγκες της. Δηλαδή, άμα δούμε την πολιτική που ασκήθηκε από την ελληνική μειονότητα της Ουκρανίας με τη βοήθεια των μηχανισμών που της παρείχε το ουκρανικό και το ελληνικό κράτος, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η θεωρία του Ταϊήλορ θεμελιώνει και στηρίζει την εφαρμογή αυτής της πολιτικής. Όμως, άμα δούμε τα αποτελέσματά της, χρειάζεται να λάβουμε υπόψη πολλούς άλλους παράγοντες που αγνοούνται από τον Ταϊήλορ:

- Τα πραγματικά κίνητρα αυτών των πολιτικών δεν είναι αμιγώς πολιτιστικά, καθώς ο οικονομικός παράγοντας προβάλλεται παντού ξεκάθαρα και τις περισσότερες φορές αποτελεί την κινητήρια δύναμη εθνοπολιτιστικών διαδικασιών που συγκαλύπτεται από το αίτημα για πολιτιστική αναγνώριση.

- Αυτοί που αρθρώνουν τους κυρίαρχους λόγους αναφορικά με την εθνική ταυτότητα και τους στόχους μιας μειονότητας είναι τις περισσότερες φορές οι εκπρόσωποι των ελιτ που έχουν προσωπικούς στόχους και πολλές φορές αποπροσανατολίζουν τα μέλη της κοινότητας και μάλιστα διαβρώνουν τις αντιλήψεις τους για την ταυτότητά τους.

- Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος εσφαλμένης αναγνώρισης μιας κοινότητας, ως αποτέλεσμα της αφομοίωσης των κυρίαρχων λόγων περί της ταυτότητας, που στη συνέχεια διαψεύδονται, επανεξετάζονται και επαναπροσδιορίζονται ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές και άλλες σκοπιμότητες.

- Είναι αμφίβολο το κατά πόσο επωφελείται μια πολυπολιτισμική κοινωνία από την εφαρμογή της πολιτικής της αναγνώρισης, ενόσω οι στόχοι της ευνοούμενης εθνοτικής ομάδας έχουν προτεραιότητα έναντι των στόχων της όλης κοινωνίας.

Βιβλιογραφία

1. Дубова С. В. Забезпечення культурно-освітніх прав грецької етнічної спільноти в Україні. Стратегіч. пріоритети. 2019. № 2, с. 53-59.

2. Піскіжова В. Роль Спільки греків України в становленні національно-культурного руху грецької спільноти незалежної України. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Випуск 27, с. 273-294.

3. Taylor, Charles (1999) Πολυπολιτισμικότητα: Εξετάζοντας την πολιτική της αναγνώρισης / Τσαρλς Ταϊήλορ, μετάφραση Φιλήμων Παιονίδης. 2^η έκδ. Αθήνα: Πόλις

Ольга Гаргаєва

*Старший викладач кафедри грецької філології,
Маріупольський державний університет, Київ, Україна*

ЛЕКСИКА З КУЛЬТУРНИМ КОМПОНЕНТОМ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

LEXIS WITH A CULTURAL COMPONENT IN MODERN GREEK. The article is devoted to the study of vocabulary with cultural significance of the Modern Greek language as a linguistic source of information about the country's spiritual culture. Linguistic-cultural features and the place of vocabulary with a cultural component among other types of nationally marked lexical units are analyzed.

Key words: *culture, cultural linguistics, intercultural communication, lexis with cultural component, background knowledge, realia, non-equivalent lexis.*

Ключові слова: *культура, міжкультурна комунікація, лексика з культурним компонентом, фонові лексика, реалії, безеквівалентна лексика.*

Міжнародні контакти та міжкультурна комунікація, інтенсивність яких завдяки науково-технічному прогресу, значно зросла за останнє десятиліття, вимагають від учасників спілкування не тільки володіння іноземною мовою, але й знання національної специфіки, традицій країни співрозмовника, що зумовлює актуальність теми нашого дослідження.

Слова, які містять інформацію про культуру носіїв мови, є предметом вивчення різних наук, тому існують різні підходи до вивчення цієї проблеми: з погляду лінгвістики (*реалії, лексика з культурним компонентом значення*), лінгвокультурології, лінгвокраїнознавства та перекладознавства (*безеквівалентна та фонові лексика*), когнітології (*концепти, фрейми, скрипти*), психолінгвістики (*прототипи*). Проте відмінності між наявними термінами не завжди очевидні, і часто виникає питання про роль і місце слів з культурною складовою в системі мови, а також про склад цієї групи лексики.

Лексика з культурним компонентом значення є джерелом для отримання інформацію про країну, культуру і побут народу, мова якого вивчається. Під час дослідження мовної

системи слід враховувати той факт, що слова «віддзеркалюють та передають спосіб життя та спосіб мислення, які є характерними для певного етнічного суспільства, та виконують функцію ключей для розуміння культури» [5, с. 18].

Етноунікальність об'єктів навколишньої дійсності може бути причиною того, що в носіїв іншої мови не сформоване поняття про них, отже немає відповідної номінації. Найчастіше, такими унікальними референтами стають властиві певній місцевості елементи історії та етнографії: свята, народні звичаї та їхні атрибути, національний одяг, кухня, побутові об'єкти, назви адміністративних і географічних одиниць, історичні події та їхні учасники тощо. Таким чином, можемо стверджувати, що найбільш поширеним типом лексики з культурним компонентом у новогрецькій мові є слова-реалії (етнографічні та суспільно-політичні), які номінують зазначені елементи. Наприклад, *новогр. η βασιλόπιτα* – васілопіта (традиційний різдвяний пиріг); *ο χιτώνας* – хітон (у стародавніх греків вид сорочки чоловічого та жіночого нижнього одягу, яку шили з льону або з шерсті); *το ζεϊμπέκικο* – зембекіко (традиційний грецький народний танок з давньогрецькими елементами); *το μουζούκι* – бузукі, струнний народний інструмент; *η Μέρα του Όχι* – день Охі, 28 жовтня (офіційне загальнонаціональне свято, що святкується 28 жовтня не тільки у Греції, а й на Кіпрі), *το Θέατρο σκιών Καραγιόζη* – традиційний ляльковий театр тіней Карагіозіз у новогрецькому фольклорі, названий за ім'ям головного персонажа – веселуна Карайозіса; *η δραχμή* – драхма (давньогрецька срібна монета, а також горошова одиниця Греції до 2 березня 2002 року), *ο νομάρχης* – номарх, голова округу та ін.

В. В. Жайворонок стверджує, у становленні значення слова *національно-культурний та національно-мовний* фактори, а саме ступінь фонові обізнаності, народу грають найважливішу роль. Дослідник зазначає, що на різних етапах свого розвитку мови етнос має різний рівень фонові обізнаності, оскільки мова для народу спочатку виконує функцію засобу світопізнання, а потім стає двигуном духовності [3, С. 113–114].

Розуміння слів, у яких віддзеркалюється духовна та матеріальна культура народу, становить певну частину фонових знань, що визначається як «двостороннє знання слів-реалій тим, хто говорить, та тим, хто слухає, і яке є основою мовного спілкування» [1, с. 42]. Такі лексичні одиниці назвали *лексикою з країнознавчим культурним компонентом*. Серед слів з культурним компонентом, як зазначають вищевказані вчені, є безеквівалентна та фонові лексика [1, с. 48].

Фонові лексика представляє собою слова з неповною еквівалентністю фонів, яка зумовлена існуванням додаткових семантичних долей (компонентів), тобто ознак, критеріїв, за якими предмет включається або не включається в об'єм лексичного поняття [1, с. 59]. Лексичний фон, який утворюється таким чином, представляє всю сукупність непоняттєвих

(фононих) семантичних долей (які не входять до складу лексичного поняття слова), покриває *фонові знання* про географічні, історичні і культурологічні особливості слова, які є надбанням не окремої людини, а «масової, суспільної, тобто мовної свідомості» [1, С. 57–58]. Наприклад, *новогр. το κάλαντο* та укр. *колядка* ніби еквіваленти. Але, насправді, *новогр. το κάλαντο* належить до фонові лексики, тому що існують відмінності у плані змісту цих слів. Грецькі колядки, на відміну від українських, співають не тільки на Різдво, але майже на всі зимові релігійні свята та, головне, під супровід національних музичних інструментів. Інший приклад, *новогр. η Πρωτοχρονιά* – Новий Рік, 1 січня. В українській культурі теж святкуємо свято Нового року, але для греків 1 січня дуже важлива дата ще й тому, що це День Святого Василя (Άγιος Βασίλης), якого греки шанують за доброту і щедрість по відношенню до бідняків.

Отже, лексика з культурним компонентом значення є джерелом інформації про специфіку матеріальної та духовної культури певного етносу.

Література

1. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика. Нариси. Київ : Довіра, 2007. 262 с.
2. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : Академія, 2012, 288 с.
3. Αδαμ Λ. Η μαγική γλώσσα των Ελλήνων – Εννοιολογική κατηγοριοποίηση των ελληνικών ιδιωματικών φράσεων: Συνώνυμα – αντώνυμα. Αθήνα: Εκδ.: Γεωργιαδης – ελληνικη αγωγή, 2003, 462 σ.

СЕКЦІЯ 2 «ЛІТЕРАТУРА ТА МИСТЕЦТВО»

PANEL 2 “LITERATURE AND ARTS”

Ольга Аврамова

студентка ОС Магістр,

ОП «Філологія. Англійська мова, зарубіжна література та компаративістика»,

Маріупольський державний університет Київ, Україна

РИСИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ У РОМАНІ «КОЛЕКЦІОНЕР» ДЖ. ФАУЛЗА

FEATURES OF POSTMODERNISM IN THE NOVEL "THE COLLECTOR" BY J. FOWLES.

These theses examine the novel "The Collector" by J. Fowles. The main attention is paid to the features of postmodern poetics used by the author in the book: fusion of genres, intertextuality, fragmentation, and playfulness with the reader.

Keywords: *fusion of genres, intertextuality, fragmentation, playfulness with the reader, postmodernism, John Fowles.*

Ключові слова: *жанрова дифузія, інтертекстуальність, фрагментарність, гра з читачем, постмодернізм, Джон Фаулз.*

Постмодернізм як літературний феномен, що охоплює період з другої половини і до кінця ХХ століття, характеризується відмовою від традиційних прийомів та підходів: нечіткою структурою побудови твору, нелінійністю сюжету, утворенням змішаних жанрів та відсутністю єдиної істини [1, с. 549-554]. Одним із найяскравіших творів постмодерністської літератури є роман «Колекціонер» Джона Фаулза. Він втілює в собі ключові риси цього напрямку та розглядає важливі соціальні, психологічні й філософські питання. У своєму романі Фаулз розгортає багатовимірну гру з читачем, застосовуючи різноманітні засоби, притаманні постмодерністському стилю, що й викликає необхідність детального аналізу цього твору.

Творчість Джона Фаулза привертає увагу багатьох дослідників. Багато українських науковців (С. Д. Павличко, О. В. Козюра), які досліджували різні аспекти літератури постмодернізму, згадують Джона Фаулза як яскравого представника цього напрямку.

Вже на початку твору, а саме в його назві, ми можемо помітити цікавий символізм. У літературі постмодернізму назва твору має особливе значення. Назва може бути алюзією до інших літературних творів, містити підказки до розуміння глибинного змісту твору та бути основою до головної ідеї твору. Елементи назви можуть бути лейтмотивом – повторюватися протягом усього тексту, створюючи певний ритм оповіді, впізнаваність та наголошуючи на

певних аспектах твору. Також автори можуть створювати невідповідність між назвою та змістом, що породжує іронічний ефект [2].

У романі «Колекціонер» назва є багатозначною – вона стосується напряму хобі головного героя (колекціонування метеликів) та його злочину (утримання людини як частини своєї нової «колекції»). Відразу у цьому можна помітити використання метафори. Фредерік є колекціонером, а Міранда – метеликом, що ми можемо підтвердити словами самої героїні: *«Уже збагнула, ким я для нього є. Метеликом, якого він довго мріяв упіймати»* [3, с. 170].

Також однією з ознак постмодернізму є відсутність чітких жанрових меж [1, с. 552]. Твір не можна однозначно віднести до якогось одного жанру, автор поєднує елементи трилеру, детективу, філософської притчі, любовного та психологічного роману.

Ще однією рисою є фрагментарність, що відповідає постмодерністському принципу відмови від традиційної, лінійної побудови тексту [1, с. 522]. Автор ділить роман на дві частини, кожна з яких представляє різні версії реальності героїв та дозволяє читачеві побачити події з різних точок зору. Перша частина написана від імені Фредеріка Клегга, що дозволяє нам зануритися в його світогляд, його інтерпретацію подій та визначити його мотиви. Друга частина – це щоденник Міранди Грей, що відкриває її внутрішній світ, переживання та відношення до викрадача. Це не лише дає можливість побачити події з різних точок зору та порівняти їх, але й підкреслює суб'єктивність кожної реальності. Така структура руйнує традиційні уявлення про єдину істину та розмиває поняття між «добром» і «злом». Це дає змогу читачам самим проаналізувати події та сформулювати власну «істину» в межах роману.

Автор також активно використовує засоби інтертекстуальності, наповнюючи текст відсилками до інших літературних творів. Яскравим прикладом можуть послугувати алюзії на трагікомедію «Буря» Вільяма Шекспіра. Міранда говорить: *«Фердинанд... Дзуськи, ніякий ви не Фердинанд. Не пасує. Правильніше було би батькам наректи вас Калібаном»* [3, с. 83]. Цим вона зазначає схожість Фредеріка з Калібаном, проводячи паралель між їх характерами. Бажання Фредеріка контролювати Міранду, обмежувати її свободу, утримуючи її в ув'язненні, що показує його як людину владну, напряму перегукується з прагненням Калібана підпорядковувати собі інших, застосовуючи агресію та насилля. Окрім цього, Міранда цим натякає на примітивність Клегга, його нездатність до справжнього взаєморозуміння та відсутності в нього відчуття краси та культури, як і Калібан – злий, грубий, неосвічений дикун. Міранда в «Колекціонері» є відсиланням до Міранди Шекспіра – невинної, чистої та красивої дівчини, що виростає в ізоляції на острові, яким володіє злий Калібан.

Інтелектуальна гра з читачем є ще однією ключовою рисою постмодернізму в романі [1, с. 522]. Автор, проводячи маніпуляції з текстом, використовує для опису подій два варіанти

– від імені Фредеріка та інший від імені Міранди, змушує читача постійно переосмислювати те, що відбувається, та ставити під сумнів, що таке справжня реальність. Питання «Чи є Фредерік справжнім злочинцем чи просто травмованою людиною, яка стала жертвою обставин, через свої почуття?» та «Міранда є символом свободи та високих прагнень до мистецтва та краси є реалістичним і досяжним, чи це лише ілюзія, яка приречена на зникнення, як тільки зіткнеться з жорстокою реальністю?» залишаються відкритими для читачів, змушуючи їх розмірковувати про справжню природу героїв та їх мотиви.

Отже, можна зробити висновок, що роман є дійсно яскравим зразком постмодерністської літератури. Застосовуючи такі засоби як фрагментарність, відсутність чітких жанрових меж, інтертекстуальність та гра з реальністю, автор руйнує традиційні уявлення про об'єктивність і однозначність, розкриває важливі теми влади та контролю, класової та культурної нерівності, моральні та етичні межі, додаючи таким чином роману багатозначності та глибини, та також роблячи ці всі питання актуальними навіть для сучасного читача та дослідника. Твір є прикладом прекрасного зображення складності людської природи, її поведінки та психології.

Література

1. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. 2-ге вид., випр., допов. Київ: Академія, 2007. 752 с.
2. Мироненко Т. П., Меншій А. М. Роман Дж. Фаулза «Колекціонер»: ідеї, образи, поетика. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20220929-roman-dzh-faulza-kolekcioner-ideyi-obrazi-poetika>. (дата звернення: 09.11.2024 р.).
3. Фаулз Дж. Колекціонер: роман / Джон Фаулз; пер. з англ. Л. Пилаєвої. Київ: Форс Україна, 2021. 368 с.

Кривошій Іванна

Студентка ОС Бакалавр,

ОП «Слов'янські мови та літератури (переклад включно)»,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, Україна

ДЕКОНСТРУКТИВНІ ПРАКТИКИ У СВІДОМОСТІ РЕЦИПІЄНТА (НА ПРИКЛАДІ ВИСТАВОК СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА)

DECONSTRUCTIVE PRACTICES IN THE RECIPIENT'S PERCEPTION (A CASE STUDY OF CONTEMPORARY ART EXHIBITIONS). The article analyzes the cognitive processes within the

recipient's consciousness that are activated through interaction with contemporary art. It investigates the ways in which artists, using diverse media, facilitate the recipient's engagement in deconstructive practices.

Keywords: *deconstruction, deconstructive practices, J. Derrida, destruction, recipient, contemporary art, postmodernism, performative practices.*

Ключові слова: *деконструкція, деконструктивні практики, Ж. Дерріда, деструкція, реципієнт, сучасне мистецтво, постмодернізм, перформативні практики.*

Сучасне мистецтво дедалі активніше залучає глядача до взаємодії, пропонуючи не тільки можливість особисто інтерпретувати демонстрований сюжет, а й спонукаючи реципієнта самотужки витворити його, віднайти в ньому сенс шляхом комбінування наявних елементів. Традиційні медіуми дозволяють митцеві включити реципієнта у своєрідну «гру» зі створення смислів. Під «грою» розумітимемо різноманітні когнітивні операції та механізми взаємодії із пропонованим автором мистецьким твором.

Сьогодні звернемося до операції деконструкції, підстави для активізації якої активно інкорпорується в артоб'єкти.

У контексті нинішнього дослідження розглядатимемо такі основні настанови деконструкції, уперше розглянуті Ж. Дерріда:

- дезавування бінарних опозицій;
- децетрація «єдиного істинного» погляду на явища реальності;
- дискредитація авторитету імперативних прескриптивних інтенцій та розхитування ієрархій;
- задіяння ігрового начала як підґрунтя пізнання / віднайдення змісту;
- деавтоматизація когнітивних процесів.

Коротко окреслимо підстави для деконструктивних практик на прикладі обраних експозицій.

«Трансформація: перезавантаження» (*Transformation: reloaded*) (13.07–11.08, м. Харків), фотовиставка. Світлини Марини Чайки з різних циклів із розмитими, нечіткими силуетами, закарбованими у знімках лініями людського тіла, двоїстими обрисами фігур були доповнені текстом на стінах виставкового простору (що створювало додаткову наративну канву, втручаючись, коментуючи зображене) й артоб'єктом із поліетиленової плівки з написом. Реципієнт, перемикаючи увагу з тексту на світлини, зіштовхуючись із багатовимірністю фотографій, долучався до процесу переосмислення тілесності, цілісності «душі» та фізичного тіла, антропічності як такої.

«Матерія Matters. Український арттекстиль», виставка текстилю (19.07–01.09, м. Київ). Вибрана робота Анастасії Подерв'янської.

Панно А. Подерв'янської «В Саду» okazіонально зрушує конвенційність канонічного сюжету одночасно на багатьох рівнях. Мисткиня рекомбінує дезінтегровані смисли, спонукаючи до подібних операцій й адресата. Сюжет позбавляється атрибутів сакральності, таїни, канонічності: Сад можемо переосмислити як заповнений знаками присутності масової культури простір буття сучасної людини. Адам і Єва, зображені як силуети, знеособлюються, анонімізуються. Сусідство з іншими артоб'єктами сприяє інтенсифікації деконструктивних процесів. Через неоднотайність відгуків можемо припустити, що не всі реципієнти хочуть брати участь у «грі», пропонованій митцем: глядач може бути не готовий піддати сумніву власні переконання і змінити усталений погляд на світ.

«Розмивання», виставка живопису (02.08–15.08, м. Запоріжжя). Підстави для деконструктивної взаємодії з картинами Данила Мовчана закладаються передусім через авторський жест. Від 24 лютого 2022 року художник сублімує біль від переживання нової реальності у своїх роботах: послуговуючись елементами іконопису, задіюючи алюзії на канонічні сюжети, Д. Мовчан закладає нові змісти, звертаючись не до узагальненого християнського досвіду, а до особистого неспокою. Використовуючи образ іконостасу, Д. Мовчан витворює парадоксально протилежний сюжет: на картині «russian orthodox iconostas» (2023 р.) зображено рештки грішників; сакральні символи заступають символи російських військових угруповань. Чітких ліній на картині немає, фарби довільно змішуються, кольорова палітра провокує тривогу, занепокоєння і дискомфорт, що лише посилює глибину враження. Канони поперано, догми, що стоять в основі суспільного порядку, підірвано: відбувається тотальна руйнація звичних змістів. Реципієнта, який наперед не може бути готовий до інтеракції з такою чутливою темою, підштовхнуто до думки про нівеляцію всього, що до того визнавалося святим, посеред війни.

Демонстрацію артоб'єкта розглянуто як дискурсивну подію, комунікативну інтеракцію з елементами перформативу, протягом якої творення сенсів відбувається «наживо» у свідомості реципієнта.

Дослідження виставок сучасного мистецтва вимагають обопільного аналізу як авторського інтенціонального зусилля, так і рецептивних можливостей свідомості, що сприймає. Ідеальний адресат тексту (як уявний конструкт) почасти не збігається за своєю референтною спроможністю з актуальним реципієнтом. Процес інтерактивної концептуалізації набуває деконструктивних рис, коли об'єктом естетико-ідеологічної рефлексії стає образ, троп, наратив тощо, який викриває та ретранслює тотальний дискурсивний намір влади, насильницьку маніпулятивну природу соціальних конструктів, експансивні наративи щодо легітимізації та вкорінення ідеї про «єдину правильну» модель світу.

Література

1. Lawlor, Leonard, "Jacques Derrida", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2023 Edition), Edward N. Zalta & Uri Nodelman (eds.). URL: <https://plato.stanford.edu/entries/derrida/#Dec> (Дата звернення: 06.11.2024 р.)
2. Жак Дерріда. Лист до японського друга // *Переклад проекту «Контур»*. URL: https://kontur.media/derrida_letter/ (Дата звернення: 06.11.2024 р.)
3. «Шукати сенси і знаходити їх» – фоторепортаж із відкриття персональної виставки Марини Чайки // *Гвара Медіа* // Л. Бикова. URL: <https://gwaramedia.com/shukaty-sensy-i-znakhodyty-ikh-fotoreportazh-iz-vidkryttia-personalnoi-vystavky-maryny-chayky/> (Дата звернення: 06.11.2024 р.)
4. «Трансформація: перезавантаження» – фотовиставка про пізнання себе й пошук нових сенсів // інтерв'ю з М. Чайкою та М. Тата // *Радіо «Накипіло»* // Ф. Дикань. URL: <https://radio.nakypilo.ua/podcast/transformacziya-perezavantazhennya-fotovystavka-pro-piznannya-sebe-j-poshuk-novyh-sensiv/#proradio-scroller-cue> (Дата звернення: 06.11.2024 р.)

Kamilė Paškevičiūtė

Undergraduate, English Philology,

Vytautas Magnus University, Lithuania

IDENTITY AND/IN DIGITAL SPACE IN JENNIFER EGAN'S NOVEL

THE CANDY HOUSE (2022)

Keywords: *identity, body, digital space, embodiment*

This paper proposes a discussion of American writer Jennifer Egan's (b. 1962) novel *The Candy House* (2022), focusing on the interconnections between identity, body, and digital space. The narrative of the novel revolves around Bix Bouton, a forty-year-old African American, husband, father, and technician, who develops a platform in a digital space that goes beyond the limitations of the body, permitting people to do things that cannot be done in real life. His platform, "Own Your Unconscious", is an extension that not only allows people to put in, save, and share their memories with others but also creates a trap, leading to moral dilemmas, privacy loss, and internal and external conflicts. The novel thus thematises the digital space, which has become an extension of real-life social space, in which individuals also perform various "roles, social, or person[al] identit[ies]" [1, 112], and where they can

interact as they do in real life. However, while in real life, “Individual identification is always embodied” [2, 48], which results in individuals being categorised and restricted based on their age, sex, and race, the digital space is characterised by dis-embodiment: individuals are identified based on their digital avatars/profiles, which become, what Sam Han (2011) calls “digital body” [3,228]. Drawing on ideas by sociologists such as Peter J. Burke, Jan E. Stets, Anthony Elliott, Sam Han, and Richard Jenkins, who discuss the social aspects of the digital space, this paper will discuss how the characters of Jennifer Egan’s novel *The Candy House* move between the real world and digital space, balancing their roles and relationships between different spaces.

References

1. Burke, Peter J. and Jan E. Stets. *Identity Theory*. New York: Oxford University Press, 2009. Print.
2. Jenkins, Richard. *Social Identity*. 3rd ed. Routledge, 2008. Print.
3. Han, Sam. “Virtual Identities”. *Routledge Handbook of Identity Studies*. Ed. Anthony Elliott. New York: Routledge, 2011. 83-99. Print.

Анастасія Білан

Студентка ОС Бакалавр,

ОП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

РОМАН ДЖЕЙН ОСТІН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕНІСТЬ» ТА ЙОГО ЕКРАНІЗАЦІЇ

JANE AUSTEN'S NOVEL "PRIDE AND PREJUDICE" AND ITS SCREEN VERSIONS. The novel "Pride and Prejudice" by Jane Austen and its 1995 and 2005 film adaptations were analyzed, identifying their ideological and aesthetic differences, as well as the unique portrayal of the main characters.

Keywords: *novel, screen version, character, Jane Austen.*

Ключові слова: *роман, екранізація, персонаж, Джейн Остін.*

Найвідоміший твір англійської письменниці Джейн Остін «Гордість і упередженість» є одним із перших жіночих романів. Він охоплює широке коло проблем: кохання та шлюб, шлюб і клас, почуття та гідність, жінка і суспільство, батьки і діти, життєвий вибір і соціальні розбіжності, зіткнення аристократичної гордості та інстинктивної жіночої упередженості,

характер і виховання тощо. Сюжетна лінія твору побудована таким чином, що головні герої – Елізабет Беннет і містер Дарсі – долають власну гордість і упередження на шляху до щасливого кохання. Роман був неодноразово екранізований.

Головна героїня роману – Елізабет Беннет – розумна, прониклива, розважлива дівчина. Вона відзначається своєю незалежністю та розумом. Так, дівчина сміливо відмовляє містеру Коллінзу, незважаючи на те, що цей шлюб міг би забезпечити її майбутнє. Також відмовляється від пропозиції містера Дарсі, коли вважає його гордим і несправедливим, що демонструє її гідність і самоповагу. Елізабет описана як молода жінка з «живими очима» та приємною зовнішністю, яка притягує до себе увагу не красою, а своєю харизмою та енергією [1]. Вона виглядає природною, навіть у порівнянні з її більш «статечними» сестрами. Джейн Остін подає Елізабет з симпатією, підкреслюючи її розум та моральні якості. Героїня не боїться порушувати норми свого часу і ставить людські цінності понад суспільні вимоги.

Головний герой – містер Дарсі – розумний, гордий, замкнутий молодий аристократ із загостреним почуттям власної гідності. На початку роману Дарсі виглядає гордим і відчуженим, особливо під час перших зустрічей з Елізабет. Проте його подальші вчинки, як-от: допомога родині Беннет у скандалі з Лідією, показують його справжню благородність та здатність до самопожертви. Дарсі описаний як високий, вродливий чоловік, чий вигляд і манери справляють сильне враження на оточуючих. Його «прохолодний» і відсторонений вираз обличчя посилює відчуття його гордості. Остін подає Дарсі як складного, але благородного героя, здатного до трансформації і самовдосконалення.

Екранізація 1995 року (BBC режисер Саймон Ленгтон) року є зразковою для шанувальників Остін: цей шестисерійний серіал вважається найбільш точною екранізацією твору Джейн Остін. У серіалі збережено більшість діалогів та сюжетних ліній, що дозволяє повніше розкрити характери персонажів. Особлива увага до розвитку персонажів та їх внутрішніх змін робить серіал популярним донині. Образи головних героїв утілюють актори Колін Ферт (містер Дарсі) та Дженніфер Ель (Елізабет Беннет). Відзначимо глибоку передачу ними характерів героїв. Колін Ферт створив одного з найбільш пам'ятних містерів Дарсі. Його персонаж розкривається поступово – від відстороненого аристократа до чоловіка, здатного на глибокі почуття. Дженніфер Ель у ролі Елізабет зберігає інтелігентність і незалежність героїні, властиві роману. Екранізація 1995 року створює автентичну атмосферу епохи Регентства. Костюми, інтер'єри та ландшафти точно відтворюють реалії тогочасної Англії.

Екранізація 2005 року (режисер Джо Райт) вважається однією з найкрасивіших екранізацій з точки зору візуального сприйняття: фільм відзначається чудовою операторською роботою, а краєвиди, природні пейзажі та архітектура вражають своєю естетикою і створюють унікальну атмосферу. Режисер робить ставку на сучасні емоції та настрої. Це виражається в

енергійності, швидкому темпі подій і сильнішій романтичній складовій, що робить фільм привабливим для широкої аудиторії. Головних героїв зіграли актори Кіра Найтлі (Елізабет Беннет) та Меттью Макфадьєн (містер Дарсі). Кіра Найтлі зіграла сильну та незалежну Елізабет, яка подобається сучасній аудиторії, тоді як Меттью Макфадьєн створив більш «вразливого» містера Дарсі. До недоліків відносять спрощення характерів: у порівнянні з серіалом 1995 року фільм значно скорочує розвиток персонажів. Деякі глядачі відзначають, що персонажі менш складні та глибокі, особливо містер Дарсі, який здається менш вольовим і харизматичним у цій версії. Також спостерігається певний відхід від епохи: хоча фільм зберігає більшість деталей доби, він містить певні сучасні елементи, наприклад, у манерах поведінки персонажів. Деякі сцени (наприклад, поцілунок на відкритому повітрі) здаються надто сміливими для традицій епохи Регентства. Ця версія чудово підходить для глядачів, які шукають красиву візуальну картинку та швидкий розвиток сюжету, але може не сподобатися тим, хто бажає глибокого літературного відтворення.

Література

1. Остін Дж. Гордість та упередженість. URL:

<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=8568>

Абуладзе Аріна

студентка ОС Бакалавр,

ОП «Філологія. Англійська мова і література. Перекладознавчі студії»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ТЕМАТИКА, ПРОБЛЕМАТИКА ТА ЖАНРОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО РОМАНУ ДЖОДІ ПІКОЛТ «АНГЕЛ ДЛЯ СЕСТРИ»

THEMES, ISSUES, AND GENRE CHARACTERISTICS OF JODI PICOULT'S LEGAL NOVEL "MY SISTER'S KEEPER". The article analyzes one of the most famous novels by the American writer Jodi Picoult, My Sister's Keeper. Attention is focused on the themes, issues, and genre features of the novel.

Keywords: *themes, issues, motif, legal novel, Jodi Picoult*

Ключові слова: *тематика, проблематика, мотив, юридичний роман, Джоді Піколт*

Джоді Піколт – сучасна американська письменниця, відома своїми соціально-етичними романами, що часто торкаються важких моральних дилем: вибору, пошуку власної ідентичності, міжособистісних стосунків, правосуддя тощо. Роман «Ангел для сестри» (2004)

був сприйнятий критиками (зокрема, Крістін Хантлі [2]) як одна з найбільш значущих робіт Піколт через сміливе дослідження етичних питань, пов'язаних із генною інженерією та медичною етикою.

Роман «Ангел для сестри» є зразком сімейної драми з елементами психологічного трилера та юридичного роману. У центрі сюжету – родина, яка змушена зіштовхнутися з глибокими етичними дилемами. Твір також має риси соціальної драми, оскільки піднімає актуальні питання біоетики, права на життя та права вибору.

Основною темою роману є етична проблема, що виникає навколо права особистості на самовизначення та права родини на прийняття рішень щодо життя і смерті. Піколт ставить питання: як далеко може зайти любов, щоб врятувати іншу людину, і чи нормально використовувати одну дитину як засіб для порятунку іншої?

Проблематика твору охоплює низку важливих питань: питання генної інженерії та її використання для створення «дитини-донора»; моральні питання, пов'язані з правом вибору дитини щодо свого тіла; баланс між батьківською любов'ю та маніпуляцією у стосунках; взаємини між сестрами та їхня взаємозалежність. Проблематика роману також поширюється на дослідження сімейних стосунків: як важке рішення може зруйнувати або зміцнити сім'ю.

Роман має кілька наративних ліній, кожна з яких розповідається від імені різних персонажів. Це дозволяє Піколт показати події з різних точок зору, додаючи багатогранність до основного конфлікту. Композиція нелінійна. Кожен розділ фокусується на певному героєві, а також додає елементи спогадів, які пояснюють мотивацію та дії персонажів у теперішньому часі.

Експозицію твору становить знайомство з родиною Фітцджеральд та історією старшої доньки Кейт, яка хворіє на лейкемію. У зав'язці конфлікту лежить драматична ситуація: Анна Фітцджеральд – молодша донька сім'ї Фітцджеральд та донор стовбурових клітин для Кейт. Вона була навмисно вирошена в пробірці саме для цілі стати донором і врятувати Кейт. В один день батьки перейшли межу і попросили Анну віддати свою нирку сестрі. Анна протестує: «Я створена для однієї мети – бути запчастинами. Хіба це справжнє життя?» [1]. Але мати відмовляє молодшій доньці у праві самій розпоряджатися своїм тілом: «Це не лише твоє тіло, це тіло, яке рятує твою сестру!» [1]. Дівчинку обурило те, що вона не може розпоряджатися своїм власним тілом, тому вирішує подати на своїх батьків в суд, аби отримати право на своє тіло. Анна звертається до адвоката, аби він допоміг їй виграти справу проти батьків. Починається довгий судовий процес, протягом якого розкриваються внутрішні конфлікти кожного члена родини. Кульмінація твору трагічна: після закінчення судової справи Анна несподівано гине в автомобільній аварії. Розв'язка: органи Анни після її трагічної загибелі все ж таки віддали Кейт.

У творі можемо виділити такі лейтмотиви:

Мотив самопожертви: Анна була народжена аби стати донором для своєї хворої сестри Кейт і жертвувала собою заради одужання сестри. Це ставить питання про її право на власне життя та свободу вибору. Питання про те, до якої міри можна жертвувати однієї заради іншої, є центральним у романі.

Мотив хвороби і смерті: лейкемія Кейт є постійним нагадуванням про те, наскільки крихке людське життя. Цей мотив змушує героїв ставити питання про те, як далеко варто заходити у боротьбі за життя і які наслідки це може мати для інших.

Мотив вибору: батьки дівчат постійно стоять перед моральним вибором – як правильно чинити стосовно своїх дітей. Чи можна виправдати їхні рішення заради порятунку життя однієї дитини, навіть якщо це шкодить іншій?

Мотив пошуку ідентичності: Анна бореться не лише за право на своє тіло, але й за свою ідентичність. Вона намагається зрозуміти, хто вона поза межами ролі «донора для сестри».

Мотив символу боротьби за власні права: Анна хоче мати право вирішувати, що робити зі своїм тілом, тому її рішення подати до суду на власних батьків стає символом боротьби за особисті права і свободу.

Мотив втрати: кожен із героїв щось втрачає: для Сари це втрата контролю над життям дітей, для Анни – втрата можливості мати нормальне дитинство.

Мотив розриву зв'язків: Анна через свій позов фактично розриває зв'язки з батьками, що символізує спробу відокремитися від їхнього контролю та розпочати самостійне життя.

Мотив скороминущого часу: час, що спливає для Кейт, надає постійної напруги усім подіям твору.

Мотив фатальних рішень: усі прийняті рішення героїв мають глибокі наслідки для всього їхнього життя (особливо це стосується рішення Сари використати Анну як донорку для Кейт та рішення Анни подати до суду).

Мотив несправджених очікувань: усі персонажі мають свої очікування, які, однак, рідко здійснюються. Очікування Сари, що Кейт виживе, очікування Анни на самостійне життя, очікування Джессі на увагу батьків.

Мотив долі: це постійні роздуми усіх членів родини, чому саме Кейт опинилася в такій ситуації, і чи могли вони змінити її долю. Цей мотив відображає боротьбу зі сприйняттям долі як невідвратною сили.

Мотив визнання помилок: до кінця роману Сара поступово визнає, що, можливо, її підхід до лікування Кейт і використання Анни як донорки був помилковим

Мотив іронії долі: іронія полягає в тому, що в кінцевому підсумку саме після смерті Анни її органи рятують життя Кейт.

Головною ідеєю роману є вічна дилема між любов'ю і самопожертвою, а також питання прав та вибору. Піколт досліджує, де проходить межа між батьківською любов'ю та маніпуляцією. Вона порушує питання, на які не можна дати однозначної відповіді: чи правильним було рішення батьків народити Анну для того, аби врятувати Кейт? Чи має Анна право контролювати своє життя, навіть якщо це може коштувати життя її сестри?

Література

1. Піколт Дж. Ангел для сестри. URL: <http://book-online.com.ua/read.php?book=1402> (Дата звернення: 04.11.2024).
2. Huntley Kristine. About novel "My Sister's Keeper" Jodi Picoult. URL: <https://www.booklistonline.com/My-Sister-s-Keeper-Jodi-Picoult/pid=1610171> (Дата звернення: 04.11.2024).

Наталія Міронова

аспірант,

Запорізький національний університет

ДО ПИТАННЯ БІНАРНИХ ОПОЗИЦІЙ «ОРИГІНАЛ» ТА «КОПІЯ» (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГЕРОЯ РОМАНУ АЙРІС МЕРДОК «ПІД СІТКОЮ»)

ON THE ISSUE OF BINARY OPPOSITIONS "ORIGINAL" AND "COPY" (USING THE EXAMPLE OF THE TRANSLATION ACTIVITY OF THE CHARACTER OF IRIS MURDOCH'S NOVEL "UNDER THE NET"). The article has been devoted to the consideration of the motif of copying in the Iris Murdoch's debut novel, which is a reference to the Platonic world of ideas. It has been analyzed some existing concepts ("dialogue", "meeting", "semiotic existence", etc.). Using the above examples, it has been revealed the expediency of considering the phenomena of "original" and "copy" through the prism of theories related to the issue of communication.

Keywords: *world of ideas, translation, irony, allusion, dialogue.*

Ключові слова: *світ ідей, переклад, іронія, алюзія, діалог.*

Мотив копіювання у романі «Під сіткою» відсилає нас до античного філософа класичного еллінського періоду Платона, котрий вважав мистецтво «копією копії через те, що наш земний світ – копія його, платонівського, ідеального світу, а мистецтво копіює життя» [4, с. 82], яке залежить від сфери чистих форм.

У своєму дебютному романі, який вже одразу після виходу набув такої популярності, що викликав здивування спеціалістів, які займалися різноманітними рейтингами й

конкурсами, «з властивою їй нестримною іронією Мердок обігрувала це в ряді епізодів – від «копіювальної» перекладацької роботи героя-оповідача Джейка Донагью до «копіювання» безпорідною кішкою міс Тінкхем кошених із сіамського kota» [4, с. 82].

Головному герою роману «Під сіткою» знайомі закидають його перекладацьку діяльність. Наприклад, докори його товариша, філософа Дейва Гелмана, звучать подібним чином: «Будь-що, аби не оригінальна робота» («Anything rather than original work») [3, с. 22], переклади - це «той тип книг, котрі ... [Джейк] хотів би написати сам» («that's the sort of book I wish I could write myself») [3, с. 22] і т. ін.

Перекладацькою практикою займалася й сама Айріс Мердок – відомо, що їй довелося навіть боротися за право перекладати роман її улюбленого французького письменника Раймона Кено «Pierrot mon ami», алюзіями до якого сповнений її бестселер «Під сіткою». Та врешті решт їй довелося відмовитися від цього, зіткнувшись із нездоланими перешкодами, які автор створив своїми сміливими експериментами з мовою, що свідчить про серйозний, відповідальний і чесний підхід письменниці й філософині до перекладу, чого не можна сказати про таке ставлення до цієї діяльності загалом, адже, наприклад, Айріс Мердок була розчарована прикрими моментами, пов'язаними із виходом свого дебютного роману у Франції.

Фразу Джейка Донагью «Мені просто подобається перекладати; це немов відкриваєш рота і чуєш, як лунає чужий голос» («I just enjoy translating, it's like opening one's mouth and hearing someone else's voice emerge») [3, с. 22] можна потрактувати у світлі діалогічних ідей М. Бахтіна та ще деяких цікавих думок.

Наприклад, поет і перекладач П. Целан, не оминаючи суб'єктивного в творчості, першочергового значення надає ефекту зустрічі під час перекладу, вважаючи її чимось таємничим і особливим.

М. Бахтін не спирався на суб'єктивне – його концепція діалогізму занурена в саме життя, що тяжіє до активної соціальної співучасті; вчений завжди наголошував на важливості співіснування з «іншим», адже «будь-якому історику літератури очевидно, що літературні твори, як правило, не віддають належне нашій діалогічній природі» («it will be obvious to any literary historian that literary works have tended not to do justice to our dialogical natures») [1, с. ххі]

Ю. Лотман, посилаючись на Й. Лафатера, акцентує на копіюванні як «додаванні семіотичного існування до свого фізичного існування» («to add semiotic existence to his physical existence») [2, с. 61], а для представників семіотики весь світ є системою знаків та відношень між ними.

Тож, якщо такі феномени, як оригінал та копія, розглядати у світлі теорій діалогу, відстань між цими бінарними опозиціями суттєво скоротиться.

Література:

1. Mikhail Bakhtin. Problems of Dostoevsky's Poetics. University of Minnesota Press. Minneapolis, London, 1984. 333 p.
2. Lotman Y. Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture. London, 1990. 288 p.
3. Murdoch I. Under the Net. Vintage Classics. London, 2002. 286 p.
4. Міронова Н. Генологічні особливості філософського роману (на прикладі романістики Айріс Мердок). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : зб. Наук. Праць. Серія: Філологія. Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 62, т. 2. С. 80–84.

Ліпич Яна Іванівна

Студентка ОС Бакалавр,

ОП «Англійська філологія та література. Перекладознавчі студії»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНОГО ТРИЛЕРА ТЕСС ГЕРРИТСЕН «ДВІЙНИК» ІЗ ЦИКЛУ «РІЦЦОЛІ ТА АЙЛС»

IDEOLOGICAL AND THEMATIC FEATURES OF THE MEDICAL THRILLER BY TESS GERRITSEN BODY DOUBLE FROM THE RIZZOLI AND ISLES SERIES. The study analyzes the themes, issues, and system of motifs in Tess Gerritsen's novel Body Double from the popular medical thriller series Rizzoli & Isles. The analysis focuses on the portrayal of the main character and her double, centering on the motif of the found dead sister.

Keywords: *themes, issues, motif, medical thriller, Tess Gerritsen.*

Ключові слова: *тематика, проблематика, мотив, медичний трилер, Тесс Геррітсен.*

Тесс Геррітсен – американська письменниця, яка працює в жанрі детективу та медичного трилера. Їй належить дуже популярний цикл із 13-ти книг «Ріццолі та Айлс», присвячений заплутаним розслідуванням та об'єднаний головними героїнями – судмедексперткою Морою Айлс та детективом Джейн Ріццолі. Ми ж проаналізуємо четвертий роман цього циклу, що має назву «Двійник» і є, на нашу думку, найцікавішим з-поміж інших. Тематика твору містить кілька детективних вузлів: головна героїня Мора Айлс – сирота і несподівано стикається з мертвою версією самої себе, в результаті чого починається пошук

родинних зв'язків; сім'я серійних убивць протягом 50 років у певному порядку міст в Америці вбиває вагітних жінок та продає немовлят.

Проблематика твору охоплює низку значущих питань: фізичне і психологічне насилля, інцест, стосунки в родині, батьки і діти, серійні вбивці. Зав'язка роману актуалізує мотив двійництва: судмедекспертка Мора Айлс на своєму робочому столі бачить мертву жінку, як дві краплі води схожу на неї саму; у той самий час відбувається зникнення вагітної жінки. Розвиток дії включає мотиви віднайдення мертвої сестри та пошуку серійного вбивці. Кульмінацією вважаємо епізод, у якому зникла вагітна жінка обманом втікає, на межі переймів вбиваючи свого викрадача викруткою, та народжує на березі річки. Розв'язка твору, як і належить детективному жанру, інтригуюче несподівана: батьками Мори Айлс і є ті самі серійні вбивці.

Таким чином, головні мотиви твору – це мотиви двійництва, убивства, злої родички, застереження, зради, викрадення, кохання, помсти, ненависті, встановлення справедливості, розкриття правди.

Головна героїня Мора Айлс – відчайдушна, сильна, розумна і вперта. Вона бореться за своє життя, допомагає вести розслідування та разом з детективами виходить на шлях істини, паралельно шукаючи свої справжні родинні зв'язки.

Анна Леоні – її таємничий двійник, віднайдена мертва сестра, що втікає від чоловіка-тирана і до самої смерті шукає свою сім'ю та сестру.

Особливо виразно зіставлення двох сестер постає в епізоді приміряння Морою сукні Анни: «Мора розстібнула блузку, зняла слакси. Ступила в чорну сукню і, застібаючи зіпер, відчула, як тканина огортає її тіло, неначе друга шкіра. Розвернулася до дзеркала. Подумала: “Ось, що бачила Анна”. Те ж обличчя, та ж фігура. Чи шкодувала вона так само про те, що стегна стали повніші — про цю ознаку близькості середнього віку? Чи так само поверталася боком, дивлячись, чи плаский живіт? Усі жінки, приміряючи нові сукні, виконують цей танок перед дзеркалом. Повернутися в один бік, повернутися в інший. Чи не товста я ззаду? Вона затрималася, стоячи правим боком до дзеркала, задивившись на волосину, що пристала до тканини. Зняла її, піднесла до світла. Волосина була чорна, як і в неї, але довша. Волосся мертвої жінки» [1, с. 108].

В іншому епізоді схожість героїнь набуває містичного звучання: «Подивилася в кухонне вікно і раптом побачила своє відображення у склі. “Я така схожа на неї. Точнісінько така ж сама”. Їй раптом стало холодно, наче обличчя у вікні було не відображенням – наче на неї звідти дивився привид» [1, с. 47].

Ідея твору Тесс Геррітсен полягає у дослідженні теми ідентичності та самоусвідомлення. Головна героїня, лікарка, стикається з шокуючими відкриттями про своє

минуле, коли дізнається про свою таємничу «двійницю». Розгортання сюжету призводить до напружених розслідувань, які піднімають питання про людську природу, моральність і те, як минуле може вплинути на сьогодення. Книга також досліджує межі між життям і смертю, а також наслідки наукових експериментів. Задум письменниці – показати, що незважаючи на минуле своїх кровних родичів, можна бути собою, не схожою на них, обрати свій шлях.

Література

1. Герритсен Тесс. Двійник. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2017. 384 с.

Чудінова Ніка

Студентка ОС «Бакалавр»,

ОП «Філологія. Мова та література (англійська)»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

КОНФЛІКТ ВНУТРІШНЬОГО ТА ЗОВНІШНЬОГО ЩАСТЯ У НОВЕЛІ «БЛАЗЕНЬ» ТОМАСА МАННА

THE CONFLICT OF INTERNAL AND EXTERNAL HAPPINESS IN THE NOVEL "THE CLOWN" BY THOMAS MANN. This work analyzes Thomas Mann's novel "The Clown", particularly its psychological aspects. The main attention is paid to the themes of alienation as well as the illusion of happiness and their inconsistency with reality.

Keywords: Thomas Mann, Clown, childhood, conflict, duality, loneliness.

Ключові слова: Томас Манн, Блазень, дитинство, конфлікт, двоїстість, самотність.

Томас Манн – один з найвидатніших письменників ХХ століття, відомий за такими творами, як «Смерть у Венеції», «Тоніо Крегер», «Будденброки», «Трістан» та інші. Тематика його творів різноманітна, але всі вони сходяться в одному – у надзвичайній увазі та розкритті внутрішнього світу своїх персонажів, філософському осмисленні їхніх життєвих ситуацій та проблем. Манн майстерно володів як великими, так і малими формами. Він написав немало новел і коротких оповідань, зокрема новелу «Блазень», у якій зокрема згадав своє дитяче захоплення ляльковими спектаклями, а за проблемою невідповідності очікування та реальності її можна порівняти з його менш відомою та невеликою за обсягом новелою «Розчарування» [2, с. 109-110].

Новела «Блазень» виконана у формі сповіді, де головний герой перебуває у кульмінації життєвих подій і розмірковує про все те, що їй передувало. Зміст новели можна символічно поділити на дві частини – «щасливе» дитинство та «нещасливе» доросле життя. Головний герой – творчий син панівного батька-дільця і чуттєвої ніжної матері, ще з дитинства

привчений до самовираження через ляльковий театр, вірші та гру на піаніно; дивлячись на батьків, він обирає шлях почуттів та долю «блазня», як його звав батько. Його легковажна, життєрадісна поведінка разом з приналежністю до вищого суспільства згодом перетворюється на зневажливе ставлення та почуття переваги над оточуючими. Кульмінацією щастя для нього стають подорожі світом за рахунок спадку від батьків, що дозволяє йому не замислюватися над фінансовими труднощами. Саме з цього починається друга половина новели, яка викриває глибоко прихований конфлікт особистості головного героя.

Новелі притаманна двоїстість – це як вже зазначений поділ життя героя на два періоди, так і його конфлікти – внутрішні та із зовнішнім світом, які іноді перетинаються між собою. Герой в розміреному способі життя знаходить ідеал і щастя, про яке завжди мріяв: він має непогане житло, рояль, який дістався від матері, щоденні прогулянки, заняття читанням, музикою, малюванням, походи до театру. Юнак тішить себе думками про велике, продовжуючи вважати себе кращим та щасливішим за інших. Згодом ним оволодіває нудьга, добровільна відчуженість від людей стає самотністю, але він впевнено заперечує своє нещастя, серед безцільних днів знаходячи втіху в незначних дрібницях, що піднімають настрій лише на мить. Герой більшість часу перебуває у самоомані, так вступають у конфлікт не тільки теми возвеличення і зневаги до себе, бідності і багатства у духовному плані, а й постають питання: що таке щастя взагалі та чи щасливий він? Уявний концепт щастя головного героя перестає відповідати дійсності, його «філософські усамітнення» насправді виявляються «похмурістю», ніяк не притаманною образу щасливої людини в його уявленні.

Останнім ударом по його спробах повернути щастя стають намагання відновити зв'язок з суспільством і познайомитися з Анною – дівчиною, яка сподобалася йому під час чергової прогулянки. Герой намагається поводити себе так само легко і майстерно, як колись захоплював увагу у шановному колі, проте тепер відчуває лиш зневагу до себе, невпевненість і безпорадність, остаточно втрачає радість життя і задоволення собою.

Таким чином, мотиви двоїстості прагнень, внутрішнього невдоволення та розчарування постають домінантними у творчості Томаса Манна. У новелі «Блазень» такі переживання героя посилені дитячою травмою батьківського несприйняття: зневага та нищівна критика батька отруюють все життя героя в дорослому віці і практично позбавляють його можливості бути щасливим.

Література

1. Mann, T. Selected Stories. Penguin Books, 1993.
2. Зарубіжні письменники : енциклопедичний довідник : у 2 т. / за ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. С. 109–115.

Краснікова Ірина

Студентка ОС Магістр,

ОП «Англійська мова, зарубіжна література та компаративістика»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ІДЕЙНО-ТЕМАТИЧНЕ ТА ХУДОЖНЄ ЗІСТАВЛЕННЯ КІНОВЕРСІЙ РОМАНУ «ПОРТРЕТ ДОРІАНА ГРЕЯ» 1945 РОКУ ТА 2009 РОКУ

These theses examine the ideological-thematic and artistic differences between the 1945 and 2009 film adaptations of Oscar Wilde's «The Picture of Dorian Gray». Through close analysis, it explores how each film interprets the themes of aestheticism, morality, and identity, and how the performances by key actors influence the audience's understanding of Wilde's ideas.

Keywords: *The Picture of Dorian Gray, 1945 adaptation, 2009 adaptation, aestheticism, morality, identity.*

Ключові слова: *«Образ Доріана Грея», екранізація 1945 року, екранізація 2009 року, естетизм, мораль, ідентичність.*

«Портрет Доріана Грея» Оскара Вайлда – роман, що інтригує складністю своїх ідей, поєднанням філософських роздумів та естетизму. Обидві кіноверсії – 1945 року режисера Альберта Левіна [1] та 2009 року Олівера Паркера [2] – намагаються адаптувати цей класичний твір до сучасних реалій своїх епох. Мета даної роботи – показати, як ідейно-тематичні та художні відмінності між цими версіями впливають на інтерпретацію роману. Дослідження включає порівняння акторської гри, постановки сцен та символічних моментів у фільмах.

Доріан Грей – центральний персонаж, чий розвиток і падіння служать основною темою обох адаптацій. У 1945 році роль Доріана виконує Герт Хетфілд. Його гра акцентує на юнацькій чарівності, але також і на початковій наївності героя. У сцені, коли Доріан вперше бачить свій портрет, Хетфілд передає сильне враження: «Яка ж бо це краса! Невже я справді так виглядаю?» [3, с. 50]. Ця цитата підкреслює його захопленість красою, яка згодом перетвориться на егоїзм і самозакоханість. У 2009 році Бен Барнс втілює Доріана з глибшою психологічною складністю. Його герой починає з оптимістичного сприйняття світу, але поступово переходить до темряви: «Я хочу, щоб цей портрет старів, а я залишався молодим» [3, с. 67]. Барнс показує не лише фізичний образ, а й внутрішню боротьбу Доріана, який намагається втримати свою ідентичність, занурюючись у безодню естетизму.

Лорд Генрі – ще один ключовий персонаж, чії маніпуляції Доріаном приводять до його морального падіння. У 1945 році Джордж Сандерс грає Генрі як шарму та цинізму, що надихає Доріана. У його словах відчувається неприхована зацікавленість у руйнації моральних норм:

«Все, що нам потрібно для щастя – це задоволення» [3, с. 75]. Сандерс підкреслює відсутність моральної відповідальності Генрі, що робить його ідеали дуже привабливими, але небезпечними. У 2009 році Колін Ферт виконує цю роль, додаючи більшої глибини і нюансів. Його Генрі виявляє більше маніпулятивних аспектів, а не лише жартівливого циніста. «Єдиний спосіб позбутися спокуси – піддатися їй», – говорить він, що підкреслює його філософію як символ аморального гедонізму [3, с. 15]. Ферт демонструє, як його персонаж поступово стає ідеалом для Доріана, ведучи його до духовної руйнації.

Безіл, художник, який створює портрет Доріана, у обох версіях показаний як символ моральності та естетизму. У 1945 році його грає Ловелл Гілмор. Безіл тут зображений чутливим та наївним. Він обережно ставиться до впливу Генрі на Доріана, розуміючи небезпеку його слів: «Я б не хотів, щоб ти став таким, як Генрі» [3, с. 85]. Ця сцена показує його турботу про Доріана, який, на жаль, зневажає цю доброту. У 2009 році роль Безіла виконує Бен Чаплін. Його образ стає більш драматичним: Безіл відчуває невпевненість у своєму мистецтві і глибоко стурбований змінами у Доріані. Коли він бачить, як Доріан змінюється, його слова звучать як передчуття або навіть як прокляття: «Ти маєш усі дари життя, але краса може виявитися підступним благом» [3, с. 80]. Ця цитата показує глибоке усвідомлення Безіла щодо естетизму та його небезпек, а також його занепокоєння про майбутнє Доріана.

Сибіл Вейн, акторка, що стає об'єктом любові Доріана, є ще одним важливим персонажем. У 1945 році її грає Анджела Ленсбері. Сибіл показується тут романтичною і мрійливою, але з певною наївністю: «Я живу для мистецтва, і мої почуття справжні» [3, с. 99]. Це підкреслює контраст між її ідеалістичним сприйняттям кохання та жорстокою реальністю, коли Доріан зрештою відкидає її. У 2009 році роль Сибіл виконує Рейчел Херд-Вуд. Її інтерпретація є більш сильною та емоційно насиченою. Коли Сибіл говорить: «Я люблю тебе, Доріане, я люблю тебе! Я люблю тебе більше, ніж будь-яка людина коли-небудь любила когось!», – відчувається її абсолютна відданість і водночас вразливість [3, с. 27]. Ця сцена робить її падіння ще трагічнішим, оскільки Доріан відмовляється від неї, сприймаючи тільки свою естетичну насолоду.

У романі О. Вайлда гедонізм зображено як руйнівну силу для людини. У фільмі 1945 року мотив саморуйнації та морального занепаду зображено в контексті Другої світової війни, що значно посилює акцент на наслідках егоїстичного способу життя для особистості та суспільства. [4, с. 30]. Сцени з лордом Генрі (актор Джордж Сандерс) підкреслюють небезпечний вплив егоцентричного мислення на молодого Доріана, який врешті втрачає моральний компас. У фільмі 2009 року цей мотив акцентується через більше екстравагантні

сцени й зміну тону. Зокрема, актор Бен Барнс в ролі Доріана робить акцент на легковажності та марноті героя, посилюючи акцент на споживацькому суспільстві.

Портрет у романі є символом духовної деградації, але дві кіноадаптації трактують його по-різному. У версії 1945 року портрет Доріана постає як символ наслідків війни для суспільства та демонструє, як швидко зникає людська моральність. Контраст із версією 2009 року полягає у тому, що портрет в останньому акцентує сучасне суспільство, де краса стає товаром, що призводить до деградації особистості [5, с. 82].

Чорно-білий фільм 1945 року застосовує кольорові вставки лише для демонстрації портрета, що підкреслює його винятковість і жахливість. Цей візуальний ефект справляє сильне враження на глядачів і символізує різкий контраст між зовнішнім виглядом Доріана та його внутрішньою деградацією. У 2009 році акцент робиться на графічних змінах портрета, що поступово перетворюється на потворну картину. Порівняння показує, як розширилися можливості кінематографії за більш ніж півстоліття.

Також у версії 1945 року використання тіней надає особливої похмурості, демонструючи темну атмосферу та виразно символізуючи внутрішню порожнечу Доріана. Натомість у 2009 році кольорові рішення відображають надмірну яскравість і насиченість, що відповідно підсилює мотив гедонізму.

Дослідження кіноверсій роману *Портрет Доріана Грея* 1945 та 2009 років дозволяє глибше зрозуміти різні аспекти адаптацій класичної літератури та особливості їхніх епох, у яких вони створювалися. Обидва фільми пропонують різні версії ключових персонажів: Доріан, Генрі, Безіл і Сибіл. Ці персонажі втілюють різні ідеї про естетизм і моральність, підкреслюючи, як адаптація може змінювати сприйняття основних тем твору. Кінематографічні версії Вайлда не лише продовжують його естетичні та моральні роздуми, а й пропонують нові шляхи для їх інтерпретації, залишаючи відкритими питання про природу краси, зла та моральної відповідальності.

Література:

1. Портрет Доріана Грея. URL: <https://hdrezka.ag/films/horror/67064-portret-doriana-greya-1945.html>
2. Доріан Грей. URL: <https://hdrezka.ag/films/fantasy/2663-dorian-grey-2009.html>
3. Вайлд О. Портрет Доріана Грея: роман: для ст. шк. віку / пер. та прим. Р. Доценко. Київ : Шк., 2003. 145 с.
4. Burnes, Paul. «Timeless Adaptations: The Cinema's Take on *The Picture of Dorian Gray*.» *Film Quarterly*, vol. 62, №. 3, 2009, pp. 30-41.

5. Petry, Michael. *Nostalgia and Aesthetics in Dorian Gray*. New York: Oxford University Press, 2011, p. 82.

Грекова Ангеліна

Студентка ОС Магістр,

ОП «Філологія. Англійська мова, зарубіжна література та компаративістика»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ОБРАЗИ ВІДЬОМ У РОМАНІ «ІСТВІКСЬКІ ВІДЬМИ»

ДЖОНА АПДАЙКА ТА ЙОГО КІНОВЕРСІЇ

Witch Characters in John Updike's Novel «The Witches of Eastwick» and Its Film Adaptation. The theses analyze types of the characters in John Updike's novel The Witches of Eastwick and their cinematic portrayals in the film adaptation directed by John Miller.

Keywords: *image of the witch, novel, hero, movie adaptation, Updike.*

Ключові слова: *образ відьми, роман, герой, кіноадаптація, Апдайк.*

Образ відьми є одними з наймістичніших, найцікавіших і найпристрасніших у літературі. Популярна література та загальні міфи часто представляють відьму як бунтівницю: зловісну, оголену чарівницю з мітлою, яка ховається в темних лісах, або мудру, справедливу цілительку, яка використовує свої знання магії для досягнення можливостей. З часом відьомським персонажам почали приписувати такі риси, як вразливість, тендітність, сміливість, боротьба проти патріархату.

Готична традиція зображує відьом символом жіночої сили та незалежності, як у романі Джона Апдайка «Іствікські відьми».

Кіноадаптація «Іствікські відьми» – фентезійний фільм 1987 року режисера Дж. Міллера за однойменним романом Джона Апдайка. Вона розповідає історію трьох жінок з маленького містечка, котрі мріють про чоловіка, якого хочуть у своєму житті. Їхні найсміливіші фантазії збуваються з несподіваним приходом інтригуюче чарівного і загадкового чужинця Дерріла Ван Хорна, який порушує спокій жителів містечка, купуючи старий будинок.

Зукі – дописувачка місцевої газети, інтелектуалка, а крім того – мати-одиначка, що самотужки виховує шестеро дітей. За романом, вона руда і наймолодша: «Зукі була розлучена менше всього й до того ж наймолодша. Вона була стрункою рудою, волосся спадало їй по спині рівно підстриженим снопом, а її довгі руки були оздоблені ластовинням кедрового кольору олівцевої стружки.» [1, с. 31]. У фільмі Зукі (Мішель Пфайффер) спокійна, вразлива,

ввічлива, доброзичлива. Вона має в'юнке та світло-русяве волосся, часто вдягається в одяг світлих відтінків. Але у тексті вона порівнюється з мавпочкою й зазначається, що вона може приносити нещастя, чого у фільмі показано не було. Наприклад: «...яка ж Зукі гарненька, хай там несе вона якісь нещастя чи ні, з цим скуйовдженим буйним волоссям «...а той великий, широкогубий рот на мавпячому личку такий пустотливий, податливий і прегарний» [1, с. 37]. Натомість у фільмі усіяко акцентується її м'який характер і ніжність, але не пустотливість і задерикуватість.

Джейн (у фільмі її роль виконує Сьюзен Сарандон) – віолончелістка, вчителька музики в середній школі. На початку фільму вона консервативно-старомодна, із зализаним волоссям, заплетеним у косу, у довгій спідниці і застебнута на всі гудзики, а за характером – тендітна недоторка, яку бентежать грубі залищання директора, дуже стримана і замкнута в собі молода жінка, яка пізніше стає впевненою в собі, чуттєвою та розкутою після зустрічі з Деррілом Ван Хорном, коли вони знаходять спільну мову щодо музики та грають на інструментах у неї вдома. За сюжетом твору, Джейн не була аж такою цнотливицею, оскільки була коханкою свого шефа. У фільмі ж цю передісторію героїні випущено, а її перетворення після зустрічі з Ван Хорном виглядає найбільш вражаючим: колишня скромниця постає розкутою спокусницею з буйно розпущеним кучерявим рудим волоссям, модно вбраною у коротку сукню.

На початку книги вже можна помітити маленьку розбіжність книжкового та екранного образу Джейн: «Александра уявила собі надто товсті (щодо решти загостреного обличчя) брови своєї співрозмовниці, які півколом здіймаються над її темними обуреними очима, чий карий колір був завжди на тон блідіший за спогад про нього» [1, с. 8]. Тут зазначена характерна риса зовнішності, зокрема, брів, яку не стали використовувати для персонажа в кіноверсії.

Александра (у фільмі її роль виконує Шер) – скульпторка, що виховує дитину одна після смерті чоловіка, показана як самостійна, незалежна, яскрава жінка. У режисерській версії Александра єдина з трьох подруг, що була налаштована феміністично щодо обов'язкової присутності чоловіка в житті жінки. В описі зовнішності героїні у тексті і її репрезентації у фільмі спостерігаємо значні розбіжності: «Александра заплітала волосся в грубу косу, що спадала їй по спині; іноді вона піднімала й пришпилювала ту косу, що нагадувала хребет, до голови. Її волосся ніколи не було по-вікінгівськи чисто-білявим, радше брудно-блідим, а нині воно ще й взялося сивиною» [1, с. 18]. Як бачимо, портрет Александри у творі Апдайк зовсім не збігається з типажем яскравої брюнетки Шер. Крім того, актриса у фільмі виглядає значно молодшою за свій літературний прототип (тут навіть мови не може бути про сивину).

Варто згадати й про фігурки, які є частиною образу Александри. Про них у книзі написано: «Александра була мисткинею. Не використовуючи нічого, крім зубочисток і

столового ножа з неіржавійки, вона видовбувала невеличкі лежачі й сидячі фігурки, завжди жіночі, у барвистих костюмах, намальованих поверх оголених контурів» [1, с. 25].

У своїх фігурках Александра показувала тіло жінки справжнім, без рис які прийнято вважати ідеальними: «Александра виліплювала їхні оголені форми, проколюючи пупки зубочисткою й ніколи не забуваючи зробити зарубку, що натякала на щілинку вульви, протестуючи таким чином проти фальшивої гладкості того місця в ляльок, з якими бавилася в дитинстві; затим малювала їм одяг: іноді пастельні купальники, іноді до неможливого тісні сукні в дрібний горошок, зірочку чи лінії, як у мультяшному океані» [1, с. 26]. Також акцентується ідея сестринства та водночас індивідуальності кожної: «Двох подібних фігурок не існувало, хоча всі вони й були сестрами» [1, с. 26]. Це наштотує на думку, що «крихітки» були популярними саме через таку призму мислення скульпторки й ту любов, з якою вони були зліплені: «Здавалося, люди віднаходили в них якесь заспокоєння й виносили їх із крамничок сталим, безладним потічком, що повнився влітку, але не припиняв текти навіть у січні» [1, с. 26].

Проаналізувавши образи трьох головних героїнь у романі Дж. Апдайк та кіноверсії Дж. Міллера, можна зробити висновок, що образи відьом у тексті та фільмі значно відрізняються. Також в екранізації випущено низку суттєвих мотивів, пов'язаних із кожною з них.

Література

1. Апдайк Дж. Іствікські відьми / переклад з англійської мови Б. Превіри; за ред. П.Й. Коробчука. Харків: Клуб Сімейного Дозвілля, 2018. 384 с.

Силенко Еліна

Студентка ОС Бакалавр,

ОП «Середня Освіта. Англійська та німецька мови. Зарубіжна література»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ОБРАЗ СЕРІЙНОГО МАНЬЯКА З РОМАНУ БРЕТА ІСТОНА ЕЛІСА «АМЕРИКАНСЬКИЙ ПСИХОПАТ» ЯК МЕМ ТА СИГМА-ФЕЙС

THE IMAGE OF THE SERIAL KILLER FROM BRETT ISTEN ALICE'S NOVEL 'AMERICAN PSYCHOPATH' AS A MEME AND SIGMA FACE. In these theses we will look at how the image of Patrick Bateman from the novel American Psycho has influenced modern youth.

Keywords: *yappi, meme, Sigma, Sigma-Face.*

Ключові слова: *яппі, мем, Сигма, Сигма-фейс.*

Роман Брета Істона Елліса «Американський психопат» є постмодерністським трилером та сатирою на тогочасне суспільство.

Як жанр, трилер за визначенням має викликати у глядачів співпереживання й буквально «нервові збудження, глибоке хвилювання, тремтіння, трепет». Також важливим є створення саспенсу, атмосфери тривожної невизначеності й напруженого очікування чогось невідомого, передчуття чогось страхітливого [1].

Роман вийшов друком у 1991 році, проте з самого початку його спіткали невдачі. Критики та суспільство гостро сприйняли та розкритикували книгу, адже там міститься надзвичайно багато кривавих сцен, що дивують читача надлишком жорстокості. Проте є люди, котрі не засудили роман, а навпаки, побачили і зрозуміли ідею, яку хотів донести автор та вгледіли паралелі з реальним світом.

Природою закладено, що люди завжди прагнули комфортного життя та робили все для цього. У 1980-х роках таких людей прозвали яппі. Яппі – нащадки багатих і заможних родин, які, на відміну від «золотої молоді», не розважаються, а роблять кар'єру чи займаються бізнесом, використовуючи сімейні капітали та зв'язки; яппі мають високооплачувану роботу, в одязі віддають перевагу діловому стилю, стежать за модою, відвідують фітнес-центри; основний критерій приналежності до «яппі» – успішність у бізнесі [2].

Саме представником такого класу є головний герой роману «Американський психопат» – Патрік Бейтмен. Він працює на Уолл-стріт, має заможних батьків, успішну кар'єру, повагу з боку колег і не тільки; має гроші, статус, дорогий одяг, меблі та владу над людьми, що класово нижчі від нього (чим він часто користується, особливо під час скоєння злочинів). Також він має наречену на ім'я Евелін та коханку Кортні. Він не кохає жодну з них і взагалі не бачить сенсу у жінках, якщо вони не бездоганної краси. Життя Патріка здається ідеальним, проте ніхто не знає про його потяг до насилля та вбивств. Усі вбачають у ньому успішного чоловіка і через це ігнорують усі «червоні прапорці» у його поведінці.

У 2000 році вийшла однойменна екранізація роману «Американський психопат», у якому образ Патріка виявився дуже яскравим та вражаючим і згодом став уособленням такого феномену, як Сигма. Сигми – чоловіки, що за описом майже еквівалентні «альфам», проте діють не на користь суспільства, а у межах своїх інтересів. Словом, це «круті та успішні хлопці». Також з'явилося таке поняття, як Сигма-фейс – вираз обличчя Патріка, який є кадром з фільму.

Після появи в Тік-Ток цього поняття та мему багато дітей та підлітків почали цікавитися фільмом та поведінкою Патріка. Вони захотіли стати сигмами та почали себе так називати, знімаючи відео, де роблять Сигма-фейс у знак схвалення тих чи інших дій: як гарних, так і аморальних. Це стало проблемою, адже багато хто з них почав наслідувати погані

приклади, вважаючи жорстокі та протиправні вчинки символом самовпевненості та «крутості». Все частіше можна було побачити у коментарях під відео, як діти та підлітки схвалюють такі дії та називають злочинців сigmatи.

Я провела невелике опитування, яке показало, що симпатизує Патріку Бейтмену саме молодь (4 з 5), у той час як старші за віком люди (35 і вище), не вбачають героя та його вчинки привабливими для себе, а саме - з 5 людей тільки 1 сподобався Бейтмен, причиною цього став успіх та зовнішність героя.

Різниця в тому, що старші люди дивилися фільм, розуміючи ідею та проблематику, в той час, як молодші вбачали у ньому лише цікавий трилер та привабливий образ головного злодія. Звичайно, мем мине, люди забудуть його, але ця ситуація довела, що поверхове сприйняття – одна з основних причин, чому не варто цей фільм дивитися неповнолітнім особам із несформованою психікою та як безневинні жарти можуть призвести до серйозних наслідків.

Література

1. У пошуках трилера: важливість жанрового кіно в Україні. *Український тиждень*. URL: <https://tyzhden.ua/u-poshukakh-trylera-vazhlyvist-zhanrovoho-kino-v-ukraini/> (дата звернення: 13.11.2024).
2. ЯППІ - тлумачення, орфографія, новий правопис онлайн. СЛОВНИК - тлумачний словник української мови, орфографічний словник онлайн. URL: <https://slovyk.ua/index.php?swrd=яппі> (дата звернення: 13.11.2024).

Єфремова Ольга

аспірант кафедри англійської філології,

ОНП «Філологія. Порівняльне літературознавство»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ДЕКОНСТРУКЦІЯ МІФУ ПРО ОДИССЕЯ ТА ПЕНЕЛОПУ У РОМАНІ МАРГАРЕТ ЕТВУД «ПЕНЕЛОПАДА»

DECONSTRUCTION OF MYTH ABOUT ODYSSEUS AND PENELOPE IN MARGARET ATWOOD'S NOVEL "THE PENELOPIAD". The article explores Margaret Atwood's "The Penelopiad" as a postmodern feminist reinterpretation of Homer's Odyssey, emphasizing the voices and experiences of Penelope and her maidservants in contrast to the traditional patriarchal narrative. Atwood critiques the heroic portrayal of Odysseus, recasting him as a manipulative liar,

while redefining Penelope as a self-aware and ambitious figure, challenging established gender roles. The novel addresses societal constructs of femininity and patriarchal hierarchies, exposing the oppression of women through cultural standards of beauty and virtue.

Keywords: Penelope, Margaret Atwood, deconstruction, "The Penelopiad", postmodern novel, reinterpretation.

Ключові слова: Пенелопа, Маргарет Етвуд, деконструкція, «Пенелопіада», постмодерністський роман, переосмислення,

Роман «Пенелопіада» Маргарет Етвуд, опублікований у 2005 році, являє собою постмодерністське переосмислення класичної «Одіссеї», яка розглядається крізь призму фемінізму. Канадська авторка переписує міф з нових позицій, надаючи особливого значення жіночим голосам та досвіду, зокрема Пенелопи та її служниць, протиставляє їх традиційній інтерпретації.

Це обумовлено чітким авторським наміром: реорганізувати, доповнити та спростувати гомерівські патріархальні мотиви міфу про Одиссея, замінюючи непохитний погляд Гомера на феміністичну багатогранну перспективу. Етвуд ставить під сумнів офіційну, монополістичну версію міфу про Одиссея, яку як канон прописує Гомер, починаючи зі вступу до свого роману, авторка зазначає, що вона сама теж мала багато джерел натхнення, зважаючи на те, що «Міфологічний матеріал спочатку був усним» [1, с. 24].

Маргарет Етвуд підкріплює свою позицію «голосом» основної героїні: «Історія, викладена в «Одіссеї», не витримує критики, там занадто багато невідповідностей» [1, с. 5], ця фраза є чітким підтвердженням того, що гомерівський міф про Одиссея, її чоловіка, як є великим воїном, талановитим, винахідливим героєм, відрізняється від версії Етвуд, де він постає як «хитрий Одиссей», «переконливий брехун» і «майстер маскування». Зображення Пенелопи в «Одіссеї» як вірної, постійної, розумної дружини також відрізняється від зображення її у «Пенелопіаді» як самосвідомої, самодостатньої та амбітної жінки, і це можна розглядати як очевидну спробу змінити гендерні ролі, підірвавши фундамент міфу про Одиссея. На противагу образу класичної Пенелопи як всетерплячої, надійної, розуміючої дружини, етвудська Пенелопа повністю усвідомлює справжній образ свого чоловіка: «Я знала, що він хитрий і брехун, я просто не думала, що він застосує свої хитрощі та брехню на мені» [1, с. 30].

У деконструкції офіційного міфу кинута виклик патріархальним стандартам жіночності, підтвердження цьому прописано у п'ятому розділі повісті під назвою «Асфодели». Пенелопа відмічає, як чоловіки «упадають» за її кузиною Єленою через її красу, саме через ці типові стандарти зовнішності наша героїня почувається невпевненою жінкою, вона порівнює свої хороші риси з красою Єлени й почувається пригнічено. Пенелопа продовжує особисто

ненавидіти Єлену через це, замість того, щоб звинувачувати суспільну систему, яка змушує її почуватися нікчемною, бо вона не є найвродливішою, систему яка оцінює жіночі якості, базуючись лише на їх привабливості для чоловіків[3, с. 123]

Авторка постмодерністичного роману своїм наративом піддає критиці патріархальну ієрархію, яка визнає «повне право чоловіка на сексуальну свободу» [2, с. 395] і обмежує жінок гендерними просторами доброчесності, цнотливості та вірності, надаючи їм статус істоти нижчої. Соціальна та культурна конструкція гендеру, що відповідає патріархальним очікуванням та ідеологіям, наділяє чоловіків вищими та домінантними позиціями, де ніщо не забороняє їм «діяти як господарі, брати нижчих істот» [2, с. 396]. Тоді як для жінки існують суворі вказівки та закони, що охороняють їхню доброчесність і честь.

Оскільки існують різні версії однієї й тієї ж історії, є й кілька перспектив на фемінність. Переповідання «Одіссеї» Маргарет Етвуд, де Пенелопа знаходиться в центрі уваги, а її дванадцять повішених служниць займають важливе місце, дає можливість читачам прочитати між рядків і зрозуміти, що відбувалося вдома під час відсутності Одиссея. Етвуд не лише зосереджується на деконструкції ідентичностей, але й висвітлює наслідки різних перспектив оповідання історії. Це дає можливість побачити численні прояви маскулітності та фемінності, які представлені одними й тими ж самими чоловіками та жінками в різних обставинах.

Література

1. Atwood M. Penelopiad. Edinburgh-New York-Melbourne: Canongate, 2005. 82.
2. Butler J. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. London, Routledge, 1990. 172.
3. Діапкаuskaitė R. Postmodern Voices from Beyond: Negotiating with the Dead in Margaret Atwood's the Penelopiad. Literatūra, vol. 49, no. 5, 2007. 138–146.

Кононенко Андрій

Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПЕРСОНАЖІВ РОМАНУ ПАТРИЦІЇ ГАЙСМІТ «ТАЛАНОВИТИЙ МІСТЕР РІПЛІ» У ФІЛЬМІ ЕНТОНІ МІНГЕЛЛІ

TRANSFORMATION OF CHARACTERS IN PATRICIA HIGHSMITH'S NOVEL THE TALENTED MR. RIPLEY IN ANTHONY MINGHELLA'S FILM ADAPTATION. The theses reveal the features of the transformation of the characters of Patricia Highsmith's novel "The Talented Mr. Ripley" in Anthony Minghella's film adaptation, aimed at meeting the expectations of a modern

audience. The changes in the images of the heroes, as well as the transformation of themes and motives related to them, in the context of modern cultural values and social dynamics, are analyzed

У тезах виявлено особливості трансформації персонажів роману Патриції Гайсміт «Талановитий містер Ріплі» в екранізації Ентоні Мінгелли, спрямованих на відповідність очікуванням сучасної аудиторії. Проаналізовано зміни образів героїв, а також трансформацію тем та мотивів, пов'язаних з ними, у контексті сучасних культурних цінностей та соціальної динаміки.

Keywords: *Sociocultural context, film adaptation, character transformation, directorial techniques, Patricia Highsmith, Anthony Minghella.*

Ключові слова: *соціокультурний контекст, кіноадаптація, трансформація персонажів, режисерські прийоми, Патриція Гайсміт, Ентоні Мінгелла.*

Екранізація роману Патриції Гайсміт «Талановитий містер Ріплі» була створена наприкінці ХХ століття та відображає значні зміни в соціокультурному контексті того часу. Цей контекст та тенденції вплинули як на трактування героїв, так і на сприйняття центральних тем роману. Причина змін рис характеру та мотивацій головного героя в екранізації полягає ще й у тому, що ті тенденції, які були актуальними під час написання роману (середина ХХ століття), стали менш актуальними наприкінці століття.

У романі Том Ріплі постає як самовпевнений відчайдушний юнак, що несе на собі всі основні риси токсичної маскулінності того часу. Зрозуміло, не торкаються ніякі гендерні чи сексуальні теми. У екранізації ж більша увага приділяється гендерній та сексуальній ідентичності, тобто темам, яких майже не було або на які лише тонко натякали у романі. Також екранізація має більший акцент на темах соціальної нерівності.

Екранізація містить в собі помітні та важливі зміни сюжетних ліній, які значно впливають на структуру та загальний тон. Режисер Ентоні Мінгелла значно переосмислив роман Патриції Гайсміт у більш філософському сенсі, по-іншому розкрив емоційний та психологічний конфлікт головного героя. Одним із прикладів сюжетних змін екранізації є додана лінія з Мередіт, що посилює ітригу та драматизм. Мередіт у кіноадаптації – це каталізатор основного сюжету, через неї Том Ріплі змушений знову і знову видавати себе за Дікі Грінліфа. Ця лінія повністю відсутня в оригінальному тексті Гайсміт. Ця нова сюжетна лінія грає одну з ключових ролей у створенні драматичних та несподіваних моментів. З іншого боку, сюжетна лінія з Фредді Майлзом у фільмі зазнала значного скорочення. Роль Фредді стає більш поверховою та функціональною, його основні риси характеру не розкриваються, незважаючи на те, що він одним із перших запідозрив Тома Ріплі в обмані. Також зазнає значних змін і сам Том Ріплі. Характер Тома у фільмі контрастує з холодним і розважливим персонажем у романі. Наприклад, вбивство Дікі Грінліфа у фільмі зображується скоріше як

спонтанний злочин через раптовий сильний емоційний імпульс, а не як навмисний спланований злочин. Мінгелла поглиблює образ Тома Ріплі, підкреслює його внутрішні конфлікти та психологічну боротьбу.

Також варто відзначити роботу Мінгелли з декораціями та костюмами персонажів. Вибір декорація та костюмів є дуже важливим способом комунікації з аудиторією, що відображає важливі зміни культурного контексту, наративів, цінностей нашого часу. Задля демонстрації контрасту Дікі зазвичай постає у дуже яскравих декораціях та костюмах, яскравих краєвидах Італії, яхт, модних гардеробів. Усе це підкреслює привабливість багатства та статусу. Одягнувши Дікі та Мардж у стилі Old money та поставивши їх на розкішному тлі, Мінгелла протиставляє буржуазний стиль життя Дікі більш стриманому і навіть консервативному стилю Ріплі. Ця візуальна відмінність не лише підкреслює глибоке прагнення Ріплі належати до світу Дікі, але й символізує його поступове падіння та божевілля. Через таке символічне використання візуальних засобів Мінгелла торкається теми прихованих бажань і незахищеності головного героя, дозволяючи глядачам відчувати внутрішній конфлікт Ріплі та зростаючу нестабільність у спосіб, який резонує з сучасними культурними цінностями нашого суспільства.

Мінгелла майстерно працює з тишею та тривалістю кадрів для посилення психологічної напруги у фільмі, особливо в моменти певного внутрішнього хвилювання, саспенсу та загрози викриття Тома. Наприклад, за рахунок довгих мовчазних фокусів на обличчі головного героя Мінгелла дозволяє нам, глядачам, також заглибитись у той дискомфорт і страх, які в цей момент відчуває Том. Ці напружені сцени змушують глядачів замислитися над тонкими змінами, які саме у цей момент відбувається з головним героєм, змінами, які роблять його внутрішній конфлікт ще більш очевидним. Тиша, на відміну від параної Ріплі, що наростає протягом усього фільму, контрастує та створює майже нестерпну напругу. Цей фокус на роботу з невербальними формами не тільки створює напруженість, але й встановлює тісний зв'язок, контакт між глядачами та Томом Ріплі, дозволяючи нам заглибитись у це жахливе відчуття страху, ізоляції та відчайдушності, які переживає головний герой. Таким чином, Мінгелла майстерно передає тихий жах та хаос внутрішнього світу Ріплі, перетворюючи кожен мить тиші на саспенс та рефлексію.

Література

1. Highsmith, Patricia. *The Talented Mr. Ripley*. W. W. Norton & Company, 1991. 252 pages.

2. Murphy, Terence Patrick, and Kelly S. Walsh. Coincidence and Counterfactuality: The Multiple Plot Structure of The Talented Mr. Ripley (1999). *Film Criticism Journal* Volume 42, March 2018. 16 pages.
3. The Talented Mr. Ripley, dir. Anthony Minghella, 1999. URL: <https://www.imdb.com/title/tt0134119>

СЕКЦІЯ 3 «ЛІНГВОДИДАКТИКА»

PANEL 3 “FOREIGN LANGUAGE TEACHING”

Подрезенко Валерія

студентка ОС Магістр,

ОП «Середня освіта. Мова і література (англійська)»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ АВТОНОМІЇ В АНГЛОМОВНОМУ КЛАСІ

STUDENT ASSESSMENT TOOLS TO SUPPORT AUTONOMY DURING ENGLISH LEARNING. The article is devoted to an important aspect of foreign language learning - assessment. The article presents student assessment tools to support autonomy during English language learning, namely the self-assessment tool. Four stages of self-assessment are considered. An autonomic assessment model should not only be a control tool, but also a powerful means of motivating and developing student autonomy.

Key words: *assessment, English language, autonomy, self- and mutual assessment.*

Ключові слова: *оцінювання, англійська мова, автономія, само- та взаємооцінювання.*

Оцінювання є невід’ємною частиною навчального процесу, особливо при вивченні іноземних мов. Його метою є не лише контроль знань, а й стимулювання подальшого розвитку мовленнєвих компетенцій учнів. Сучасні підходи до оцінювання спрямовані на створення такого освітнього середовища, де учні відчувають себе впевнено, мотивовано і готові до самовдосконалення. Мета оцінювання, що лежить в основі автономної моделі, полягає в тому, щоб учні більше усвідомили свій потенціал і були ініціаторами та відповідальними за процес самооцінювання. Результати самостійного оцінювання не слід розглядати з точки зору оцінки навчання чи підзвітності, навпаки, його слід розглядати як можливість для рефлексії в процесі навчання.

Обов'язковою умовою процесу самооцінювання є готовність учня оцінювати власні навчальні компетентності. Тому використання автономної моделі є добровільним, а не нав'язаним. Процес самооцінювання може проводитися як у мовленнєвому консультуванні, так і в класі, та включає чотири кроки: а) початок роботи; б) вибір комплектуючих; в) оцінка власних компетенцій; г) порівняння точок зору. Залежно від налаштувань ці кроки можуть дещо відрізнятися [1, с. 10].

На першому етапі з'являється інформація про попередній досвід учнів та переконання щодо автономного вивчення мов. У консультативних установах ця рефлексія може бути проведена учнем самостійно, використовуючи запитання, або з мовним консультантом під час консультативної сесії. У класі рефлексія може проводитися з партнером або в невеликих групах і зрештою обговорюватися на пленарному засіданні. Цей процес рефлексії може бути дуже корисним, оскільки сприйняття, переконання та попередній досвід учнів можуть сильно впливати на їхнє ставлення до автономного вивчення мов, на прийняття рішень і, зрештою, на сам процес навчання [3, с. 288].

На другому етапі, тобто протягом вибору компонентів і дескрипторів важливо, щоб учні дійсно вибрали ті аспекти процесу навчання, які вони хотіли б розглянути. У той час як у класі вибір компонентів може бути пов'язаний із конкретними завданнями, такими як реалізація індивідуального навчального плану або вибір ресурсів і завдань для індивідуальних цілей, в умовах самостійного навчання та мовного консультування учні повинні самі вибрати фокус своєї самооцінки відповідно до своїх потреб.

Третім кроком є самооцінювання, де учні можуть вибрати одну з трьох відповідей для кожного дескриптора, а саме: «Я можу», «Я хочу цьому навчитися» та «Це не важливо для мене». У консультативних установах цей крок може бути виконаний, коли студент один, а не під час консультативної сесії, щоб він не відчував тиску щодо часу та міг відповісти на запитання в середовищі, в якому він відчувається комфортно.

Заключний етап (тобто порівняння точок зору) передбачає обговорення результатів самооцінки або з консультантом, або з учителем. Це ключовий елемент у процесі оцінювання, що включає педагогічний діалог, де консультант/учитель та учень розмірковують разом, щоб порівняти свої погляди на компетенції учня та на процес навчання [3, с. 288].

Цей стиль педагогічного діалогу корисний тим, що учні не залишаються наодинці з самостійною оцінкою, в якій вони можуть мати тенденцію бути занадто добрими до себе або занадто суворими. Без конкретних критеріїв, за якими можна судити, учні можуть мати труднощі в оцінці своїх компетенцій у різних ситуаціях. Переваги для учнів полягають у тому, що вони можуть глибоко розмірковувати без обмежень. Вони можуть ініціювати теми для

обговорення, і, таким чином, вони отримують уявлення про власні погляди та компетенції, встановлюють основу для прийняття рішень.

Отже, впровадження різноманітних форматів оцінювання, що фокусуються на процесі навчання та поступовому розвитку учнів, є важливим кроком на шляху до автономізації учнів в англомовному середовищі. Це вимагає з боку вчителя відкритості до змін, креативності, ретельного планування. Проте результати варті зусиль – світ має учнів з більшими можливостями для самореалізації, критичного мислення та особистісного зростання.

Література

1. Коряковцева Н. Ф. Автономія учнів у навчальній діяльності з оволодіння іноземною мовою як освітня мета. Іноземні мови в школі. 2020. № 1. С. 9-14.
2. Barcelos A., & Kalaya P. Introduction to beliefs about SLA revisited. System, 2011. №39(3). P. 281-289.
3. Little David. Learner Autonomy 1: Definitions, Issues and Problems. Dublin: Authentik.1991. P. 288.

Терехов Олександр

Студент ОС Магістр,

ОП «Середня освіта. Мова та зарубіжна література (Англійська),

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

THEORETICAL ASPECTS OF INTEGRATION OF INTERACTIVE METHODS IN ENGLISH LESSONS IN SECONDARY SCHOOL. This article defines the goals of the interactive approach in teaching, gives it a definition. In addition, it emphasizes the importance of this approach.

Keywords: *interactive methods, English lesson, Secondary school, theoretical aspects.*

Ключові слова: *інтерактивні методи, урок англійської, середня школа, теоретичні аспекти.*

Інтерактивний підхід у навчанні є сучасним методом вдосконалення освітнього процесу. Його основна мета – створення умов для комфортного навчання, яке стимулює активну взаємодію учнів. Сьогодні використання інтерактивних методів у навчанні є показником інноваційного підходу вчителя. Інтерактивне навчання спрямоване на активне залучення учнів до процесу комунікації, але не обмежується лише ним. Однією з ключових

цілей цього підходу є всебічний розвиток учнів, формування особистості, здатної до самостійного мислення та пізнавальної діяльності [1]

О.П. Мокрогуз визначає інтерактивну педагогічну взаємодію як спрямовану діяльність педагога та учнів, метою якої є організація взаємодії між ними для розвитку [2]. На думку О.П. Остапчук, така взаємодія стимулює активність учнів, створюючи умови як для конкуренції, так і для співпраці [3].

Інтерактивна взаємодія є ключовим елементом процесу навчання. По-перше, вона підвищує інтелектуальну активність учасників освітнього процесу. По-друге, створюються умови для змагання і співробітництва. Важливий і психологічний аспект: висловлювання одного учня викликають реакцію у інших, що породжує нові ідеї та сприяє активному обговоренню питань. Під час інтерактивної взаємодії між учнями та педагогом виникає так званий інтерактивний процес. О.М. Пометун визначає його як процес цілеспрямованої взаємодії учасників освітнього процесу, що базується на особистому досвіді кожного учня [4]

Основою інтерактивних методів є акцент на ширшій взаємодії учнів не лише з викладачем, але й між собою, а також на підвищенні активності учнів у навчальному процесі.

На основі цих визначень можна зробити наступні висновки:

- інтерактивний підхід сприяє взаємодії учнів у рамках освітнього процесу;
- учні постійно залучені до активної діяльності, що сприяє досягненню високих результатів.

Інтерактивний підхід спрямований на розвиток освітнього процесу, а його пріоритетними завданнями є:

- розвиток мовленнєвих навичок учнів;
- підвищення зацікавленості в предметі, що вивчається;
- якісне засвоєння навчального матеріалу;
- організація самостійної роботи учнів для вирішення завдань;
- формування власної думки;
- здатність відстоювати свою точку зору;
- вміння працювати в колективі та шанобливо ставитися до всіх учасників освітнього процесу.

Таким чином, інтерактивний підхід можна визначити як спеціальну форму організації пізнавальної та комунікативної діяльності, де учні не лише активно залучені до процесу навчання, але й мають можливість рефлексувати над тим, що вони знають і думають.

Інтерактивні методи навчання – це сучасний підхід до освіти, що базується на взаємодії між викладачем і студентом, а також між самими студентами. Від традиційних методів навчання, де переважає пасивне сприйняття матеріалу, інтерактивні методи вирізняються

активною участю учасників освітнього процесу. Вони спрямовані на розвиток критичного мислення, навичок самостійного вирішення завдань, командної роботи та комунікативних здібностей. Основною ідеєю інтерактивного навчання є перехід від монологічного навчання до діалогічного, де учні не просто сприймають інформацію, а й активно її обговорюють, аналізують та застосовують [5].

Інтерактивні методи навчання включають різноманітні техніки та підходи, які допомагають створити атмосферу співпраці та взаєморозуміння у групі. Одним з основних методів є діалогові методи, до яких належать дискусії, дебати, круглі столи. Вони сприяють формуванню вміння аргументовано висловлювати свою точку зору, слухати і поважати думку інших. Дискусія дозволяє учням обмінюватися ідеями, критикувати ідеї інших і відстоювати власні позиції, що стимулює розвиток критичного мислення. Участь у дебатах розвиває навички аргументації та вміння відстоювати свою точку зору, в той час як круглі столи забезпечують можливість обговорення важливих тем у колективі [6].

Література

1. Гін А. Безкровна атака: Технологія проведення навчального мозкового штурму: [Цікава і проста форма навчальної діяльності]. *Завуч (Перше вересня)*. 2000. №8. С.7-11.
2. Мокрогуз О. П. Інноваційні технології у викладанні суспільних дисциплін. Чернігів, 2012. С. 72.
3. Остапчук О. Від оптимізації до інноваційного розвитку: реформуємо методсистему. *Директор школи*. Київ, 2018. № 6. С. 35-40.
4. Пометун О. Як оцінити діяльність учнів на інтерактивному уроці. *Доба*. 2002. №2. С. 2-6.
5. Бех П.О., Биркун Л.В. Концепція викладання іноземних мов в Україні. *Іноземні мови*. Київ, 2016. №2. С.3 - 8.
6. Калініна Л.В. Англійська мова: підруч. для 7 кл. з поглибл. вивч. англ.мови закл. заг. серед. освіти/ Лариса Калініна, Інна Самойлюкевич. 2 видання переробл. Київ: Генеза, 2020. 256 с.

ESCAPE ROOMS AS A TOOL TO ENHANCE STUDENT ENGAGEMENT

Keywords: gamification, escape rooms, student motivation, student engagement

The history of game-based learning in language education has been marked in the '80 by early optimism. Unfortunately, the technical limitations of those early years hindered practical usage, and the first educational games rarely focused specifically on language learning. Only by the late 2000s, researchers recognized the need for a more specialized field focused on language learning with video games. This led to the establishment of *Digital Game-Based Language Learning* (DGBLL), which specifically addressed the needs of language teaching [1, 275].

Gamification and *Game based learning* are nowadays used to lower students' affective filters and enhance motivation during the learning process [2, 2], helping students learn and train all the language skills while having fun, improving learning outcomes. In this study we will explore how game-based language learning, specifically with escape rooms, can stimulate motivation among students learning Italian in Lithuania. The research aims to assess the impact of game-based learning on student motivation in Italian language lectures within two higher education institutions in Kaunas: *Vytautas Magnus University* and *Kauno Kolegija Higher Education Institution*. The Italian language proficiency level for both institutions was A1-A2. In this context, students take on a central role, while instructors act as guides and facilitators.

The learning process was structured around tasks designed to engage students and encourage active participation. These tasks covered reading, listening, speaking, writing, grammar exercises, and vocabulary learning. Students completed gamified activities during lectures and later reflected on the learning experience, providing anonymous feedback. Indicators measured included student motivation and engagement in class, motivation to complete tasks independently, and overall student achievement.

References

4. Lombardi, I. Videogiochi e italiano L2/LS: cosa c'era, c'è e ci sarà. In: D. D'Eugenio & A. Gelmi (Eds.), *Rappresentare per includere: Metodi, strumenti e testi per un italiano plurale*, 2023, 273-291.
5. Minzi, L., Siyu, M., Yuyang S. Examining the effectiveness of gamification as a tool promoting teaching and learning in educational settings: a meta-analysis. *Frontiers in Psychology*,

14, 2023. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1253549> (Accessed on 12/11/2024)

6. Rawlinson, R. E., Whitton, N. Escape Rooms as Tools for Learning Through Failure. *The Electronic Journal of e-Learning*, 22(4), 2024, 19-29. DOI: <https://doi.org/10.34190/ejel.21.7.3182> (Accessed on 12/11/2024)

Ганна Бояркіна

Студентка ОС Магістр,

ОП «Перекладознавчі студії: італійська мова та культура, англійська мова»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ЗНАТЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

APPLYING OF ENGLISH LEXICAL AND GRAMMAR KNOWLEDGE WHILE STUDYING MODERN ITALIAN LANGUAGE. The article analyzes positive influence of knowing English vocabulary and grammar aspects in the process of learning Italian language. The fact of similarity concerning some grammar structures and verbal forms as well as lexical units between English and Italian is quite obvious. Having some basic knowledge of English helps students when studying modern Italian (on elementary/pre-intermediate level).

Keywords: *modern Italian language, modern English language, lexical similarity, cognates, grammar forms.*

Ключові слова: *сучасна італійська мова, сучасна англійська мова, лексична схожість, споріднені слова, граматичні форми.*

Використання англійської мови як мови посередника для україномовних студентів, що вивчають сучасну італійську мову, на нашу думку, безумовно обґрунтовано та корисно. Серед мотивів для цього можна виокремити 2 найголовніші: 1) схожість лексичного матеріалу (споріднених слів), що вживається в будь-якій сфері комунікативної ситуації; 2) подібність деяких граматичних структур та форм [1; 5].

Відомо, що сучасна італійська мова походить від латини, та свого часу через багату культурну спадщину мала вагомий вплив на розвиток інших європейських мов, які запозичили з неї чимало лексичних одиниць, насамперед, в сфері мистецтва та музики. Проте використання італіанізмів не обмежується суто культурними рамками [3]. В повсякденному житті ми доволі часто в своїй рідній мові використовуємо слова, що мають італійське походження, навіть не замислюючись над цим (олія/olio, цукор/zucchero, помідор/pomodoro, котлета/cotoletta, кухня/cucina, парасоля/parasole, перука/parrucca, краватка/cravatta,

шарф/sciarpa, гардероб/guardaroba, багаж/bagaglio, валіза/valigia, диван/divano, монета/moneta та інші).

Під час вивчення сучасної італійської мови виявляється достатній збіг у лексичному складі та певних граматичних формах з сучасною англійською мовою, незважаючи на те, що вони походять з різних мовних родин: італійська – з романської гілки, англійська – з германських мов [4]. Проте для студентів, які на момент початку вивчення мови країни з назвою “Vel paese”, мають певний рівень знань з англійської мови (A2 та вище), знайомство та занурення у мову Петрарки, Боккаччо та Данте Аліг’єрі, не стане надскладною задачею: кількість лексичних одиниць-дериватів з латини та споріднених між собою слів, а також наявність запозиченої лексики в чималій кількості між двома мовами доволі висока. Таким чином, учень/студент може досить швидко та без зайвих зусиль опанувати достатню кількість необхідної для повсякденного спілкування лексики. Варто лише враховувати, що у фонетичному аспекті більшість італійської лексичної маси має кінцеву голосну (за рахунок чого й вважається дуже мелодійною та гармонійною) [2].

В граматичному дискурсі між сучасною італійською та англійською мовами теж існує подібність, однак вона мінімальна (за нашими спостереженнями збігаються деякі часи дієслів та узгодження між ними: Passato Prossimo/Present Perfect, Trapassato Prossimo/Past Perfect, а також утворення умовного способу/умовних речень); натомість виявляються й багаточисельні відмінності, які на перший погляд здаються алогічними та досить заплутаними. З урахуванням наявності подібних ускладнень під час вивчення граматики, можна порадити знаходити схожі елементи та форми з іншими мовами (наприклад, між італійською та французькою або італійською та іспанською тощо) [5].

Література

1. Lowry R. W. You already know Italian. New York : McGraw-Hill, 2006. 315 p.
2. 125 Italian Cognates | FluentU Italian Blog. *FluentU Language Learning*. URL: <https://www.fluentu.com/blog/italian/italian-cognates/> (дата звернення: 12.11.2024).
3. Devlin T. M. 79 English Words That Are Actually Italian. *Babbel Magazine*. URL: <https://www.babbel.com/en/magazine/english-words-that-are-actually-italian> (дата звернення: 12.11.2024).
4. Similarities & Differences - English & Italian. *Adros Verse Education*. URL: <https://www.adrosverse.com/similarities-differences-english-italian> (дата звернення: 12.11.2024).

5. URL: https://giscel.it/wp-content/uploads/2019/11/Graziella-Pozzo-Tempo-aspetto-e-modalità-in-inglese-vs-italiano_dalla-Gr.-linguistica-alla-Gr.-pedagogica.pdf (дата звернення: 12.11.2024).

Балан Анастасія
Студентка ОС Магістр,
ОП «Англійська мова, зарубіжна література та компаративістика»,
Маріупольський державний університет, Київ, Україна

КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛІЗ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

CONTRASTIVE ANALYSIS AS A TOOL FOR OPTIMIZING FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION. The article is dedicated to exploring the relevance of contrastive analysis for effective foreign language acquisition. Contrastive linguistics, which compares the structural and functional features of native and foreign languages, helps to identify common linguistic challenges and cross-linguistic interference that hinder the mastery of a new language. The study results confirm that employing a contrastive approach improves accuracy, enhances grammar comprehension, and expands students' vocabulary, ultimately increasing the overall effectiveness of the learning process.

Keywords: contrastive analysis, foreign language acquisition, contrastive linguistics, structural features, functional features, native language, foreign language, linguistic challenges.

Ключові слова: контрастивний аналіз, засвоєння іноземної мови, контрастивна лінгвістика, структурні особливості, функціональні особливості, рідна мова, іноземна мова, лінгвістичні проблеми

Порівняння мов є важливим підходом у мовознавстві, що допомагає глибше зрозуміти структуру та особливості іншої мови. Вивчаючи іноземну мову, ми часто звертаємося до перекладу, щоб зрозуміти значення її елементів, або шукаємо специфічні мовні явища, яким немає повних відповідників у рідній мові. Таке зіставлення дозволяє краще осягнути унікальні риси кожної з мов, виділяючи як спільні, так і відмінні аспекти між ними, що сприяє ефективному засвоєнню матеріалу.

Проблема навчання другої іноземної мови після першої не нова, але її актуальність пояснюється необхідністю вдосконалення методів навчання другої іноземної мови. Вивчення другої іноземної мови відбувається здебільшого без врахування знань першої нерідної мови та специфіки міжмовного переносу. У більшості підручників з другої іноземної мови не враховано вплив першої іноземної мови на засвоєння другої. [1]

Під впливом взаємодії двох контактуючих мов неминуче виникають такі явища, як інтерференція і перенос (трансфер). Інтерференція – це взаємний вплив мовних систем, який виникає у процесі вивчення однієї іноземної мови (контакт відбувається між рідною та іноземною мовами) або одночасного (послідовного) вивчення декількох іноземних (взаємодіють відповідно рідна з іноземними мовами або іноземні мови між собою). Психолінгвістика визначає перенос як результат взаємодії існуючих механізмів перенесення навичок за наявності попереднього досвіду вивчення іноземних мов. [1]

Проблематика оптимізації вивчення англійської мови шляхом контрастивного аналізу з рідною мовою полягає в різницях між мовними системами, які часто ускладнюють процес навчання. Наприклад, складнощі в узгодженні часів чи використанні артиклів, які відсутні в українській мові, можуть заважати засвоєнню мови без глибокого розуміння типологічних відмінностей.

Порівняння ключових характеристик англійської та української мови допомагає знайти методи адаптації навчальних матеріалів для українських носіїв мови, що сприяє більш ефективному засвоєнню англійської.

Метою цього дослідження є обґрунтування значущості застосування контрастивного методу у процесі вивчення іноземної мови.

Багато речей, особливо в ментальній сфері, у сфері традицій і звичок народу, громадських інститутів, можуть бути зрозумілі тільки під час зіставлення, тобто необхідно виявити в тому чи іншому об'єкті дещо відмінне від звичного нам об'єкта, щоб усвідомити, що у звичному об'єкті є деякі інші ознаки, якості, властивості, або зрозуміти, чого в ньому немає, чому відсутні ті чи інші ознаки, якості, властивості, характеристики [2]

Питанням зіставлення двох або більше мов для виявлення спільних та відмінних ознак займаються такі напрями в мовознавстві як, порівняльно-типологічний та контрастивний аналіз. Проте ці два напрями мають деякі відмінності. Так, метою контрастивної лінгвістики – визначити відмінні та спільні риси порівнюваних мов. У цьому вона близька до типологічно-порівняльного мовознавства. Особливу увагу контрастивна лінгвістика звертає на несхожі ознаки мов. Контрастивні дослідження переслідують не тільки теоретичні, а й практичні цілі. Так, теоретико-практичною метою контрастивного вивчення двох мов, як зазначають дослідники, є укладання граматики, зміст якої – опис суми відмінностей між граматиною рідної мови та граматиною мови, що вивчається.[2]

Результати порівняння двох мов необхідні для передбачення труднощів і помилок, що виникають у процесі вивчення нерідної мови є необхідним. Звичайно, за умов практичного використання даних контрастивної лінгвістики під час вивчення мов необхідно зосереджувати

більше уваги на відмінностях, а не на подібностях, але під час зіставлення мов неминуче відзначаються і подібності, і відмінності.[2]

Узагальнюючи, можна виокремити наступні цілі контрастивного аналізу, що реалізується під час вивчення мов, а саме: (1) системне виокремлення відмінностей, (2) власний метод вивчення мови (від факту рідної мови до фактів іноземної), а також (3) своєрідне практичне застосування під час викладання іноземних мов. Усе зазначене свідчить про користь визнання контрастивного напрямку особливим напрямом лінгвістики.[2]

Література

1. Жовтюк Н.П. Психолінгвістичні аспекти формування лексичної компетентності у процесі навчання англійської мови після німецької / Н. П. Жовтюк // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер. Педагогіка. – 2012. – № 3. - С. 101-106.
2. Ковтун О. В Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика С.153-154
3. Концепція навчання іноземних мов у середній загальноосвітній 12-річній школі // English. – 2004. – № 6. – С. 3–8.

Стьопін Максим Григорович

*Старший викладач кафедри англійської філології,
Маріупольський державний університет, Київ, Україна*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

INTERCULTURAL COMPETENCE AS A KEY ELEMENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF TRANSLATORS. The article deals with the importance of intercultural competence in the training of translators. The main aspects of intercultural competence, its impact on the quality of translation and the translator's ability to ensure effective communication between representatives of different cultures are outlined. Modern methods and approaches to the development of intercultural competence in professional training are analysed.

Keywords: *intercultural competence, training of translators, communication, cultural differences, translation.*

Ключові слова: *міжкультурна компетенція, підготовка перекладачів, комунікація, культурні відмінності, переклад.*

З розвитком глобалізації та інтернаціоналізації комунікацій міжкультурна компетенція стала невід'ємною складовою професійної підготовки перекладачів. Переклад передбачає не лише відтворення змісту, а й адаптацію тексту до культурного контексту цільової аудиторії. Це вимагає від перекладачів розуміння культурних відмінностей, національних особливостей мови та здатності коректно інтерпретувати контексти. Міжкультурна компетенція дозволяє уникати типових помилок у перекладі та сприяє більш точному та природному відтворенню повідомлення в іншій культурі.

Міжкультурна компетенція перекладача складається з декількох основних аспектів:

1. *Знання культурних особливостей.* Перекладач повинен добре розуміти культурні відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу. Наприклад, в англійській мові прийнято починати діловий лист із звертання, а в українській – із чіткої вказівки на мету. Така культурна різниця може бути критичною в діловому листуванні.

2. *Розуміння специфічних реалій і національних стереотипів.* Кожна культура має власні реалії, які важко перекласти дослівно. Наприклад, американський "Thanksgiving" потребує пояснення у перекладі для української аудиторії, адже в Україні немає аналогічного свята.

3. *Емпатія та гнучкість.* Перекладач повинен розвивати емпатію, щоб розуміти почуття та настрої представників іншої культури. Це особливо важливо в адаптації текстів із соціальним підтекстом чи культурними конотаціями [1, с. 54-55].

Міжкультурна компетенція є одним із ключових аспектів підготовки перекладачів, особливо в умовах глобалізації та інтернаціоналізації сучасної комунікації. Переклад передбачає не лише точне відтворення значення, але й адаптацію тексту до культурного контексту аудиторії, для якої він призначений. Відсутність знань про культурні норми та особливості може призвести до комунікативних помилок, що можуть спотворити зміст оригінального повідомлення. Таким чином, роль міжкультурної компетенції полягає у забезпеченні адекватної передачі інформації та підтримці ефективного діалогу між культурами.

Міжкультурна компетенція складається з кількох важливих компонентів. По-перше, це знання культурних реалій, зокрема історичних, соціальних, політичних та економічних особливостей країни, мова якої є джерелом або цільовою у перекладі. Такі знання допомагають перекладачеві уникати прямолінійного відтворення культурно маркованих елементів та знаходити еквіваленти, що забезпечують зрозумілість для цільової аудиторії. По-друге, це розуміння невербальних знаків, специфічних культурних символів та алюзій, які можуть мати різні значення в різних культурах [2, с. 85].

Для ефективної підготовки перекладачів із розвинутою міжкультурною компетенцією важливо впроваджувати у навчальний процес завдання, що включають аналіз культурних елементів тексту, ситуативні вправи та рольові ігри. Наприклад, студенти можуть аналізувати реалії певного тексту, обговорюючи можливі варіанти передачі культурно значущих елементів. Також доцільно застосовувати методику порівняльного аналізу культур, що дозволяє майбутнім перекладачам формувати більш точне уявлення про відмінності між культурами.

Міжкультурна компетенція дозволяє перекладачеві передавати не тільки слова, але й культуру, сприяючи взаєморозумінню між представниками різних культурних спільнот. Вона формує здатність перекладача до адаптації, критичного мислення, аналізу соціокультурного контексту та гнучкості у виборі мовних засобів. Отже, міжкультурна компетенція є важливим елементом професійної підготовки перекладачів, без якої неможливо досягти високого рівня точності, адекватності та якості перекладу в умовах багатокультурного середовища.

Підготовка перекладачів із акцентом на міжкультурну компетенцію має включати різноманітні дисципліни, що розкривають особливості культурних кодів і символів мовного середовища. Наприклад, вивчення соціокультурних аспектів тексту дозволяє студентам орієнтуватися у стилістичних особливостях культури мови оригіналу та визначати елементи, що потребують адаптації. Також важливо впроваджувати завдання з оцінювання міжкультурного змісту: перекладачі мають аналізувати тексти з урахуванням культурних відмінностей та вміти адаптувати їх для різних культурних аудиторій [3].

Міжкультурна компетенція є невід'ємною складовою професійної підготовки перекладачів, що дозволяє підвищити рівень взаєморозуміння між культурами та якість перекладів. Вона забезпечує адекватну передачу культурно маркованих елементів тексту та сприяє подоланню бар'єрів у комунікації. Важливість міжкультурної компетенції для перекладачів підкреслює необхідність інтеграції у процес навчання спеціальних вправ, що розвивають здатність до культурного аналізу, критичного мислення та гнучкості у перекладі текстів із різноманітним культурним підтекстом.

Література

1. Вовк, І. Г., Скляренко, В. В. Соціокультурний аспект у процесі підготовки перекладачів. Київ: Вид-во Київського університету, 2019. – 210 с.
2. Козлова, Н. П. Міжкультурна комунікація: теорія та практика. Львів: Світ, 2018. – 345 с.
3. Костенко. Д. Формування міжкультурної компетенції сучасного фахівця професійної підготовки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://www.researchgate.net/publication/331654660_FORMUVANNA_MIZKULTURNOI_KOMPETENTNOSTI_U_PROFESIJNIJ_PIDGOTOVCI_SUCASNOGO_FAHIVCA (Дата звернення: 13.11.2024 р.).

Юлія Настаченко

Студентка ОС Магістр,

ОП «Середня освіта. Мова та література (англійська)»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

USE OF MODERN DIGITAL TECHNOLOGIES IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING. In this article, we will consider the impact of digital technologies on the modern educational process. In particular, the advantages of their use emphasize the importance of digital tools for continuous education in combat situations, access to interactive resources that increase the comfort of learning and help students adapt materials to their needs. At the same time, attention was drawn to the problems associated with the lack of technical support and support for student motivation, which poses the task of finding new ways to organize effective learning for teachers.

Keywords: *digital technologies, English language, learning, educational tools.*

Ключові слова: *цифрові технології, англійська мова, навчання, навчальні засоби.*

В наш час дуже стрімко почали розвиватись цифрові технології, що також тягне за собою зміни й в освітній галузі. Насамперед, вони роблять навчальний процес більш зручним у застосуванні як і для учня так і для вчителя. Тим паче що з'явилося достатньо інструментів які допомагають покращити викладання та підвищити мотивацію в учнів. Але, незважаючи на всі переваги, використання цифрових технологій на уроках має і деякі недоліки, які відкривають для педагога великий простір для винаходу нових методик викладання.

Давайте спочатку визначимо що таке цифрові технології – це електронні інструменти, пристрої та ресурси , які обробляють генерують або зберігають дані [1]. Ми використовуємо їх кожен день – соціальні мережі, ігри, онлайн-платформи тощо. Із цього вибігає перша перевага у використанні цифрових технологій в навчальному процесі, учні відчують себе більш зручно та впевнено, бо знаходяться у своїй зоні комфорту.

В процесі вивчення англійської мови, перед вчителем постає завдання організувати уроки так, щоб повністю охопити всі галузі, які потрібні для знання мови. В цьому допоможуть онлайн-платформи, мобільні додатки та інтерактивні матеріали в яких учні можуть

адаптувати вивчення мови до власних потреб. Онлайн-платформи Zoom, Microsoft Teams чи Google Meet дають змогу брати участь у різних інтерактивах, дискусіях та практикуватись говорити з носіями мови, що сприяє розвитку навичок аудіювання та говоріння, які є особливо важливими у вивченні [3]. А в умовах війни в Україні, такі цифрові інструменти стали "спасінням" для багатьох навчальних закладів. Які відновили свою роботу завдяки можливості проведення уроків у віртуальних класах.

Попри безліч переваг, використання цифрових технологій має і певні складнощі. Однією з основних проблем є необхідність постійного доступу до інтернету та наявність сучасних пристроїв, що не завжди є можливим для всіх учнів, особливо в сільській місцевості. Відсутність цього може обмежувати можливість вчителя рівномірно викладати навчальний матеріал що знижує ефективність навчання. Ще одна гостра проблема – підтримка концентрації та мотивації. Через відсутність безпосереднього контролю з боку викладача учні часто відчують спокусу відволікатися на інші додатки або веб-сайти під час навчання. Це знижує загальну ефективність навчання, особливо якщо немає розробленої структури занять та чітких цілей в учня. Тому перед викладачем стоїть важке, та можна сказати творче завдання – організувати урок так, щоб утримувати зацікавленість учня на протязі заняття [2].

Таким чином, використання цифрових технологій у навчальному процесі є необхідним кроком на шляху до модернізації освіти. Цифрові технології відкривають нові можливості як для учнів, так і для вчителів, роблять навчання більш зручним, інтерактивним та різноманітним. Однак такі інновації вимагають обережного підходу та мають бути адаптовані до умов і потреб сучасної освіти. Незважаючи на технологічні та організаційні обмеження, цифрові інструменти стали важливим засобом підтримки навчання, особливо в складних умовах, демонструючи свою важливість та потенціал для подальшого розвитку.

Література

1. Вікіпедія, Цифрові технології. [Електронний ресурс]. Доступно за посиланням:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F:%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97> (дата звернення: 12.11.2024).

2. Застосування цифрових технологій під час дистанційного навчання учнів початкової школи в освітньому процесі. [Електронний ресурс]. Доступно за посиланням: <https://naurok.com.ua/zastosuvannya-cifrovih-tehnologiy-pid-chas->

[distanciynogo-navchannya-uchniv-pochatkovo-shkoli-v-osvitnomu-procesi-205566.html](https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/12849)

(дата звернення: 12.11.2024).

3. Якименко, С. О., Вплив цифрових технологій на навчальний процес. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2020. Доступно за посиланням: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/12849>.

Поклад Таїсія Миколаївна

Старший викладач кафедри романо-германської філології,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ВАЖЛИВІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЮ 035.052

THE IMPORTANCE OF STUDYING THE HISTORY OF THE ITALIAN LANGUAGE IN EDUCATIONAL PROGRAMS (SPECIALIZATION 035.052). The study of Italian language history is essential in training philology specialists, as it enhances their ability to work professionally with Italian texts across various historical periods. Although often seen as more relevant to linguistic students than translators, historical linguistic knowledge uniquely equips translators to recognize dialectal nuances and temporal shifts, thus allowing them to accurately convey meaning and cultural identity. Moreover, this historical insight directly contributes to a translator's competitive edge by improving language structure comprehension and adaptability, ensuring that translations remain both accurate and culturally resonant.

Keywords: *history of Italian language, translator competence, language structure comprehension*

Ключові слова: *історія італійської мови, перекладацькі компетентності, розуміння структури мови*

Історія італійської мови, як дисципліна, є обов'язковою для вивчення на філологічних спеціальностях, які готують здобувачів до професійної роботи з італійською мовою, літературою та культурою. Здається, що теоретикам та науковцям ця дисципліна є більш корисною, ніж практика, адже поглиблення у мову, вивчення процесів та змін, які відбуваються в мові – це робота, якою, в першу чергу, займаються саме науковці, а не перекладачі. Але думка про те, що вивчення історії італійської мови не є актуальним для здобувача-перекладача дуже спрощує та обмежує професійність майбутнього спеціаліста.

Затребуваність спеціаліста в будь-якій галузі, а правильніше те, що робить його унікальним та визначає його конкурентоспроможність, дуже залежить від персональних

професійних та індивідуальних навиків людини. Перекладач, як спеціаліст, володіє майстерністю передавати та інтерпретувати текст з іноземної мови на мову споживача, який буде зацікавлений в результаті його роботи. Рівень унікальності перекладача, як спеціаліста, визначається його спроможністю займатись не тільки різнопрофільними текстами, але й текстами різного часового періоду.

Сама італійська мова походить від розмовної латинської мови, а кількість різних діалектів, які були розповсюджені протягом всього становлення італійської держави як цілісної, вражає. Вміння відрізнити тексти, що послуговувались, до прикладу, флорентійським чи сицилійським діалектами, розкриває перед перекладачем можливість дізнатись не тільки до якого часового проміжку відноситься певний текст, але й перекласти його якнайкраще, передаючи сенс та ідентичність.

На прикладі історії Італії можна переконатись, якою багатогранною є італійська мова і наскільки важливо для перекладача мати можливість заглибитись в тексти різних періодів у становленні цієї держави, щоб мати змогу працювати з цими текстами на професійному рівні [1, с. 481].

Діалектичне різномайття залишається актуальним для Італії і в сучасний час, адже романізація давнього населення Апеннінського півострова, а також довга політична роздільність італійських земель створили дуже сприятливі умови для зародження та розвитку великої кількості діалектів, що, подекуди, можуть сміливо звучати як окрема мова.

Прикладом неякісної роботи над перекладом книг з діалектною складовою може бути книга італійської письменниці Елени Ферранте – «Моя неймовірна подруга», яка входить до серії неаполітанських романів авторки. У 2016 році першу книгу циклу видало видавництво «КСД» і, в тому ж році, через кількість помилок та низьку якість перекладу, видавництво вилучило тираж з продажу і запропонувало всім читачам процедуру повернення книги. Наново перекладена та доповнена книга, переклад якої видавництво узгоджувало з Італійським інститутом культури, вийшла 2018 року [2].

Не в останню чергу, гарний перекладач, який розвивається в своїй сфері діяльності, за допомогою вивчення історії походження та розвитку мови, поглиблює та покращує свої мовні знання, роблячи їх ще більш цінними. Вміння розбирати структуру мови та заглиблюватись в морфологію слів полегшує розпізнавання нового слова без використання словника, допомагає краще зрозуміти, звідки походить слово та як краще його адаптувати під читача.

Отже, історія італійської мови не може не бути корисною для здобувачів, спеціальність яких направлена на опанування професії перекладача, тому що вивчення шляху зародження та розвитку мови безпосередньо впливає на якість роботи перекладача.

Література

1. Бульвінський, А.Г., Срібняк, І.В. Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа. *Країни світу і Україна: енциклопедія: в 5 т.* 2017. С. 479–517.
2. Роман «Моя неймовірна подруга» перевидадуть через неякісний переклад. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/10/19/219069/> (дата звернення 10.11.2024)

Тарапата Єлизавета Володимирівна

аспірант кафедри української мови,

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

ЕКСПРЕСИВНИЙ СИНТАКСИС ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Грамматична компетентність є важливою складовою професійної підготовки майбутніх учителів української мови, оскільки визначає не лише рівень теоретичних знань, а й зумовлює розвиток потенціалу творчого використання мовних засобів у різних комунікативних ситуацій. Одним із результативних способів, що можуть сприяти розвитку граматичної компетентності, є експресивний синтаксис. Питання експресивного забарвлення тексту завжди привертало увагу дослідників ще з ХХ століття. Експресивний синтаксис досліджували такі вчені, як Н. Гуйванюк, М. Вінтонів, А. Загнітко, О. Чередниченко, І. Вихованець та ін. Виразні експресивні конструкції використовують для вираження емоцій, настрою, оцінок, намірів та інших психологічних аспектів мовця. Такі засоби відтворюють не лише інформацію, але й почуття, ставлення та емоційний стан мовця. Інверсія, риторичні запитання, умовні форми, вигуки дають змогу виразно передавати емоційний стан комуніканта, розвивають здатність до творення нових мовних форм та збагачують мовленнєву діяльність. У результаті використання таких конструкцій мовлення набуває експресивного та емоційного забарвлення [5, с. 16]. Експресивний синтаксис визначається як система синтаксичних одиниць, які мають на меті підвищення емоційної забарвленості. Застосовується експресивний синтаксис для різних цілей, наприклад, інтенсифікації мовленнєвого ефекту, підвищення лінгвістичної креативності, урізноманітнення мовлення, вдосконалення граматичних та стилістичних навичок, розвитку творчих здібностей через маніпуляції з мовними одиницями для досягнення бажаного ефекту. Грамматична компетентність, з одного боку, передбачає здатність до механічного засвоєння мовних норм, а з іншого боку до їх

інтенсифікації, комбінування та адаптації в нових контекстах. Ця компетентність є результатом різних когнітивних процесів, зокрема аналізу та синтезу мовних одиниць. Вона базується на вмінні урізноманітнювати структури виразів для створення бажаного ефекту, наприклад, інвертування елементів синтаксичної структури речення для підкреслення важливих головних частин речення, або зміни порядку слів, для досягнення певної мети.

Для розвитку граматичної компетентності засобами експресивного синтаксису важливо використовувати різні методи:

Ігрові методи. Такі методи є ефективними у контексті розвитку граматичної компетентності. Впровадження ігор на занятті, де студентам запропоновано використати експресивний синтаксис для розв'язання певних комунікативних завдань, сприяє засвоєнню мовних конструкцій, розвитку творчого підходу до мовлення. Такими іграми можуть бути інтерактивні та імітаційні ігри, ігри-вправи, ігрові дискусії, ігрові ситуації, рольові та ділові навчальні ігри, комп'ютерні ділові ігри.

Аналіз літературних творів. Залучення літературних творів на занятті може слугувати розвитку навичок аналізу та генеруванню ідей. За допомогою діалогів, монологів, образних висловів здобувачі мають змогу досліджувати, як автори використовують засоби експресивного синтаксису для емоційного впливу на читача.

У такий спосіб виявлено, що застосування синтаксичних одиниць експресивного синтаксису є ефективним засобом для розвитку граматичної компетентності майбутніх вчителів української мови. Він дозволяє здобувачам вдосконалювати граматичні навички, розвивати творчий підхід до мовлення, що є необхідним для майбутнього фаху. Використання різноманітних методів під час вивчення експресивного синтаксису допомагає швидше оволодіти граматичним матеріалом і навчитися використовувати здобуті знання для досягнення бажаного емоційного та інтелектуального ефекту.

Література

1. Вінтонів М. О., Вінтонів Т. М., Мала Ю. В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
2. Дудик П. Видільні речення в сучасній українській літературній мові. *Українська мова і література в школі*. 1955. № 6. С. 10–15.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови : морфологія. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
4. Мацько Л. І. Стилїстика української мови: для студ. філол. спеціальностей вищих навч. закладів. Київ : Вища шк., 2003. 462 с.

5. Мороз В. Я. Експресивний дискурс: синтаксичні засоби вираження: монографія. Вінниця : ТОВ «Нілан–ЛТД», 2017. 106 с.

Даниїл Глебов

Студент ОС Магістр,

ОП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО ПІД ЧАС ДИСТАНЦІНОГО НАВЧАННЯ

MODERN DIGITAL TOOLS FOR EFFECTIVE ASSESSMENT OF STUDENTS IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS IN A DISTANCE LEARNING ENVIRONMENT. The article discusses the use of modern digital tools for effective assessment of students in English language lessons during distance learning.

***Keywords:** English language, language skills, modern digital technologies, digital tools, educational process, digital competence, key skills, assessment of learning outcomes.*

***Ключові слова:** англійська мова, мовні навички, сучасні цифрові технології, цифрові інструменти, освітній процес, цифрова компетентність, ключові навички, оцінювання результатів навчання.*

Процес інформатизації та цифровізації охоплює всі сфери суспільного життя, спричиняючи швидкі зміни, які формують нові вимоги до сучасної людини. Сьогоднішній спосіб життя кардинально відрізняється від минулого, адже необхідно вміти працювати з великим обсягом інформації, яка надходить із різних джерел.

Цифрові технології та сучасні гаджети набули особливого значення, ставши основним інструментом для роботи, навчання та спілкування. Вплив цифрових змін охопив і освітню сферу, де важливе місце займає вивчення та впровадження кращих практик країн світу.

Для підготовки громадян, які здатні навчатися протягом усього життя, необхідним є розвиток цифрових компетенцій. Медіаграмотність стала базовою навичкою сучасної людини, яка включає вміння аналізувати, оцінювати та створювати контент, а також розуміти функціонування медіа. Сучасні технології мають бути органічно інтегровані в освітній процес, як в онлайн, так і офлайн форматах, забезпечуючи ефективність навчання [1].

В умовах сьогодення змінено й підходи до оцінювання результатів навчання. Основними підходами до оцінювання є компетентнісний і позитивний. Перший підхід

передбачає оцінювання результатів навчання відповідно до ключових компетентностей, які мають отримати учні. Другий підхід спрямований на досягнення учнів, замість невдач. Як зазначено в Концепції Нової української школи: оцінки слугуватимуть для аналізу індивідуального прогресу і плануванню індивідуального темпу навчання, а не ранжуванню учнів, розглядатимуться як рекомендація до дії, а не присуд [3].

Цифрові технології відіграють важливу роль у формуванні мовних навичок учнів і сприяють їхній активній участі в освітньому процесі:

- забезпечують комфортні умови для вивчення англійської мови, пробуджуючи зацікавленість та стимулюючи мотивацію до навчання;
- дозволяють адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб учнів, враховуючи їхній рівень підготовки;
- сприяють активному залученню учнів до навчання завдяки інтерактивності та миттєвому зворотному зв'язку;
- стимулюють учнів до самостійної та командної роботи, створюючи умови для персоналізованого та динамічного навчання;
- дозволяють урізноманітнити форми подання матеріалу, що сприяє зростанню інтересу до вивчення іноземних мов і глибшому опануванню знань.

Розглянемо докладніше деякі цифрові інструменти, які можна використовувати на уроках англійської мови під час дистанційного навчання:

- одним із найпопулярніших інструментів є Quizizz, що надає можливість створювати інтерактивні тести з різних аспектів мови, таких як лексика та граматики, та проводити групові змагання для перевірки знань. Стимулює учнів активно брати участь у процесі навчання та сприяє формуванню навичок англійської мови через захопливий ігровий підхід;
- Kahoot - це інтерактивна платформа для створення та проведення онлайн - квізів та ігрових конкурсів, цікаві та захоплюючі інтерактивні тести з лексики, граматики та інших аспектів англійської мови, які допомагають учням закріпити знання та вміння. Дозволяє проводити групові змагання, що стимулює співпрацю та конкуренцію між учнями, що позитивно впливає на їхню мотивацію та активність під час уроку;
- Canva - це онлайн-інструмент для створення графічних дизайнів, який можна використовувати на уроках англійської мови для створення візуально привабливих матеріалів: навчальні презентації, інфографіку, меми, відео та інші матеріали, які допоможуть учням краще засвоювати матеріал та зрозуміти складні поняття [2].

Отже, завдяки цифровим технологіям освітній процес стає більш гнучким та ефективним, підвищуючи рівень залученості школярів.

Література

1. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайн навчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2021. 64 с.
2. Лобас Т. Цифрові інструменти розвитку: сучасні технології у навчанні англійської мови. URL: <https://naurok.com.ua/metodichni-rpekomendaci-cifrovi-instrumenti-rozvitku-suchasni-tehnologi-u-navchanni-angliysko-movi-408279.html> (Дата звернення: 13.11.2024 р.)
3. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: навчально-методичні матеріали. Київ: Міністерство освіти і науки України. 2016. 40 с.

Даниїл Глебов

Студент ОС Магістр,

ОП «Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література»,

Маріупольський державний університет, Київ, Україна

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗЗСО: ЙОГО КОРИСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ

FORMATIVE ASSESSMENT IN ENGLISH LESSONS AT A SECONDARY SCHOOL: ITS BENEFITS AND ADVANTAGES. The article discusses the concept of formative assessment in English language lessons.

Keywords: *English language, assessment system, formative assessment, educational process, skills, learning outcomes, learning effectiveness, interaction between students and teacher.*

Ключові слова: *англійська мова, система оцінювання, формувальне оцінювання, освітній процес, навички, результати навчання, ефективність навчання, взаємодія між учнями та вчителем.*

Одна з найбільших змін, що відбулися в системі оцінювання, полягає в тому, що зараз набагато більше зацікавленості у сфері формувального оцінювання. Іншими словами, проводиться перевірка знань учнів на різних етапах та надається зворотний зв'язок, який вони можуть використовувати для вдосконалення поточної та майбутньої освітньої діяльності. Основою в цьому підході виступає факт, що оцінювання є частиною циклу навчання. Інакше кажучи, щоб учні вдосконалювались, необхідно брати до уваги інформацію стосовно оцінок та використовувати її для вдосконалення. Такий підхід негайно перетворює зворотний зв'язок,

отриманий з оцінок, на важливий інструмент в освітньому процесі. Саме відгуки та інформація з оцінок допоможуть учням покращитися. Такі зміни іноді викликають труднощі при втіленні в практику. Як учителі, так і учні докладають усіх зусиль для створення ефективного формувального зворотного зв'язку [1].

Формувальне оцінювання допомагає дітям ідентифікувати свої сильні та слабкі сторони, зосередитися на тих навичках, що потребують удосконалення. Контроль за результатами роботи частково передається учневі, адже завдяки визначеним критеріям оцінювання учні:

- знають і розуміють своє завдання;
- стають відповідальними за власне навчання;
- вільно ставлять запитання та можуть розраховувати на поважливе ставлення;
- знають, що робити, щоб покращити якість своєї роботи;
- відчуваються важливими і впевненими.

Вчитель постійно спостерігає та аналізує, які методики спрацьовують у конкретному класі, а що взагалі не працює; які інструменти підвищують ефективність навчання учнів; які думки та теми обговорюються в класі (а отже, хвилюють учнів). До того ж так формуються довірливі та поважливі стосунки між дітьми та вчителем. Як результат – комфортна атмосфера в класі [2].

Поняття формувального оцінювання не обов'язково має асоціюватися з традиційним навчанням. Його також можна використовувати для того, щоб урізноманітнити та збагатити уроки англійської мови. А все тому, що формувальне оцінювання має ряд переваг, як для учнів, так і для вчителів:

- якщо регулярно використовувати формувальне оцінювання, це забезпечує елемент стабільності для учнів;
- оскільки формувальне оцінювання може мати різні форми, це розриває монотонність традиційного середовища класу, де панує система «навчання-перевірка-навчання»;
- формувальне оцінювання не вимагає використання традиційних оцінок у вигляді числа чи літери. Натомість використовується система «здав»/ «не здав» або навіть позначки кольорами, зірками або іншими символами. Це знімає частину стресу з учнів і дозволяє їм просто зосередитися на засвоєнні мови замість оцінок;
- формувальне оцінювання допомагає вирішувати, чи рухатися вперед, чи затриматися трохи довше на певному мовному моменті;
- формувальне оцінювання може мати будь-яку форму, воно є доволі гнучким інструментом в руках вчителя [3].

Таким чином, для досягнення головної мети формувального оцінювання і навчання загалом навчити вчитися, між учителем і здобувачами освіти має відбуватись постійна взаємодія.

Література

1. Бойко Я. Особливості використання системи оцінювання та сучасних цифрових технологій у процесі навчання англійської мови. *Психолого–педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021, 1 (5). 63 – 70.
2. Степанова-Камиш А. Формувальне оцінювання: про його інструменти та користь від педагогині з Канади. *Нова українська школа*. URL: <https://nus.org.ua/articles/formuvalne-otsinyuvannya-pro-jogo-instrumenty-ta-koryst-vid-pedagogyni-z-kanady/> (Дата звернення: 15.11.2024 р.)
3. Чорна Ю. Про формувальне оцінювання на уроках англійської мови. *Grade Education Centre*. URL: <https://grade.ua/uk/blog/formative-assessment-in-english-classroom/> (Дата звернення: 17.11.2024 р.)

Халаши Михайло Андрійович

*Аспірант, викладач кафедри слов'янської філології,
Запорізький національний університет, Україна*

ПОКАЗНИКИ РІВНЯ СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

INDICATORS OF THE LEVEL OF FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE POLISH LANGUAGE TEACHERS. The article analyzes the concept of foreign language communicative competence of future Polish language teachers. Several approaches to understanding this concept are described. The article indicates the components and indicators that are necessary for assessing the level of foreign language communicative competence.

Keywords: *foreign language communicative competence, Polish language teacher, level of competence.*

Ключові слова: *іношомовна комунікативна компетентність, вчитель польської мови, рівень компетентності.*

Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх викладачів польської мови є складною та багатоаспектною педагогічною проблемою, вирішення якої визначає хід навчання і професійної підготовки, а згодом ефективне провадження квазіпрофесійної та професійної діяльності.

Наразі існує багато підходів до розуміння поняття іншомовної комунікативної компетентності (ІКК). Н. М. Бідюк пропонує розглядати ІКК як комплекс здібностей, знань, умінь, навичок, ставлень, цінностей, ініціатив та комунікативного досвіду особистості, необхідних для розуміння чужих та продукування власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування [1, с. 160]. О. В. Ковальова робить акцент на психолого-соціальній природі ІКК, дослідниця вважає, що комунікативна компетентність – це здатність людини ефективно здійснювати під час спілкування обмін інформацією, почуттями та емоціями, презентувати й цивілізовано відстоювати власну точку зору на засадах визнання різноманітності позицій і шанобливого ставлення до цінностей інших людей [3, с. 28]. Ми розглядаємо ІКК через призму фахової підготовки й одночасно майбутньої професійної діяльності викладачів польської мови як багаторівневу динамічну систему, що охоплює знання мови (на всіх її рівнях) і культури під час навчання та викладання, внутрішню мотивацію, екстралінгвальні знання, професійні вміння та якості, комунікативний досвід, вибір стратегії спілкування одночасно як з носіями мови, так і зі студентами (учнями), що забезпечує особистості успішну комунікацію та педагогічну роботу.

На даний час існує багато авторських педагогічних моделей формування ІКК [2, 4], але компонентів та показників, що дозволяють виміряти ефективність та прогрес – дуже мало. Це, на нашу думку, призводить до стихійного, неструктурованого процесу формування ІКК, що знижує ефективність підготовки. Користуючись наведеною нами дефініцією ІКК майбутніх викладачів польської мови, можемо виділити мовленнєві, мовні, лінгвосоціокультурні й професійно-педагогічні компоненти вимірювання та їх показники, що й було зображено у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Компоненти та показники іншомовної комунікативної компетентності майбутніх викладачів польської мови

Компоненти ІКК	Показники ІКК
Мовленнєвий	Знання стратегій спілкування. Зв'язне мовлення. Вміння формулювати власну думку. Вміння переказувати інформацію. Вміння висловлювати свої емоції. Вміння ініціювати та

	підтримувати комунікативний контакт, адекватно відповідати залежно від ситуації. Презентація та самопрезентація.
Мовний	Знання лексики, граматики, орфографії, синтаксису, морфології, фразеологічних одиниць польської мови. Вміння сприймати, розуміти та надавати інформацію усно та на письмі. Знання норми й узуса.
Лінгвосоціокультурний	Комунікабельність. Знання соціальних ролей. Знання культури. Використання польської мови у спілкуванні. Дотримання суспільних норм. Вміння передбачати та розв'язувати конфлікти. Толерантне сприйняття культури і цінностей.
Професійно-педагогічний	Професійні знання. Знання педагогічних методів. Вміння виконувати навчальні завдання. Навички впливу та переконання. Вміння оцінювати, здатність до самооцінки й рефлексії. Використання польської мови у професійній діяльності. Вміння виступати перед аудиторією.

Джерело: Розроблено автором

Дані показники лише розкривають зміст кожного компоненту і є необхідними під час контролю ефективності педагогічної моделі й рівня сформованості ІКК. Ми вважаємо, що під час оцінювання прогресу чи досягнутого рівня ІКК майбутніх викладачів польської мови слід також враховувати успішність вирішення поставленої комунікативної задачі, адекватність вибору стратегії та засобів у конкретній ситуації, а не абсолютну відповідність вищезгаданим показникам.

Література

1. Бідюк Н. Комунікативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура. *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*: Зб. наук. пр. третьої міжнар. науково-практ. конф., м. Львів, 12–14 листоп. 2012 р. С. 158–160.
2. Галецький С. М. Формування комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземної мови засобами інформаційно-комунікаційних технологій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2020. 292 с.
3. Ковальова О. А. Модель соціально-комунікативної компетентності. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. № 11 (30). С. 27–33.

4. Чернявський Б. Р. Формування іншомовної компетентності у майбутніх економістів у процесі інтегрованого навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2021. 260 с.

Olha Polous

Doctor of Economics, Associate Professor,

Professor of Marketing Department,

State University "Kyiv Aviation Institute", Kyiv, Ukraine

PECULIARITIES OF CREATION CONTENT ABOUT ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE ELECTRONIC VERSION OF "THE ECONOMIST" MAGAZINE

PECULIARITIES OF CREATION CONTENT ABOUT ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE ELECTRONIC VERSION OF "THE ECONOMIST" MAGAZINE. The article analyzes in detail an article on the topic "Why open-source AI models are good for the world", published on November 7, 2024 in electronic version of "The Economist" magazine. It describes technical jargon, contrasting arguments, credible examples, and linguistic tools that author use to appeal to both expert and non-expert audiences, highlighting the debate's complexity.

Keywords: *Open-source AI, technical terminology, contrasting arguments, jargon, metaphorical language, parallel structure, passive voice.*

Ключові слова: *ШІ з відкритим кодом, технічна термінологія, контрастні аргументи, жаргон, метафорична мова, паралельна структура, пасивний стан.*

An article on the topic "Why open-source AI models are good for the world", published on November 7, 2024, was selected for the analysis of peculiarities of creation content about artificial intelligence in the electronic version of "The Economist" magazine [2]. The text of the article employs a rich mix of technical terminology, explanatory language, contrasting arguments, examples, appeals to authority, and metaphorical language to articulate its points clearly and persuasively. It strikes a balance between being informative and accessible, engaging both expert and non-expert readers through varied linguistic tools. The arguments are presented in a nuanced way, with hedging and balanced viewpoints, inviting readers to consider both the risks and rewards of open-source AI [1].

The text uses specific jargon such as "open innovation", "neural network", "transformer", "TensorFlow", "PyTorch", "Llama 2", "fine-tuned", and "open-source". These terms signal the technical nature of the subject matter and are used to target an informed audience, also the jargon establishes authority and positions the author as knowledgeable about AI and related technologies.

Terms like "ai" (artificial intelligence), "open-source" (ie, that make underlying code available to all, to remix and reuse as they please), and "fine-tuned" using bioweapon examples are explained with parentheses or context clues. This technique makes the complex information more accessible to readers who might not be familiar with all the technical terms.

The text presents arguments both for and against open-source AI: "Several charges are levelled against open-source AI" versus "the benefits of open software are plain to see". By presenting opposing viewpoints, the text invites readers to engage critically with the discussion, which creates a sense of balance. Phrases like "True, open-source models can be abused, like any other tech" followed by "But such thinking puts too much weight on the dangers" show direct counter-arguments, providing depth and complexity to the discussion.

Concrete examples are used to clarify abstract concepts, such as "On November 1st it emerged that researchers in China had taken Llama 2" and "the Ogg Vorbis compression algorithm used by Spotify to stream music". These examples help ground the discussion and illustrate the real-world applications and implications of the arguments. By referencing credible sources and key figures, such as Mark Zuckerberg, Anthropic, Tim Berners-Lee, and companies like Google, Meta, and Alibaba, the text leverages authority figures to support its arguments, that builds credibility and trust in the presented information. The use of industry terms like "Open Source Initiative" and referring to influential companies adds further weight to the discussion.

The passive voice is used strategically, for instance, "TensorFlow and PyTorch... were created by Google and Meta, respectively, and shared with the world". The passive structure shifts the emphasis from the creators to the technologies, giving priority to the tools that drive innovation rather than the companies behind them. The text starts with specific examples, such as "neural network 'transformer'" and gradually expands to more general considerations like the implications of open-source AI and regulatory aspects, such logical flow helps readers build on existing knowledge to understand broader points about open-source technology.

The repeated mention of "open-source" throughout the text reinforces the central theme and highlights its importance. Additionally, the use of parallel structures such as "open-source AI done right should help defenders more than attackers" and "closed models will have their place... but models that are open or partly open will be crucial, too" emphasizes the dual nature of the argument. Parallel structure is also evident in phrases like "making software free has long helped developers make their code stronger. It has allowed them to prove the trustworthiness of their work, harness vast amounts of volunteer labour..." This repetition creates rhythm, aiding in comprehension and emphasis.

Words like "dangerous", "sensitive", "military purposes", "bioweapon" and "criminals" create a sense of caution and concern. These emotionally charged words balance the technical jargon and contribute to the underlying tension about the risks of open-source AI. On the other hand, phrases like

"harness vast amounts of volunteer labour" and "innovation flourishes in the open" create a sense of optimism and progress, appealing to positive emotions about collaboration and advancement. Temporal markers like "Today" and "On November 1st" help anchor the arguments in a timeline, creating a dynamic narrative that shows progression, so temporal element emphasizes how the debate on open-source AI has evolved over time, guiding readers through both past events and present arguments.

References

1. Шаповалова Г., Шебештян Я., Пуграшик В. Засади лінгвістичного аналізу медіатексту. *Communications and Communicative Technologies*. Вип. 23. 2023. С. 41-46. DOI: 10.15421/292305.
2. Why open-source AI models are good for the world. November 7, 2024. URL: <https://www.economist.com/leaders/2024/11/07/why-open-source-ai-models-are-good-for-the-world> (Assessed: 13.11.2024).